

Ændret
miljøgodkendelse af husdyrbruget
Torpvej 18, 7000 Fredericia

i henhold til § 12 i lovbekendtgørelse nr. 1486 af 4. december 2009
om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

Dato for gyldighed: 4. april 2011

Kort er gengivet af Fredericia Kommune med tilladelse fra Kort- og Matrikelstyrelsen. Copyright KMS.

Luftfotos er gengivet af Fredericia Kommune med tilladelse fra COWI Consult A/S, DDO ©, Copyright COWI.

Indhold

INDLEDNING	3
EJENDOMS- OG VIRKSOMHEDSOPLYSNINGER	3
HØRING	3
UDVIDELSE OG ÆNDRING AF HUSDYRBRUGETS MILJØGODKENDELSE	8
AFGØRELSENS OMFANG OG FORUDSÆTNINGER	9
ØVRIGE FORHOLD	10
AFGØRELSE	10
VILKÅR	11
GODKENDELSENS VARIGHED	19
OFFENTLIGGØRELSE MV.	20
KLAGEVEJLEDNING	21
MILJØTEKNISK BESKRIVELSE OG VURDERING	22
INDLEDNING	22
BESKRIVELSE OG VURDERING AF DET ANSØGTE PROJEKT	22
Husdyrbrugets beliggenhed	23
Besætningens størrelse	24
Driftsbygningerne	25
Foder	31
Gødningsproduktion og opbevaring	35
Energi- og vandforbrug	36
Affald	37
Spildevand / overfladevand	38
PROJEKTETS PÅVIRKNINGER AF OMGIVELSERNE – LUGT, STØJ, M.M.	40
Lugt	40
Støj og transport	43
Støv, fluer og skadedyr	45
Lys	46
Landskab og kulturmiljø	47
Driftforstyrrelser og uheld	48
PROJEKTETS PÅVIRKNINGER AF OMGIVELSERNE – NATURMÆSSIGE FORHOLD.	50
Ammoniakupåvirkning af naturområder fra anlægget	50
Påvirkning fra gødningsudbringning til overfladevand	54
Påvirkning fra gødningsudbringning – supplerende vurdering af påvirkningen af naturforhold	56
Påvirkning fra gødningsudbringning – udvaskning af nitrat til grundvand	63
Påvirkning af natur fra gødningsudbringning	64
Påvirkning af terrestriske Natura 2000-områder	68
Vurdering af påvirkning fra gødningsafsætning til tredjemand	70
BEDSTE TILGÆNGELIGE TEKNIK (BAT)	71
OPHØR	74
ALTERNATIVE MULIGHEDER	74
SAMLET VURDERING	75
BILAG	76
Bilag til miljøgodkendelse for husdyrbruget	76

Indledning

Johannes Møller Jensen, Tornsagervej 11, 7000 Fredericia, ansøger om at udvide den eksisterende besætning af æglæggende årshøner på ejendommen Torpvej 18, 7000 Fredericia. Ansøger driver to ejendomme, hvorpå der er husdyrproduktion. På ejendommen Tornsagervej 11 ved Pjedsted forbliver produktionen uændret. Mens produktionen og anlægget på ejendommen Torpvej 18 ved Kongsted ønskes udvidet.

Virksomhedens eksisterende husdyrproduktion på Torpvej 18, herunder bygninger og anlæg mv., samt udbringningsarealer, er godkendt ved Fredericia Kommunes afgørelse af 31. januar 2005 om miljøgodkendelse efter miljøbeskyttelseslovens § 33.

Nærværende afgørelse vedrører således en ændring af miljøgodkendelsen, som omfatter de ansøgte udvidelser og ændringer, og som fastsætter vilkår herfor, samt for ændringer af eksisterende forhold som følge af det ansøgte, herunder driftsmæssige og forureningsmæssige ændringer. Ændringen af miljøgodkendelsen meddeles efter reglerne i husdyrbrugsloven (jf. lovbekendtgørelse nr. 1486 af 1. december 2009 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug).

Vilkårene sikrer, at de ansøgte udvidelser og ændringer og den fremtidige drift af husdyrbruget kan ske uden at påvirke miljøet væsentligt. Miljøet skal i denne sammenhæng forstås som omgivelserne i bred forstand, herunder befolkning, flora og fauna, vandmiljø, landskab og kulturhistorie samt ressourceforbrug.

I forbindelse med udarbejdelsen af forslaget til miljøgodkendelse, har Fredericia Kommune lavet en miljøteknisk beskrivelse og vurdering af husdyrbruget. Denne danner baggrund for afgørelsen om miljøgodkendelse, herunder de stillede vilkår. Den miljøtekniske beskrivelse indeholder bl.a. ansøgers beskrivelse af det ansøgte projekt og er angivet i kursiv på sandfarvet baggrund. Både den miljøtekniske beskrivelse samt kommunens vurdering fremgår af det nedenstående.

Ejendoms- og virksomhedsoplysninger

Nærværende afgørelse vedrører husdyrbruget beliggende på Torpvej 18, 7000 Fredericia, matrikel nr. 27a, Kongsted By, Bredstrup (**se bilag 1**). Ejendomsnummeret er 6.070.108.943, bedriftens CVR nr. er 12 32 09 06 og CHR nr. er 19 289. Husdyrbruget ejes og drives af Johannes Møller Jensen, Tornsagervej 11, 7000 Fredericia.

Høring

Ansøgningen om miljøgodkendelse har været offentliggjort i Budstikken den 12. januar 2010. Samtidig har oplysninger om ansøgningen været tilsendt 10 omliggende adresser. Offentligheden har herved haft mulighed for at komme med forslag og bemærkninger til projektet, samt anmode om at få tilsendt udkast til afgørelse, når denne foreligger.

Kommunen har i den forbindelse modtaget bemærkninger fra naboen på Torpvej 8, som udtaler, at placeringen af gødningshuset, kornsiloen og levende hegn øst for ejendommen vil ødelægge udsigten mod nordøst, og foreslår disse bygninger flyttet nord for ejendommen og det levende hegn udeladt af projektet.

I forlængelse heraf har ansøger efter drøftelse med naboen ændret projektet, således at kornsiloen er flyttet nord for ejendommen (vest for den fremtidige stald), en gyllebeholder på 2.500 m³ med teltoverdækning samt et nyt gødningshus er taget ud af projektet, og det projekterede levende hegn syd og øst for disse bygninger er ligeledes taget ud af projektet. I stedet ønskes øst for den fremtidige stald opført et maskinhus. Huset omgives af et levende hegn mod øst og i nord og nordvest. Endvidere er den vestlige ende af den fremtidige stald forlænget med et foderrum på 5 – 6 m. (Projektet er efter nabohøringen ændret yderligere, hvor bl.a. maskinhuset er taget ud af projektet. Se nedenfor under afsnittet "Ændringer efter høringen").

Det er kommunens vurdering, at det ændrede projekt imødekommer nabovens indsigelse, og at der i husdyrbrugsloven i øvrigt ikke er opstillet regler om beskyttelse af udsigten for omboende, hvis interesser i den sammenhæng alene tilgodeses i det omfang lovens krav omkring afstandsforhold til skel og nabobeboelse, samt krav omkring beskyttelse mod gener fra lugt og støj mv., betyder at anlæggene på husdyrbruget skal placeres i en vis afstand. Afstandsforholdene og geneforholdene i forbindelse med det ændrede projekt er gennemgået i nedenstående miljøtekniske redegørelse og vurdering.

Det er endvidere kommunens vurdering, at ændringerne i projektet ikke vil forøge miljøbelastningen eller generne for de omboende, eller medføre forøget negativ påvirkning af landskabelige eller kulturhistoriske beskyttelseshensyn, idet der ikke er udpeget sådanne hensyn i området i henhold til kommuneplanen. Kommunen har på den baggrund vurderet, at ændringerne ikke skal medføre, at der foretages fornyet offentliggørelse af ansøgningen.

Da nogle af ejendommens udbringningsarealer ligger i Vejle Kommune, har Fredericia Kommune indhentet en udtalelse fra Vejle Kommune. Disse forhold er nærmere belyst i nedenstående afsnit om påvirkning fra gødningsudbringning. Vejle Kommunes udtalelse er vedlagt som **Bilag 8**.

Et forslag til miljøgodkendelse har været sendt i høring i 6 uger, hvor naboer og omboende har haft mulighed for at komme med synspunkter, kommentarer eller indsigelser mod projektet.

Forslaget har været sendt til:

Johannes Møller Jensen, Tornsagervej 11, 7000 Fredericia, johs0101@gmail.com

Konsulent ved KHL: Lars Schmidt, mail: las@khl.dk

Vejle Kommune: post@vejle.dk

Endvidere har forslaget været sendt til de 10 omliggende adresser, som blev tilsendt oplysninger om ansøgningen i forbindelse med offentliggørelsen af denne:

C.V.P. CONSTRUCTION ApS, Gl. Ribevej 14, 7000 Fredericia
Anders Kjær Poulsen, Gl. Ribevej 19, 7000 Fredericia
Fritz Hartvig Kristensen, Gl. Ribevej 33, 7000 Fredericia
Anne Lomholt Hansen, Kongstedvej 48, 7000 Fredericia.

(Anne Lomholt Hansen er endvidere ejer af matr. nr. 10d, Kongsted By, Bredstrup, overfor hvilken der meddeles dispensation fra afstandskravet i husdyrlovens § 8 om en minimumsafstand på 30 m fra stald til naboskel. Se nærmere i nedenstående afsnit "Husdyrbrugets beliggenhed").

Ejnar Frydenlund Grauslund, Kongstedvej 36, 7000 Fredericia

Chenet og Søren Overgaard Mikkelsen, Torpvej 10, 7000 Fredericia

Lenna Føge, Torpvej 27, 7000 Fredericia

Marianne Ebæk, Torpvej 30, 7000 Fredericia

Knud Kjær Poulsen, Vejle Landevej 74, 7000 Fredericia

Tage Christensen, Torpvej 8, 7000 Fredericia

samt ejer af forpagtede arealer:

Klaus Hansen, Øsdalvej 27, 7000 Fredericia

og ejere af aftalearealer:

Hans Lorey, Follerupvej 42, 7000 Fredericia

Martin Suhr, Hangenørvej 40, 7000 Fredericia

I forbindelse med høringen har Vejle Kommune fremsendt bemærkninger. Endvidere har rådgivningsfirmaet KHL som repræsentant for ansøger fremsat bemærkninger til en tidligere udgave af godkendelsen. Fredericia Kommune har i det nedenstående foretaget en vurdering af de indkomne bemærkninger. De indkomne bemærkninger er anført med kursiv, og kommunens vurdering er anført med normal skrift:

Bemærkninger fra Vejle Kommune

Vejle Kommune anfører omkring vilkår 49 følgende bemærkninger:

Vilkår nr. 49 om fosfor bør ikke gælde for udbringningsarealer, som ligger i Vejle Kommune. Disse ligger udenfor opland til Rands Fjord. Som det fremgår af vores tidligere fremsendte udtalelse, har vi ikke særlige krav vedr. fosfor til areal 100, 102 og 104. Det vil sige, at vilkår 49 bør ændres. Enten så det alene gælder for navngivne arealer, som ligger indenfor Fredericia Kommune i opland til Rands Fjord. Eller at det fortsat gælder på bedriftsniveau, men at kravet slækkes, så der tages højde for, at der på mark 100, 102 og 104 kan være et større fosforoverskud, nemlig svarende til at der er dyretryk på 1,4 eller evt. 1,34 (her sættes loftet jo af hensyn til Nitratklasse 1).

Fredericia Kommunes vurdering

Vilkår 49 i høringsudkastet er affattet således:

"Fosforoverskuddet på bedriftens egne og forpagtede udbringningsarealer må ikke overstige 4,0 kg P/ha/år."

Hensigten med vilkår for et maksimalt fosforoverskud er at sikre, at udvaskningen i et bestemt opland begrænses, hvorfor dette mest effektivt sikres ved, at vilkåret rettes selektivt mod udbringningsarealer i oplandet.

Det fremgår imidlertid af Miljøstyrelsens seneste vejledning til husdyrloven fra januar 2011, at krav til fosforoverskuddet skal stilles på bedriftsniveau og ikke i forhold til enkelte marker, idet overholdelse af kravet ellers ikke ville kunne kontrolleres ved tilsyn. Miljøstyrelsen har i bl.a. Helpdesksvar af 05.08.2010 og 25.06.2009 uddybet dette synspunkt.

På den baggrund er det Fredericia Kommunes vurdering, at krav som skal sikre et maksimalt fosforoverskud skal stilles på bedriftsniveau, således at det omfatter alle udbringningsarealer, herunder arealer i nabokommuner. I forbindelse med den aktuelle stillingtagen har Fredericia Kommune samtidig genovervejet, om det er hensigtsmæssigt, at begrænse fosforbelastningen ved krav til selve fosforoverskuddet, da det ikke er en parameter, som kan måles eller som registreres direkte i landbrugets almindelige tilsyns- og registreringsforpligtelser.

Næringsstofbelastningen fra husdyrbrugets gødningsudbringning – herunder belastningen udtrykt som fosforoverskud - fremkommer i ansøgningsskemaet under husdyrgodkendelse.dk som et beregningsresultat, der er baseret på den forudsatte kombination af gødningstryk og sædskifte, samt anvendelse af eventuelle virkemidler. I nærværende sag er således forudsat på bedriftsniveau, at der maksimalt tildeles husdyrgødning svarende til 319,39 DE (33.961 kg N og 8.887 kg P) pr. planår på de omfattede 287,48 ha, svarende til et dyretryk på 1,11 DE/ha kombineret med, at der anvendes referencesædskiftet (S2) og en reduceret kvælstofnorm på 1,5 %.

Idet overholdelse af disse forudsætninger pålægges husdyrbruget i vilkår 48, 50 og 55, finder Fredericia Kommune, at de hidtidige krav i vilkår 49 om et maksimalt fosforoverskud på udbringningsarealerne, kan bortfalde.

Vejle Kommune har herudover anført, at der bør ske en sproglig tilretning af vurderingen omkring fosfor i godkendelsens miljøtekniske redegørelse, at figur 1 og 2 mangler i Vejle Kommunes udtalelse i godkendelsens bilag 8, samt at der er en fejl i udtalelsen, som Fredericia Kommune bedes rette.

Fredericia Kommunes vurdering

Der gennemføres rettelser i de af Vejle Kommune udpegede dele af godkendelsen.

Rådgivningsfirmaet KHL har som repræsentant for ansøger fremsat bemærkninger til en tidligere udgave af godkendelsen. Kommunen har i høringsudkastet foretaget tilretninger, som i væsentligt omfang imødekommer disse bemærkninger. Kommunen finder dog, at ansøgers følgende udsagn bør fremstilles her:

Kommunen har under afsnittet "Støj og transport" i den miljøtekniske redegørelse vurderet følgende:

"Den forøgede produktion vil generelt kunne medføre nogle driftmæssige udvidelser, som kan have betydning for støjfrembringelsen, f.eks. må driften af korntørringsanlægget antages forøget med det udvidede foderforbrug."

KHL anfører i den forbindelse, at der ikke sker udvidelse af driften af kornlageret i forbindelse med udvidelsen af besætningen og markarealerne. Det eksisterende lager er allerede fuldt udnyttet. Korn fra nye arealer sælges enten direkte i høst i bytte for foder eller tilkøres den nye gastætte kornsilo.

Fredericia Kommunes vurdering

De af KHL fremsatte oplysninger om korntørringsanlægget indarbejdes i godkendelsens miljøtekniske redegørelse.

Ændringer efter høringen

Ansøger har efter høringen ønsket at ændre projektet og har den 13. februar 2011 fremsendt en ny ansøgning (version 6) i ansøgningssystemet under husdyrgodkendelse.dk. Ansøgningen er efterfølgende tilrettet den 24. februar 2011 (version 7), som er den senest modtagne ansøgning.

I forhold til det oprindeligt ansøgte projekt foretages en ændring af staldsystemet i den fremtidige stald til et staldsystem med yderligere forbedret dyrevelfærd. Dette skyldes ændrede kontraktvilkår fra Danæg, som styrer hvilke ægtyper, man ønsker at nytte kontrakter for. Projektet for den nye stald ændres derfor fra en standard burægsstald til en staldtype med kombineret skrabe- og bursystem, dvs. åbne bure i etager med gødningsbånd. Staldtypen kombinerer miljøfordelene ved bursystemer med gødningsbånd med staldsystemer med volieredrift. Idet fodring, vanding og æglægning sker i burene afsættes hovedparten af gødningen forsat over gødningsbåndene, hvilket muliggør hyppig udslusning af gødningen. Den ændrede staldtype er derfor i hovedtræk stort set identisk med den oprindeligt ansøgte stald, men som følge af at burene er åbne, er der kapacitet til knap så mange høns. På den baggrund er antallet af ansøgte årshøner i stalden reduceret fra 32.000 til 28.500 og staldens størrelse er øget en smule.

Ændringerne betyder, at den samlede ansøgte produktion for husdyrbruget er ændret fra 367,47 DE til 346,39 DE. Staldarealet øges fra ca. 1.700 m² til maksimalt 2.000 m², hvor staldens dimensioner (inkl. foderrum) i ansøgningen er indlagt som et byggefelt med maksimale mål på 109 x 21 m. I det oprindelige projekt var staldens mål 98 x 17 m. Ændringerne indebærer, at stalden forlænges mod øst, og at afstanden til nærmeste markskel reduceres fra 26 m til ca. 20 m. Det oprindeligt ansøgte maskinhus, som var placeret 5 meter fra skel til den pågældende mark, er samtidig taget ud af projektet. Ejeren af den pågældende mark har tidligere erklæret sig indforstået med, at stalden placeres i en afstand ned til 5 meter fra skel. Kommunen finder på den baggrund ikke, at ændringerne har betydning for den dispensation fra afstandskravet i husdyrlovens § 8 (mindst 30 m til naboskel), som kommunen i nærværende afgørelse meddeler efter husdyrlovens § 9, og som har været indeholdt i det udkast til godkendelse, der har været i høring hos bl.a. ejeren af den pågældende mark. I nedenstående afsnit "Husdyrbrugets beliggenhed" er redegjort nærmere for dispensationen.

Forureningsmæssigt indebærer ændringerne et forøget ammoniaktab fra anlægget, og et forøget indhold af næringsstoffer i gødningen, hvoraf sidstnævnte er imødekømt ved et reduceret dyretryk og reduceret kvælstofnorm. Kommunen har i nedenstående miljøtekniske redegørelse vurderet miljøpåvirkningen.

Genemæssigt indebærer ændringerne, at den beregningsmæssige lugtgeneafstand stiger i forhold til det tidligere ansøgte projekt. Som det fremgår af nedenstående afsnit "Lugt" i godkendelsens miljøtekniske redegørelse, er det dog kommunens vurdering, at dette alene er en beregningsmæssig stigning, som er afstedkommet af, at datagrundlaget i ansøgningssystemet under husdyrgodkendelse.dk ikke er opdateret med den seneste viden omkring lugtavgivelse fra skrabe- og bure. Det er således kommunens vurdering, at lugtpåvirkningen i omgivelserne i stedet vil blive mindre med de ansøgte ændringer, end lugtfrembringelsen fra det tidligere ansøgte anlæg, som blev sendt i nabohøring.

Det er kommunens vurdering, at de ansøgte ændringer af projektet gennemæssigt vil have en positiv eller uændret betydning for omgivelserne, og at det ændrede projekt – herunder som følge af anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT),

samt vilkår herfor – ikke vil medføre væsentlige forureningsmæssige påvirkninger af omgivelserne. På den baggrund har kommunen vurderet, at de ansøgte ændringer af projektet kan imødekommes, og at dette ikke skal medføre fornyet høring af de hørte parter, bortset fra ansøger.

Fredericia Kommune har i det nedenstående indarbejdet de ansøgte ændringer i godkendelsen, vurderet de hermed forbundne miljøforhold, samt stillet nye eller ændrede vilkår i konsekvens heraf.

Et udkast til den ændrede afgørelse har været sendt i høring hos ansøger. Kommunen har efterfølgende ændret formuleringen af visse vilkår samt uddybet vurderingen visse steder.

Udvidelse og ændring af husdyrbrugets miljøgodkendelse

Baggrund

Husdyrbruget er tidligere miljøgodkendt efter miljøbeskyttelsesloven den 13. februar 1996. I forbindelse med en ansøgning i 2003 om godkendelse af en ny produktionsbygning og om omfordeling af hønerne besluttede kommunen, at der samtidig skulle gennemføres en revurdering af godkendelsen fra 1996. På den baggrund er den 31. januar 2005 meddelt en ny samlet godkendelse for både det eksisterende husdyrbrug og de ansøgte ændringer. Ved meddelelsen af den samlede godkendelse er godkendelsen fra 1996 samtidig meddelt bortfaldet. Den samlede godkendelse fra 2005 omfatter 48.300 æglæggende høner, svarende til 283 DE.

Det fremgår af godkendelsen fra 2005, at der ikke tidligere er taget stilling til VVM-reglerne i forhold til husdyrbruget, da den var lovlig etableret før den 15. oktober 1994. Det fremgår endvidere, at Vejle Amt i forbindelse med de ansøgte ændringer i 2005 har vurderet, at der ikke skulle foretages en VVM-screening, idet produktionen ikke var ansøgt udvidet.

Ansøgningen

Fredericia Kommune modtog den 31. august 2009 (senest revideret den **24/02/2011**) en ansøgning om miljøgodkendelse til udvidelse af produktionen og etablering af ny stald og siloer, samt udbringning af gødning.

Vedrørende tillæg til miljøgodkendelser fremgår af vejledning om tilladelse og miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug:

“For husdyrbrug, der har en miljøgodkendelse i forvejen, kan der fastsættes vilkår for de ændringer, der foretages, det vil sige den udvidelse, der foretages, samt eventuelle ændringer af eksisterende forhold som følge af det ansøgte. Vurderingen af, om miljøgodkendelsen af det ansøgte på de pågældende vilkår vil medføre en væsentlig virkning på miljøet, foretages således på grundlag af den ansøgte udvidelse samt eventuelle ændringer af eksisterende forhold som følge af det ansøgte. Miljøgodkendelsen meddeles for den ansøgte udvidelse og ændring som et tillæg til den eksisterende miljøgodkendelse.”

I Miljøklagenævnets afgørelse af 31. marts 2009 (MKN-130-000163) har nævnet foretaget en gennemgang af lovgrundlaget i forbindelse med udvidelser eller ændringer på husdyrbrug, som er godkendt efter miljøbeskyttelsesloven. Heraf fremgår bl.a. af nævnets gennemgang af bemærkninger til lovens § 12 stk. 3:

“Som udgangspunkt er det alene udvidelsen eller ændringen, der skal godkendes som et tillæg til den allerede eksisterende miljøgodkendelse efter miljøbeskyttelsesloven. Hvis der er givet godkendelse efter forslaget § 12 stk. 2, skal godkendelsen af udvidelsen eller ændringen gives som et tillæg til denne godkendelse. I tilfælde, hvor den eksisterende produktion ikke kan adskilles fra udvidelsen eller ændringen, eller hvor der er skærpede krav til eksempelvis ammoniaktabet eller lugtgener, kan det dog være nødvendigt at tage vilkår op for hele husdyrbruget og tilpasse godkendelsen i forhold til den eksisterende godkendelse efter miljøbeskyttelsesloven.”

Kommunens vurdering

Det er kommunens vurdering, at de ansøgte udvidelser og ændringer vil medføre, at der sker ændringer i forureningsforhold, som omfatter husdyrbrugets eksisterende anlæg og drift, hvorfor der skal ske vurdering efter reglerne i husdyrbrugsloven omkring denne forurening, samt ændret vilkårsfastsættelse, i det omfang forholdene ikke er passende reguleret ved de eksisterende vilkår. Nogle forhold er fortsat tilstrækkeligt reguleret ved de eksisterende vilkår, og for nogle forureningsforhold vil ændringerne ikke få betydning, hvorfor der i disse tilfælde ikke skal ske ændringer i de i godkendelsen fra 2005 fastsatte vilkår. Der er taget nærmere stilling til dette i de enkelte afsnit i godkendelsens miljøtekniske vurdering nedenfor.

For de dele af anlæg, drift og forurening, som ændres eller udvides i forbindelse med det ansøgte, skal kommunen foretage vurderinger af, om husdyrbruget bringer den bedst tilgængelige teknik (BAT) i anvendelse.

I nedenstående miljøtekniske beskrivelse og vurdering har Fredericia Kommune på ovenstående grundlag foretaget en gennemgang af husdyrbrugets miljøforhold.

Kommunen finder på den baggrund, at de ansøgte ændringer kan godkendes efter § 12 stk. 3 i lovbekendtgørelse nr. 1486 af 1. december 2009 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, idet Fredericia Kommune vurderer at:

- Der er truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik,
- Husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne, samt
- Ansøgte udvidelse og ændring samt driften af husdyrbruget ikke medfører væsentlige påvirkninger af miljøet.

Kommunen har foretaget en sammenskrivning af nærværende sag og den gamle godkendelse således at godkendelsen af 31. januar 2005 bortfalder ved meddelelsen af nærværende afgørelse.

Der er nærmere redegjort for de vurderinger der ligger til grund for afgørelsen i nedenstående miljøtekniske beskrivelse og vurdering.

Afgørelsens omfang og forudsætninger

Som nævnt ovenfor har kommunen foretaget en sammenskrivning af nærværende sag og den gamle godkendelse, hvorfor godkendelsen af 31. januar 2005 bortfalder ved meddelelsen af nærværende afgørelse.

I nærværende afgørelse er således fastlagt en række vilkår, som supplerer og/eller ændrer vilkårssættet i miljøgodkendelsen fra 2005, således at disse vilkår herefter er bortfaldet. Vilkårene i godkendelsen fra 2005 er vist i **bilag 3**. I nedenstående miljøtekniske beskrivelse og vurdering har kommunen i hvert afsnit foretaget en vurdering af de hidtidige vilkår og fastlagt vilkår for den fremtidige regulering.

Nærværende afgørelse fastlægger således det grundlag, som regulerer de samlede fremtidige landbrugsaktiviteter på bedriften – inklusiv de ansøgte ændringer, som disse er belyst i ansøgningen og nærværende afgørelse - herunder drift af husdyrbrugets anlæg samt udbringningsarealer.

Ansøger har ansøgt om dispensation fra afstandskravene i husdyrbrugslovens § 8, idet den fremtidige stald ønskes placeret 20 m fra naboskel til matr. nr. 10 d, Kongsted By, Bredstrup, hvilket er mindre end de 30 m, som er mindstefstanden i henhold til § 8 (der er nærmere redegjort for disse forhold i nedenstående afsnit "Husdyrbrugets beliggenhed").

Nærværende afgørelse omfatter således også kommunens afgørelse om dispensation efter § 9 i husdyrbrugsloven til placering af stalden som ansøgt.

I det omfang andet ikke er nævnt i nærværende afgørelse, er afgørelsen meddelt på baggrund af de oplysninger, som kommunen har modtaget i forbindelse med sagen, hvorfor afgørelsen hviler herpå.

Øvrige forhold

Afgørelsen omfatter alene forholdet til Lovbekendtgørelse nr. 1486 af 4. december 2009 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Øvrige relevante godkendelser og tilladelser skal indhentes særskilt, herunder byggetilladelser samt tilladelser i henhold til spildevandsbekendtgørelsen.

Husdyrbruget skal til enhver tid leve op til de gældende regler i love og bekendtgørelser, uanset at de nævnte krav og regler kan være en skærpelse af denne godkendelses vilkår.

Husdyrbruget må ikke udvides eller ændres bygnings- eller driftsmæssigt på en måde, der indebærer forøget forurening før udvidelsen eller ændringen er godkendt i henhold til lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Udvidelser og ændringer skal anmeldes til Fredericia Kommune, som skal have lejlighed til at vurdere, hvorvidt udvidelsen/ændringen kræver en ny godkendelse eller om udvidelsen / ændringen kan ske indenfor rammerne af denne godkendelse.

Afgørelse

Fredericia Kommune godkender hønseholdet til konsumægsproduktion på Torpvej 18, 7000 Fredericia efter § 12, stk. 3 i husdyrbrugsloven (lovbek. nr. 1486 af 1. dec. 2009 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug). Godkendelsen gives på nedenstående vilkår.

Vilkår

Godkendelsen meddeles på nedenstående vilkår, som gælder for husdyrbrugets eksisterende og fremtidige anlæg og drift. Vilkår fra husdyrbrugets tidligere godkendelse fra 31. januar 2005 er vist i **bilag 3**. Disse vilkår bortfalder med nærværende afgørelse, og erstattes af nedenstående vilkår, hvor de med * mærkede vilkår er vilkår, som er videreført uændret fra **bilag 3**.

Indretning og drift

- 1 Husdyrbruget skal indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der ligger til grund for godkendelsen. Anlæg skal opføres som beskrevet i ansøgningsmaterialet og i den miljøtekniske beskrivelse.
- 2 De for husdyrbruget gældende love og bekendtgørelser skal stedse efterleves, uanset at de dér nævnte krav/regler kan være en skærpelse af de stillede vilkår i denne miljøgodkendelse.
- 3 Vilkår vedr. drift skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.
- 4 Ændring af ejerforhold eller ansvar for driften skal meddeles Fredericia Kommune senest 1 måned efter ændringen.

Anlæg

- 5 Staldsystemet i den fremtidige hønsestald (bygning nr. 1.1.3 i **bilag 2**) skal være skrabeægsstalde i etagebure (Voliere m. gødningsbånd, skrabebehøne), og staldsystemet i den eksisterende hønsestald fra 2006 (bygning nr. 1.1.2 i **bilag 2**) skal være burægsstalde med gødningsbånd. I begge stalde skal ske udmugning mindst tre gange om ugen. Driften med tre ugentlige udmugninger skal senest være bragt i anvendelse i den eksisterende stald, når den nye hønsestald tages i brug.
- 6 Den gamle hønsestald (bygning nr. 1.1.1 i **bilag 2**) skal være taget ud af drift som stald, senest når den nye hønsestald (bygning nr. 1.1.3 i **bilag 2**) tages i brug.
- 7 Senest når den fremtidige stald tages i brug, skal der monteres separat elmåler på strømforsyningen til drift af gødningsbåndet i både den eksisterende og den fremtidige hønsestald. Senest 3 måneder efter at den fremtidige stald er taget i brug, skal virksomheden tilsende tilsynsmyndigheden oplysninger om det gennemsnitlige strømforbrug pr. udmugning i hver stald og det heraf afledte årsforbrug pr. stald, samt en redegørelse for, hvorledes udmugningen forløber over en uge for hver stald.

På tilsynsmyndighedens anmodning skal virksomheden kunne eftervise de fremsendte oplysninger ved at demonstrere gennemførelser af udmugninger i staldene. Hvis der senere gennemføres forbrugsændrende foranstaltninger – f.eks. strømbesparende tiltag - kan forbrugsopgørelsen ændres efter accept fra tilsynsmyndigheden.

Ovenstående krav stilles for at kunne gennemføre kontrol af strømforbruget, jf. nedenstående **vilkår 62**, med henblik på at sikre, at der foretages tre

ugentlige udmugninger. Ovenstående krav kan efter tilsynsmyndighedens accept undlades gennemført, hvis virksomheden i stedet gennemfører anden kontrol af udmugningsfrekvensen, som efter tilsynsmyndighedens vurdering imødekommer hensigten med kontrollen.

Produktion

- 8 Godkendelsen omfatter 57.500 æglæggende årshøner á 1,70 kg, hvoraf 29.000 er etableret i den eksisterende stald, og 28.500 er etableret i den fremtidige stald (hhv. bygning 1.1.2 og 1.1.3 i bilag 2). Dette svarer til 346,39 DE, opgjort på baggrund af beregningsregler i ændringsbekendtgørelse til husdyrgødningsbekendtgørelsen (ændringsbekendtgørelse nr. 935 af 19/07/2010).

Foder

- 9 De to fodersiloer (F5 og F6 i **bilag 2**) skal flyttes op til den nye hønsestald, senest når stalden tages i brug.
- 10 Der skal til alle høner anvendes fasefodring med mindst 2 faser, hvor foderets sammensætning er tilpasset dyrenes behov i de enkelte faser. Foderet skal være tilsat fytase og foderfosfater med høj tilgængelighed, svarende minimum til producentens anbefalede dosis. Foderets indhold af råprotein og fosfor må over en vilkårlig periode på 3 år som gennemsnit for de anvendte faser ikke overstige 164 g råprotein pr. kg foder for høns i berigede bur-systemer og 152 kg råprotein pr. kg foder for skrabe høns i etagebure, samt 4,9 g fosfor pr. kg foder for begge typer høns. Kravet om maksimalt indhold af råprotein og fosfor i foderet træder først i kraft 3 år efter, at den fremtidige stald er taget i brug.

Gødningsopbevaring og håndtering

- 11 Husdyrbruget skal til enhver tid kunne dokumentere, at have opbevaringskapacitet for husdyrgødning i overensstemmelse med gældende lovgivning, jf. husdyrgødningsbekendtgørelsen.
- 12 Inden den fremtidige hønsestald tages i brug, skal gødningshuset være tæt, således at der ikke er ventilationsåbninger eller andre åbninger i bygningens klimaskærm, bortset fra en port. Porten skal være lukket, undtaget i forbindelse med udbringning af gødningen, hvor porten kan være åben, mens gødningshåndtering pågår.
- 13* Der må ikke foretages håndtering af husdyrgødning fra anlæggene lørdag eller søn - og helligdage.
- 14 Al dybstrøelse skal udbringes direkte fra staldene til marken.

Energi- og vandforbrug

- 15* Ventilatorer skal renholdes og vedligeholdes efter behov, dog mindst en gang årligt, således at de fungerer optimalt.

- 16 Der skal anvendes lavenergibelysning i fremtidige driftsbygninger. Lyskilderne i de eksisterende stalde og driftsbygninger, som ikke modsvarer lavenergibelysning, skal erstattes af lavenergikilder, efterhånden som de eksisterende lyskilder skal udskiftes.
- 17 Virksomheden skal montere vandmåler, som måler husdyrbrugets vandforbrug eksklusiv forbrug til markvanding, inden dyreholdet udvides ud over nudriften. Vandforbruget skal journalføres mindst én gang årligt.
- 18 Vand- og energiforbrug skal ligge indenfor rammerne af de i den miljøtekniske beskrivelse nævnte størrelser. Hvis forbruget efter tilsynsmyndighedens vurdering er væsentligt større, skal husdyrbruget på tilsynsmyndighedens anmodning lade en sagkyndig gennemgå ejendommen med henblik på udpegning af reduktionsmuligheder.

Affald

- 19 Animalsk affald, herunder selvdøde dyr, skal indtil afhentning opbevares i lukket kasse, container eller lignende på den i **bilag 2** anførte placering, således at der i tidsrummet indtil afhentningen ikke opstår uhygiejniske forhold herunder adgang for omstrejfende dyr.
- 20* Virksomhedens medicinaffald, veterinært affald m.v. skal opbevares utilgængeligt for uvedkommende.
- 21 Husdyrbrugets opbevaring og håndtering af affald skal foregå sådan, at der ikke opstår uhygiejniske forhold eller sker forurening af luft, vand eller jord.
- 22 Der må ikke opbevares olie- og kemikalieaffald på husdyrbruget.

Spildevand / overfladevand

- 23 Afledningen af sanitært spildevand fra driftsbygninger må ikke udvides - hverken til det eksisterende afløbssystem eller til et nyt - inden kommunen har meddelt særskilt tilladelse hertil.
- 24 Senest 6 måneder efter godkendelsens meddelelse skal der etableres en opkant / halvmur på mindst 50 centimeters højde i kanten af vaskepladsen i den side, hvor afløbet er placeret. Opkanten / halvmuren og dennes samling med pladsens belægning skal være tæt overfor udsivning af væske fra pladsen.
- 25* Vaskevand fra stalde, maskiner o. lign. skal ledes til opsamlingsbeholder.
- 26* Der skal etableres opsamling af vaskevand fra ægpakkeriet i produktionen.
- 27 Overfladevand fra arealer, hvor der kan ske spild med forurenende foder eller gødning eller opstå anden forurening, må ikke afledes til dræn, vandløb eller nedsivning. Afledningen af ejendommens overfladevand må ikke udvides, inden kommunen har meddelt tilladelse hertil.

Lugt

- 28 Husdyrbruget må ikke give anledning til lugtpåvirkning i omgivelserne, som tilsynsmyndigheden finder væsentlige. Hele ejendommen og dens omgivelser skal renholdes således, at lugtfrembringelse begrænses mest muligt.
- 29 Hvis tilsynsmyndigheden finder, at virksomheden giver anledning til væsentlig lugtpåvirkning, skal virksomheden foranledige sagkyndig undersøgelse af husdyrbrugets anlægs- og driftsmæssige kilder til lugtfrembringelse udført og i fornødent omfang iværksætte afhjælpende foranstaltninger. Senest 2 måneder efter, at tilsynsmyndigheden har fremsat krav om sagkyndig undersøgelse, skal myndigheden tilsendes den sagkyndiges redegørelse med anbefalede lugtreducerende tiltag, samt en tids - og handlingsplan for gennemførelse af afhjælpende foranstaltninger. Tilsynsmyndigheden kan endvidere stille krav om målinger efter **vilkår 60**.

Støj

- 30 Virksomheden skal planlægge flest mulig støjende aktiviteter afviklet i dagperioden og være særlig agtpågivende omkring støjfrembringelse i natperioden (kl. 22.00 – 07.00), herunder fra mobile støjklender.
- 31 Virksomhedens bidrag til støjniveauet ved nærmeste bolig må ikke overstige følgende værdier:

Mandag-fredag kl. 7-18 (8 timer) Lørdag kl. 7-14 (7 timer)	Alle dage kl. 18-22 (1 time) Lørdag kl. 14-18 (4 timer) Søn- og helligdag kl. 7-18 (8 timer)	Alle dage kl. 22-7 (½ time)	Alle dage kl. 22-7 Maksimal værdi
55 dB(A)	45 dB(A)	40 dB(A)	55 dB(A)

Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µPa). Tallene i parenteserne angiver midlingstiden inden for den pågældende periode.

Til - og frakørsel

- 32 Virksomheden skal planlægge mest mulig transport afviklet i dagperioden. Den årlige kørselsmængde må maksimalt være 10 % større end den i de tekniske beskrivelser angivne.
- 33 Udstyr, der anvendes til transport og udkørsel af husdyrgødning, skal ved udkørsel til offentlig vej være tæt og renholdt i et omfang, så spild undgås.
- 34 Tilkørselsveje og arealer omkring bygningerne, siloerne og gyllebeholdere m.m. skal holdes ryddelige og fri for affald, foderrester, gødning, jord m.v.
- 35 Evt. spild skal fjernes efter arbejdets afslutning og/eller samme dag ved arbejdstids ophør.

Støv

- 36 Husdyrbruget må ikke give anledning til støvpåvirkning i omgivelserne, som tilsynsmyndigheden finder, er væsentlig. Tilsynsmyndigheden kan stille krav om støvmålinger efter **vilkår 61**.
- 37 Støvcykloner i fodersiloer skal vedligeholdes efter producentens anvisninger. Virksomheden skal på tilsynsmyndighedens anmodning redegøre for vilkårets overholdelse.
- 38 I tørre perioder, hvor transport kan give gener ved beboelser, institutioner m.v., skal virksomheden i nødvendigt omfang tilrettelægge arbejdets udførelse med henblik på at begrænse støvpåvirkning fra transport mellem ejendommen og markerne, herunder om nødvendigt ved anvendelse af støvdæmpende foranstaltninger eller ved indstilling af transporterne under ugunstige vindforhold.

Skadedyrsbekæmpelse

- 39* Der skal gennemføres en effektiv fluebekæmpelse i staldene i overensstemmelse med retningslinierne for Statens Skadedyrlaboratorium.
- 40 Husdyrbruget ikke må give anledning til fluegener i omgivelserne, som tilsynsmyndigheden finder væsentlige. Hvis tilsynsmyndigheden finder, at virksomheden giver anledning til væsentlige fluegener, skal virksomheden foranledige sagkyndig undersøgelse af husdyrbrugets anlægs- og driftsmæssige kilder til fluefrembringelse udført og i fornødent omfang iværksætte afhjælpende foranstaltninger. Senest 2 måneder efter, at tilsynsmyndigheden har fremsat krav om sagkyndig undersøgelse, skal myndigheden tilsendes den sagkyndiges redegørelse med anbefalede fluereducerende tiltag, samt en tids- og handlingsplan for gennemførelse af afhjælpende foranstaltninger.
- 41 Opbevaring af foder m.m. skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).

Lys

- 42 Eventuelle nye udendørs lamper skal ophænges lavt og med afskærmet lyskilde, så lysets spredning begrænses til det nødvendige operationsområde, og belysning i nye bygninger skal anbringes, så lyset ikke kastes direkte ud gennem vinduer og ventilationsåbninger.

Driftsforstyrrelser og uheld

- 43 Husdyrbruget skal udarbejde en beredskabsplan, som skal opbevares centralt i ejendommens driftsbygninger. Beredskabsplanen skal redegøre for, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Planen skal være tilgængelig og synlig for ejendommens ansatte og andre, der arbejder på bedriften. Planen skal være

gennemgået sammen med og være forståelig for alle, der forventes at handle ved ulykke eller uheld, herunder om nødvendigt være oversat til andre sprog.

Beredskabsplanen skal som minimum indeholde:

- Procedurer, som beskriver relevante tiltag med henblik på at stoppe ulykken/uheldet og begrænse udbredelsen.
- Oplysninger om hvilke interne/eksterne personer og myndigheder, der skal alarmeres og hvordan.
- Kortbilag over bedriften med angivelse af miljøfarlige stoffer, afløbs- og drænsystemer og vandløb mm.
- En opgørelse over materiel der er tilgængeligt på bedriften, eller som kan skaffes med kort varsel, og som kan anvendes i forbindelse med afhjælpning, inddæmning og opsamling af spild/lækage, som kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø.

Husdyrbrugets beredskabsplan skal være udarbejdet inden den nye hønsestald tages i brug. Beredskabsplanen skal herefter til enhver tid være opdateret i forhold til husdyrbrugets anlæg og drift. Beredskabsplanen skal forevises tilsynsmyndigheden på forlangende.

- 44 Opbevaring af sprøjtemidler / pesticider, samt olier og flydende kemikalier, skal ske i et rum med fast gulv og uden afløb, eller på rist i en spildbakke, som kan rumme indholdet af den største beholder.
- 45 Påfyldningspumper og slanger til brændstofpåfyldning skal holdes i en sådan tilstand, at de ikke giver anledning til spild. Påfyldning af brændstof på traktorer og andre landbrugsmaskiner skal ske på betonlagt plads, der er indrettet på en sådan måde, at evt. spild ikke medfører risiko for forurening af jord, grundvand, overfladevand og afløbssystemer. Tankpistol må ikke kunne fastlåses i åben stilling under påfyldning, med mindre pistolen er udstyret med en automatisk stopfunktion, som afbryder pumpning, når tanken er fuld.
- 46 Ved uheld, som medfører risiko for forurening af miljøet, skal virksomheden straks foretage alarmering af alarmcentralen på telefon nr. 112, og afværgeforanstaltninger jf. beredskabsplanen skal iværksættes.

Udbringningsarealer

- 47 Husdyrbrugets egne og forpagtede udbringningsarealer fremgår af **bilag 6**. Ændringer i udbringningsarealer, der ligger udover kortbilaget, skal anmeldes til Fredericia Kommune for vurdering af arealernes følsomhed.
- 48 På bedriftens egne og forpagtede udbringningsarealer må maksimalt udbringes husdyrgødning svarende til 319,39 DE (33.961 kg N og 8.887 kg P) pr. planår (1/8-31/7), og således at der ikke udbringes mere end 1,11 DE/ha. Der må derudover ikke tilføres arealerne anden organisk gødning som f.eks. affald.
- 49* Udspreddingen af husdyrgødning skal følge anvisningerne i de obligatoriske mark- og gødningsplaner, som skal være tilpasset vilkårene i denne godkendelse.

- 50 Bedriftens samlede kvælstofkvote skal reduceres med 1,5 % i forhold til Plantedirektoratets til en hver tid gældende normer. Husdyrbruget skal opbevare gødningsregnskaber og ansøgninger om støtte efter enkeltbetalingsordningen mv. for de seneste 5 år, og på anmodning kunne fremlægge dokumentation for vilkårets overholdelse.
- 51 Jordbehandlingen på mark 6-0 skal ske på tværs af markens hældning indenfor en afstand af 100 m fra vandløbets øverste kant på det areal, der er angivet på bilag 13. Alternativt kan anlægges en 0,8 m høj jordvold på marken ned mod vandløbet som angivet på bilag 13.
- 52 Der skal til stadighed opretholdes en dyrknings-, gødsknings- og sprøjtefri bræmme på mindst 2 meter, omkring vandhullet på mark 42-0 og de to mergelgrave på mark 45-0 (se bilag 12). Bræmmen udmåles fra naturområdets kant mod udbringningsmarken.
- 53 En gødningsmængde svarende til 105,04 DE med indhold af 10.420 kg N og 2718 kg P skal afsættes via gylleaftaler til de ansøgte aftalearealer. Aftalearealerne på godkendelsestidspunktet fremgår af bilag 22 og bilag 23.

Ønskes afsætning til andre arealer, biogasanlæg m.v., skal dette vurderes af kommunen, før afsætningen kan ske.

- 54 Der må ikke afsættes husdyrgødning til de ansøgte aftalearealer tilhørende Follerupvej 42, før Fredericia Kommune har godkendt arealerne efter reglerne i husdyrbrugsloven.

Der kan afsættes husdyrgødning til aftalearealer tilhørende Hagenørvej 40 svarende til 17 DE. Arealerne fremgår af bilag 22.

- 55 På mark nr. 18-0, 19-0, 41-0, 42-0, 43-0, 44-0, 45-0, 17-0, 1-0, 10-0, 15-0, 11-0, 13-0 og 16-0 må udvaskningen fra rodzonen ikke overstige 50 mg nitrat/l. Dette skal sikres ved anvendelse af et sædskifte med samme eller lavere udvaskningsindeks end standardsædskifte S2 og i kombination med overholdelse af vilkår 48 og vilkår 50. Markerne ses på bilag 21.

Bedste anvendelige teknik (BAT)

- 56 På tilsynsmyndighedens anmodning skal virksomheden redegøre for, at husdyrbrugets anlæg og drift overholder kravene i **vilkår 10** og er i overensstemmelse med de i **bilag 4** oplyste teknikker, bortset fra punkt 2.1.1 og 2.1.2 i **bilag 4**. Tilsynsmyndigheden kan stille krav til, i hvilken form redegørelsen skal leveres, herunder f.eks. procedurebeskrivelser, driftsregistreringer, regnskabsforhold mv.

Tilsyn og kontrol/Egenkontrol

- 57 Der skal på husdyrbruget føres egenkontrol med produktionens størrelse. På

tilsynsmyndighedens anmodning og ved miljøtilsynets besøg på ejendommen skal forevises en opgørelse med tilhørende bilag over produktionen, jf. husdyrgødningsbekendtgørelsens regler for opgørelse. Dokumentationen skal opbevares i mindst 5 år.

- 58 Der skal til enhver tid over for kommunen kunne fremlægges sædskifte- og gødningsplaner for de seneste 5 år, som kan dokumentere, at husdyrgødnin- gen udbringes i henhold til gældende lovgivning, samt i overensstemmelse med de i denne godkendelse stillede vilkår.

- 59 På tilsynsmyndighedens anmodning skal virksomhedens udføre følgende egenkontrol:

For egen regning skal husdyrbruget dokumentere, at de stillede støjkra- ver er overholdt. Dokumentation kan maksimalt kræves én gang pr. år, hvis støj- grænserne er overholdt. Målinger/beregninger skal udføres og rapporteres som "Miljømåling – ekstern støj" i henhold til gældende lovgivning, og skal udføres af et laboratorium eller en person, som er godkendt til dette af Miljø- styrelsen.

Resultaterne af målinger og beregninger skal være afrapporteret til tilsyns- myndigheden senest 3 måneder efter at tilsynsmyndigheden har fremsat anmodning herom.

- 60 På tilsynsmyndighedens anmodning skal virksomhedens udføre følgende egenkontrol:

For egen regning skal husdyrbruget udføre måling og beregning af husdyr- brugets lugtpåvirkning ved omboende. Dokumentationen kan maksimalt kræves én gang pr. år. Målinger og beregninger skal udføres og rapporteres i henhold til gældende regler og vejledninger.

Resultaterne af målinger og beregninger skal være afrapporteret til tilsyns- myndigheden senest 3 måneder efter at tilsynsmyndigheden har fremsat anmodning herom.

- 61 Hvis tilsynsmyndigheden vurderer, at stalde og / eller korntørring og / eller foderindblæsning kan give anledning til væsentlig støvpåvirkning af omgi- vende beboelse, skal husdyrbruget på tilsynsmyndighedens anmodning for egen regning lade udføre emissionsmålinger og dokumentere immissions- koncentrationsbidraget ved omliggende beboelse. Måling og dokumentation skal udføres efter gældende regler på området. Måling og dokumentation af støvforureningen fra en kilde kan maksimalt kræves udført én gang pr. år. Resultaterne af målinger og immissionsberegninger skal være tilsynsmyndig- heden i hænde senest 3 måneder efter tilsynsmyndighedens anmodning.

- 62 Elforbruget til driften af gødningsbåndene i hønsestaldene skal registreres én gang om året ved kalenderårets udløb og forelægges tilsynsmyndigheden på forlangende. Det registrerede strømforbrug skal mindst udgøre 90 % af det i medfør af ovenstående **vilkår 7** opgjorte årsforbrug.

Ovenstående krav om et minimalt strømforbrug, samt registrering og doku- mentering heraf bortfalder, hvis tilsynsmyndigheden vurderer efter **vilkår 7** at der i stedet kan etableres en anden form for kontrol, herunder med tilhø- rende former for registrering og dokumentation.

- 63 Virksomheden skal føre en logbog, der dokumenterer datoer for ind- og ud-sætninger af høner, dødelighed, produceret ægmasse, faktisk og planlagt fordeling af foderforbrug samt indhold af fosfor og råprotein pr. kg foder i de enkelte foderblandinger.
- 64 Ved hvert hold høners afslutning skal virksomheden lave en beregning over det gennemsnitlige indhold af fosfor og råprotein i holdets samlede foderration. Beregningen skal opføres i logbogen.
- 65 Beregningen af det gennemsnitlige indhold af fosfor og råprotein kan ske på basis af det faktisk registrerede forbrug af de enkelte blandinger, eller på basis af det planlagte forbrug.
- 66 Der skal være en blandeforskrift/deklaration for hver foderfase, der har været anvendt.
- 67 Logbogens oplysninger i form af blandeforskrifter, indlægssedler, beregnet gennemsnitlig indhold af fosfor og råprotein pr. kg foder etc., skal opbevares i min. fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende. På tilsynsmyndighedens forlangende skal virksomheden endvidere dokumentere, at kravene i **vilkår 10** om maksimalt indhold af fosfor og råprotein i foderet overholdes. Som opgørelsesperiode kan anvendes gødningsåret (1/8 til 31/7).

Ophør

- 68 Ved ophør af husdyrproduktionen, hvor denne ikke overdrages til ny ejer, skal gødnings- og foderanlæg tømmes og rengøres. Kemikalierester skal bortskaffes i overensstemmelse med det til enhver tid gældende regulativ for farligt affald i Fredericia Kommune. Restindholdet i olietanke skal fjernes og tanke renses. Overjordiske olietanke skal fjernes. Der skal udarbejdes en plan med tidspunkt for anden indretning og opbygning af staldbygninger til anden anvendelse, eller alternativt en plan med tidspunkt for nedrivning af staldbygningerne.

Godkendelsens varighed

I henhold til husdyrbrugsloven skal der fastsættes en frist for udnyttelse af godkendelsen, som normalt ikke bør være mere end 2 år. Dog kan fristen forlænges til op til 5 år, jf. lovens § 33, stk. 3.

Det fastsættes, at nærværende godkendelse bortfalder, såfremt de ansøgte bygningsmæssige udvidelser og ændringer ikke er iværksat inden 2 år fra godkendelsens meddelelse.

Den godkendte produktionsudvidelse skal være udnyttet senest 3 år efter godkendelsens meddelelse, hvorefter godkendelsen til den del af produktionen, der ikke er udnyttet, bortfalder. Herefter gælder i øvrigt, at hvis en del af godkendelsen ikke har været udnyttet i 3 på hinanden følgende år, bortfalder den del af godkendelsen, der ikke har været udnyttet de seneste 3 år.

Husdyrbrugets miljøgodkendelse skal jf. bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug (bek. nr. 294 af 31. marts 2009) regelmæssigt og mindst hvert 10. år, tages op til revurdering og om nødvendigt ajourføres i lyset af den

teknologiske udvikling. Den første revurdering foretages dog, når der er forløbet 8 år.

Ved kommunens godkendelse af udvidelser og ændringer ved afgørelse af 31. januar 2005 blev foretaget en revurdering af det eksisterende husdyrbrug, og nye bygningsmæssige og driftsmæssige udvidelser og ændringer blev godkendt. Kommunen vurderede i den forbindelse, at næste revurdering skulle foretages 8 år herefter, dvs. i 2013.

Med nærværende afgørelse er der imidlertid foretaget en gennemgang af det eksisterende husdyrbrug i relation til husdyrlovens regler, og det samlede husdyrbrug er blevet omfattet af vilkår, som indebærer en miljømæssig regulering i henhold til husdyrlovens regelsæt. På den baggrund finder kommunen, at husdyrbruget først skal revurderes igen 8 år efter nærværende afgørelse, dvs. i 2018.

I nærværende afgørelse godkendes for første gang de bygningsmæssige udvidelser jf. **bilag 2**, hvorfor disse ikke kan pålægges nye vilkår, inden der er forløbet 8 år herefter, med mindre sådanne vilkår meddeles som påbud på grundlag af husdyrbrugslovens § 40, stk. 2. Tilsvarende godkendes den omfattede udvidelse af hønseholdet første gang med nærværende afgørelse.

Offentliggørelse mv.

Afgørelsen om miljøgodkendelse annonceres offentligt onsdag den 13. april 2011 i Budstikken. Klagefristen løber således til og med onsdag den 11. maj 2011 til kontortids ophør.

Afgørelsen sendes til:

Johannes Møller Jensen, Tornsagervej 11, 7000 Fredericia, johs0101@gmail.com

Konsulent ved KHL, Lars Schmidt, mail: las@khl.dk

Vejle Kommune: post@vejle.dk

Ejer af forpagtede arealer, Klaus Hansen, Øsdalvej 27, 7000 Fredericia

Ejere af aftalearealer, Hans Lorey, Follerupvej 42, 7000 Fredericia samt Martin Suhr, Hagenørvej 40, 7000 Fredericia

Endvidere sendes endelig afgørelse til de hørte, som har fremsendt bemærkninger i forbindelse med forhøring samt høring af forslaget til miljøgodkendelse, dvs.

Tage Christensen, Torpvej 8, 7000 Fredericia

samt øvrige organisationer m.v.:

Naturstyrelsen, nst@nst.dk

Sundhedsstyrelsen, syd@sst.dk

Danmarks Fiskeriforening, mail@dkfisk.dk

Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, ved Niels Barslund,
nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk

Forbrugerrådet, fbr@fbr.dk

Danmarks Sportsfiskerforbund, lbt@sportsfiskerforbundet.dk,

Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk
Det Økologiske Råd, info@ecocouncil.dk
Dansk Ornitologisk Forening (DOF) natur@dof.dk
DN lokalafdeling. Bent.v@madsen.mail.dk

Klagevejledning

Afgørelsen - herunder afgørelsen om dispensation i forhold til afstandsreglerne i lovens § 8 (se nedenstående afsnit "Husdyrbrugets beliggenhed") - kan til og med onsdag den 11. maj 2011 ved kontortids ophør påklages til Natur- og Miljøklagenævnet af de klageberettigede jf. § 84 – 88 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Eventuel klage over godkendelsen stiles til Natur- og Miljøklagenævnet, men sendes til Fredericia Kommune, Gothersgade 20, 7000 Fredericia. Klagen kan også sendes pr. e-mail til kommunen@fredericia.dk.

Kommunen sender klagen videre til Natur- og Miljøklagenævnet. Hvis afgørelsen påklages, vil det straks blive meddelt ansøgeren. En klage skal være skriftlig og være modtaget ved kommunen inden lukketid på dagen for klagefristens udløb.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af en klage, at klager indbetaler et gebyr til Natur- og Miljøklagenævnet. Klagegebyret er fastsat til 500 kr. for privatpersoner og 3.000 kr. for alle andre klagere, herunder virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder.

Klager modtager en opkrævning på gebyret fra Natur- og Miljøklagenævnet, når nævnet har modtaget klagen fra kommunen. Denne opkrævning skal benyttes ved indbetaling af gebyret. Natur- og Miljøklagenævnet modtager ikke check eller kontanter. Natur- og Miljøklagenævnet påbegynder behandlingen af klagen, når gebyret er modtaget. Betales gebyret ikke på den anviste måde og inden for den fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen fra behandling. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside.

Gebyret tilbagebetales, hvis

- 1) klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
  - 2) klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
  - 3) klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets kompetence.
- Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Klage over godkendelsen har ikke opsættende virkning, med mindre Natur- og Miljøklagenævnet bestemmer andet. Ved eventuel klage indebærer påbegyndelse af bygge- og anlægsarbejder ikke nogen indskrænkning i klagemyndighedens ret til at ændre eller ophæve godkendelsen.

Hvis afgørelsen ønskes indbragt for domstolene, skal søgsmål være anlagt inden 6 måneder fra offentliggørelsen, dvs. inden torsdag den 13. oktober 2011.

Miljøteknisk beskrivelse og vurdering

Indledning

Denne miljøtekniske beskrivelse og vurdering af det ansøgte projekt danner baggrund for nærværende afgørelse om godkendelse af udvidelser og ændringer for husdyrbruget på Torpvej 18, 7000 Fredericia.

Hensigten med den miljøtekniske beskrivelse og vurdering er at undersøge, om ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) i forbindelse med de ansøgte udvidelser og ændringer, samt om udvidelserne og ændringerne kan medføre, at husdyrbruget påvirker omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne.

Vurderingerne er foretaget med udgangspunkt i de beskyttelsesniveauer og retningslinjer, der er indeholdt i husdyrbrugsloven med tilhørende bekendtgørelse og vejledning.¹

Den miljøtekniske beskrivelse og vurdering er foretaget på baggrund af en gennemgang af, om husdyrbruget i nødvendigt omfang bringer BAT i anvendelse i forbindelse med de ansøgte udvidelser og ændringer.

Vurderingen er baseret på en systematisk gennemgang, hvor de anvendte metoder sammenstilles med de BAT – betragtninger, som bør gøres gældende jf. aktuelle BREF – noter, BAT – blade / Teknologiblade og BAT – Byggeblade (se nærmere herom i nedenstående afsnit "Bedste tilgængelige teknik"). Dette regelgrundlag er skematisk i afgørelsens **bilag 4**.

I nedenstående afsnit "Bedste tilgængelige teknik" er foretaget en opsummerende vurdering.

Beskrivelse og vurdering af det ansøgte projekt

På vegne af Johannes Møller Jensen har konsulentfirmaet KHL, Kolding, indsendt ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrproduktionen på Torpvej 18. Der er ansøgt via det it - baserede ansøgningssystem på www.husdyrgodkendelse.dk, hvor den seneste modtagne version af ansøgningen er modtaget **den 24. februar 2011**.

I forbindelse med behandlingen af ansøgningen har der været behov for supplerende oplysninger. Der er således løbende indsendt supplerende oplysninger. Denne miljøtekniske beskrivelse og vurdering er foretaget med baggrund i det sidst indsendte ansøgningsmateriale.

Som tidligere nævnt har kommunen i nedenstående miljøtekniske beskrivelse og vurdering i hvert afsnit foretaget en vurdering af de hidtidige vilkår og fastlagt vil-

---

¹ Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug (jf. lovbekendtgørelse nr. 1486 af 1. december 2009); Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug (Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009), samt Miljøministeriets Vejledning om tilladelse og miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

kår for den fremtidige regulering af det samlede husdyrbrug. Kommunen finder herudover, at vilkår 1 i godkendelsen fra 2005 (jf. **bilag 3**), som henviser til grundlaget i sagsbehandlingen i 2005 skal bortfalde. I stedet finder kommunen, at der skal fastsættes overordnede vilkår i nærværende afgørelse, som fastlægger grundlaget for nærværende afgørelse. Sådanne **vilkår er derfor fastlagt** ved de ovenstående **vilkår nr. 1 – 4**.

Husdyrbrugets beliggenhed

Husdyrbruget er beliggende i landzone i Fredericia Kommune. Placeringen fremgår af **bilag 1**.

Korteste afstand fra staldene til nærmeste nabobeboelse uden landbrugspligt er ca. 100 m. Afstanden til samlet bebyggelse (Højrup) er i ansøgningen angivet til over 3 km, og afstanden til nærmeste byzone er angivet til over 500 m (Område 1 i Lokalplan nr. 266 – Erhvervsområde syd for Gl. Ribevej, Vestlige del).

Husdyrbrugs staldanlæg og opbevaringsanlæg er omfattet af en række afstandskrav i husdyrgodkendelsesloven:

- §§ 6 og § 20: 50 m til nabobeboelse og 300 m. til eksisterende eller planlagt byzone- eller sommerhusområde, samlet bebyggelse og blandet bolig og erhverv mv.
- § 7: 300 m til de i § 7 beskyttede naturtyper (højmoser, lobeliesø, hede > 10ha, overdrev større end 10 ha, samt heder, overdrev og ammoniakfølsomme søer beliggende indenfor international naturbeskyttelsesområder).
- § 8: forskellige afstandskrav til almene og ikke-almene vandforsyningsanlæg, vandløb, søer, naboskel, offentlig vej, privat fællesvej, levnedsmiddelvirksomhed og egen beboelse.

I ansøgningen er følgende oplyst omkring afstandsforholdene (de generelle krav er anført i parentes):

- 1) Ikke almene vandforsyningsanlæg (25 m): Egen boring. Ca. 31 meter
- 2) Almene vandforsyningsanlæg (50 m): mere end 500 meter
- 3) Vandløb (herunder dræn, jf. bilag 5) og søer (15 m): nærmeste dræn 16 meter (fra stald). Fra foderrum og silo (ca. 10 m)
- 4) Offentlig vej og privat fællesvej (15 m): Torpvej 73 meter
- 5) Levnedsmiddelvirksomhed (25 m): Ikke aktuel
- 6) Beboelse på samme ejendom (15 m): 42 meter
- 7) Naboskel (30 m): ca. 20 m fra stald. Der søges om dispensation.
- 8) Nabobeboelse (50 m): 100 meter til Torpvej 8
- 9) Eksisterende byzone: 540 meter syd for stald, lokalplan 266 (område 1) ny kommuneplan = TD.E.4C.
- 10) Planlagt byzone: Samme som eksisterende
- 11) Eksisterende sommerhusområde: Ingen i nærheden
- 12) Planlagt sommerhusområde: Ingen i nærheden
- 13) Eksisterende rekreativt område: Kommuneplan ramme L.4a ca. 1.500 meter
- 14) Planlagt rekreativt område: 340 meter syd for stalden.

Idet kommunens kort over placering af dræn ved ejendommen afviger fra ansøgers oplysninger (jf. bilag 5), har ansøger om afstande jf. ovenstående punkt 3 den 13/09/2010 supplerende oplyst, at den på kortbilag 5 indtegnede placering af dræ-

net er korrekt. Ansøger henviser til, at ledningen kan følges fra mellemrummet mellem de to ældste stalde (som tages ud af drift) og på vendepladsen (synlige nedløbsriste), samt at drænets videre forløb mod nord på luftfoto kan ses aftegnet i marken (ændret afgrødefarve). Ansøger vurderer, at afstanden til stalden er cirka 20 meter og fra foderrummet cirka 12 meter. Ledningen ligger i faste rør under vendepladsen af hensyn til brudstyrke pga. tung trafik ovenover, og røret overgår først et stykke ude i marken til drænrør. I forbindelse med byggeriet sikres det at røret ud for gavlenden af den nye stald ligger i faste rør af hensyn til stabilitet. Der er ikke gyllesystemer ved den nye stald, hvor der kan tænkes overløb/udsivning til drænet. Der skulle derfor ikke være miljømæssigt problem, såfremt røret ligger lidt for tæt på stalden.

Kommunens vurdering

På luftfoto i arealinfor på Danmarks Miljøportal, samt på afløbsplanen i bilag 5, kan kommunen konstatere, at drænets forløb er aftegnet i afgrøderne i marken nogle meter øst for det i bilag 5 indtegnede forløb. Det er kommunens vurdering, at afstanden til den nye stald vil kunne overholde lovens krav om 15 m. Det er endvidere kommunens vurdering, at foderrummet ikke skal betragtes som en bygningstype, der er omfattet af lovens afstandsregler, der alene gælder for stalde, gødningsopbevaringsanlæg og ensilageopbevaringsanlæg. Den ansøgte placering af stald og foderrum kræver således ikke dispensation fra lovens afstandskrav. Kommunen er endvidere enig med ansøger i, at hverken stald eller foderrum er bygningstyper med væsentlig potentiale for forurening af vandløb / dræn.

Om afstanden mellem den nye stald og naboskel til matr. nr. 10 d, Kongsted By, Bredstrup, oplyser ansøger, at det er nødvendigt at gå lidt tættere på skel end 30 m af hensyn til at kunne overholde bygningsmæssige krav særligt mht. at kunne overholde brandrelaterede afstandskrav. Ligeledes kan selve stalden ikke rykkes længere mod vest, idet ægbåndet rent teknisk skal integreres med ægbåndet i den eksisterende stald. Ansøger har fremsendt et dokument, hvor ansøger samt ejeren af matr. nr. 10 d, Kongsted By, Bredstrup, har underskrevet en aftale om, at ejeren af naboarealet accepterer, at stalden kan opføres tættere på skel end 30 meter, men ikke mindre end 5 m. Aftalen bortfalder eller skal genforhandles, hvis ikke byggeriet er iværksat indenfor 3 år.

Det er Fredericia Kommunes vurdering, at den ansøgte placering af stalden ikke vil medføre nogen væsentlig øget risiko for gener eller forurening af omgivelserne, hvorfor der herved meddeles dispensation efter § 9 i husdyrgodkendelsesloven til placering af stalden som ansøgt.

Det er i øvrigt kommunens vurdering, at de øvrige afstandskrav i loven kan overholdes, og at de ansøgte placeringsforhold ikke vil medføre nogen væsentlig øget risiko for gener eller forurening af omgivelserne.

Besætningens størrelse

I ansøgningsskemaet er produktionen i nudrift oplyst til 48.300 årshøner, svarende til 290,97 DE. Dette ønsker ansøger at udvide til 57.500 årshøner á 1,70 kg, svarende til 346,39 DE.

*De eksisterende og fremtidige besætninger og stalde fremgår af nedenstående **tabel 1**.*

Kommunens vurdering

I husdyrbrugets godkendelse fra 2005 er i vilkår 2 (se **bilag 3**) fastsat et maksimalt dyrehold på 48.300 årshøner, svarende til 283 DE.

Den i ansøgningen oplyste nudrift på 290,97 DE er beregnet efter beregningsreglerne for DE, som disse fremgår af en ændringsbekendtgørelse til husdyrgødningsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 717 af 02/07/2009), mens opgørelsen af DE i godkendelsen fra 2005 er beregnet efter de gamle beregningsregler i husdyrgødningsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 1695 af 19/12/2006).

Den i ansøgningen oplyste nudrift på 290,97 DE er opgjort på baggrund af den i vilkår 2 anførte besætning på 48.300 årshøner, og overstiger således ikke det godkendte produktionsniveau, hvorfor den oplyste nudrift kan accepteres som grundlag for miljøvurderingen af udvidelsen.

Med nærværende godkendelse af det ansøgte husdyrhold **bortfalder vilkår 2, og der** fastsættes et nyt vilkår med grænser for husdyrbrugets maksimale produktion, som svarer til det aktuelt ansøgte.

Driftsbygningerne

*En oversigtsplan, som viser husdyrbrugets indretning, er vist i **bilag 2**, hvortil nedennævnte bygningsnumre henviser.*

I ansøgningen er oplyst følgende om eksisterende og fremtidige bygninger og anlæg på ejendommen:

- *Bygning 1.1.1: Eksisterende hønsesetalde. Bygningerne udgår af anvendelse som stald og overgår til lagerformål. Facader: Lysgrå gasbeton. Tag: grå eternit, 20° taghældning.*
- *Bygning 1.1.2: Eksisterende hønsesetald. Uændret anvendelse. Opført 2006. Facaden er grå betonelementer med søsten og tagpladerne er antracitgrå stålplader. Taghældning er 15°. Stalden forventes at have en levetid på ca. 20 år, inden den skal renoveres. Stalden er indrettet med berigede bure.*
- *Bygning 1.1.3: Planlagt ny hønsesetald og foder/servicerum. Facaden bliver stålplader i antracitgrå. Tagpladerne bliver antracitgrå tagplader. Staldens mål er endnu ikke fuldstændig fastlagt, idet staldens endelige størrelse afhænger af antallet af rækker inventar. Der er tale om en ny prototype, hvorfor der kun er et begrænset antal referencestalde. Stalden vil pga. af brandtekniske krav maksimalt kunne blive 2.000 kvadratmeter. Stalden er i ansøgningen indlagt som et byggefelt med maksimale mål på 109 x 21 meter. I forlængelse af stalden indrettes et foderrum på cirka 100 m², som følger staldens dimensioner og materialer som en direkte forlængelse af bygningen mod vest. Højden på stalden bliver ca. 8 meter og taghældningen 15°. Facadebeklædningen bliver stålplader ud fra, at de nye elementplader er lettere at holde rene, og ud fra at stalden bygges som et totalkoncept for bure og byggeri – dette har også en økonomisk betydning for ansøger. Facadebeklædningen bliver dog i en grå farve, som vil lægge sig relativt tæt op ad farven på den eksisterende stald. Stalden indrettes ligesom den eksisterende stald, med berigede bure. Stalden forventes at have en levetid på*

25 år inden renovering.

- I forbindelse med stalden opføres der en mellembygning som forbinder den eksisterende stald med den nye. Denne bygning måler 4 x 7 meter svarende til 28 m².
- Siloer: I tilknytning til hønsestalden placeres der 4 glasfibersiloer til foder, hvoraf de to siloer er eksisterende siloer (F5 og F6) som flyttes fra det gamle staldanlæg, samt 2 nye fodersiloer (F7 og F8). De to eksisterende siloer er på cirka 25 m³ og ca. 10 m høje, og de to nye siloer på hhv. 25 m³ og 35 m³ er hhv. 12,5 m og 10 m høje. Siloerne er opført i lyst-gråt glasfiber.
- Ligeledes opføres en ny kornsilo i stålplader (K4). Siloen får en højde på 12,8 meter, en diameter på 15 meter, og en kapacitet på ca. 1.100 tons. Siloen placeres øst for hønsehusene ud for stuehuset. Siderne kan reflektere sollys i en kort periode efter opstilling, hvorefter overfladen patineres af vejrslid til at være mindre - eller ikke reflekterende.
- Ægpakkeriet beliggende mellem de ældste stalde planlægges udvidet. Dels med en tilbygning og dels ved at tage dele af det fremover nedlagte hønsehus i anvendelse. Udvidelsen vil ikke blive synlig for omgivelserne. Den endelige størrelse på udvidelsen vil fremgå af byggeansøgningen. Men ventes ikke at overstige 300 m².
- Ladebygningen ved siden af gødningshuset anvendes til kornopbevaring eller lagerformål. Laden er opført i samme materialer og tagudformning som bygning 1.1.1
- Bygning 1.1.4: Eksisterende gødningshus på ca. 1.130 m². Anvendes forsat som gødningshus, men ydervæggene forstærkes indvendigt med "L" silo-elementer. Bygningen er opført omkring 1975. Opført i lys-grå gasbeton sten. Tagbeklædning grå eternit og hældning 20°. Bygningen er med tætte sider og tag, med port i gavlenden.

Det ansøgte indebærer følgende ændringer i staldanlæggene og besætningen:

Anlæg*	Besætning	Antal		Staldsystem	
		Eksisterende	Fremtidigt	Eksisterende	Fremtidigt
Staldafsnit – Gl. dobbeltstald mod vest (eksisterende staldbygning nr. 1.1.1)	Årshøne, konsumæg, 1,70 kg.	19.300	0	Bure m. bånd, staldgødning.	Tages ud af stald-drift
Staldafsnit – nyere stald mod nord (eksisterende staldbygning nr. 1.1.2)	Årshøne, konsumæg, 1,70 kg.	29.000	29.000	Bure m. bånd, staldgødning.	Bure m. bånd, staldgødning. Gødningsudmugning tre gange om ugen
Staldafsnit – Ny projekteret hønsestald Volie-	Årshøne, konsumæg, 1,70 kg.	0	28.500	-	Voliere m. gødningsbånd, skræbhøne. Gødningsud-

re/etagestald (Ny staldbygning nr. 1.1.3)					mugning tre gange om ugen
---	--	--	--	--	---------------------------

Tabel 1: Ændringer i stalde og drift.

*Bygningsnumre henviser til **bilag 2**

I ansøgningen er anført, at den eksisterende stald (staldbygning nr. 1.1.2) er indrettet med berigede bure, hvilket betyder, at hvert bur er indrettet således, at hønsens naturlige adfærd tilgodeses. Hvert bur har sandbad, siddepind og rodemateriale.

Den fremtidige stald indrettes med en staldtype med kombineret skrabe- og bur-system, dvs. åbne bure i etager med gødningsbånd. Staldtypen kombinerer miljøfordelene ved bursystemer med gødningsbånd med staldsystemer med volieredrift. Idet fodring, vanding og æglægning sker i burene afsættes hovedparten af gødningen forsat over gødningsbåndene, hvilket muliggør hyppig udslusning af gødningen.

Ansøger anfører, at normen for de valgte staldsystemer er udmugning en gang om ugen. Efter udvidelsen øges frekvensen for udmugning til 3 gange ugentligt. Staldsystemerne lever således op til Miljøstyrelsens Teknologiblade. Dette gælder begge anlæg. Udmugningsanlægget kører på skift, således der er daglig tilførsel til opbevaringslagret.

Ansøger oplyser, at rensning af ventilationsluften er fravalgt, idet der med det valgte staldsystem opnås en effekt som næsten er lige så god som ved rensning af afgangsluften. Prisen for at opnå en effekt svarende til det valgte staldsystem vil være væsentlig højere hvis effekten skal opnås med luftrensning. Anlæg til luftrensning har desuden et stort energiforbrug, ligesom de ofte skal rengøres for at fungere optimalt. En ulempe ved luftrensning i fjerkræstalde er desuden, at filtrene hurtigt stopper til med fjer, og derfor kræves der hyppig rensning af filtrene, hvis anlægget skal fungere optimalt.

Kommunens vurdering

Indretning og drift af staldanlæggene skal ske i overensstemmelse med reglerne i den gældende husdyrgødningsbekendtgørelse (aktuelt gældende er bek. nr. 1695 af 19/12/2006 med senere ændringer).

Med henblik på at reducere staldanlægs ammoniakfordampning er i EU's BREF - note og Miljøministeriets Teknologiblade udpeget nogle teknikker, der vurderes i tilstrækkeligt omfang at imødekomme disse intentioner. Disse teknikker fremgår af skemaet i **bilag 4**. Som det fremgår af bilagets punkt 3.1, er i forhold til stalde for æglæggende høner udpeget følgende Teknologiblade, som kommunen finder, skal lægges til grund for vurderingen i nærværende sag:

1. Teknologiblade: Fjerkræ – Æglæggere, beriget burægstald (revideret 19/05/2009)
2. Teknologiblade: Hyppig fjernelse af gødning fra æglæggende høns som ikke holdes i bur (alternativ hønsehold) - (Version 1, 30/08/2010)
3. Udkast til teknologiblade: Æglæggende høner – Etagesystem ved ægproduktion (Sendt i høring 15/10/2010):

Desuden er (jf. bilagets punkt 3.2) udpeget en række staldsystemer i BREF-dokumentet, hvoraf ét system (bilagets punkt 3.2.1) svarer til systemerne i Teknologibladene.

Ansøger har oplyst, at dette system med gødningsudmugning tre gange om ugen vil blive anvendt i både den eksisterende og den nye stald, hvilket er BAT i relation til Miljøstyrelsens teknologiblade.

BREF-notens BAT-staldsystemer er opstillet i punkt 3.2.1 – 3.2.5 i **bilag 4**. I systemerne under punkt 3.2.2 – 3.2.5 er i alle tilfælde forudsat, at gødningen tørres, inden den føres til lager, således at emissionen fra lageret er lav. På den baggrund er blot forudsat, at lageret er overdækket, da overdækningen skal afskærme mod nedbør og sikre, at gødningen forbliver tør. I systemet med gødningsbånd, jf. punkt 3.2.1, føres gødningen utørret til lager, hvorfor det er forudsat, at der er tale om et lukket lager, så emissionen fra lageret begrænses. BREF-notens BAT-staldsystemer er således samlede løsninger for stald og lager.

Baggrunden for BREF-notens kobling af staldsystem og lagring er, at den samlede effekt for ammoniakemissionen fra stald og lager ved hyppig udmugning er begrænset, hvis lageret er åbent, idet omtrent halvdelen af den samlede emission stammer fra lageret. Ifølge svar fra Miljøstyrelsens Helpdesk af 16. august 2010 til Fredericia Kommune er den samlede ammoniakreducerende effekt af 3 ugentlige udmugninger i berigede bursystemer knapt 30 %, hvis lageret er åbent, mens den samlede effekt af 3 ugentlige udmugninger og lukket lagring på baggrund af data i Miljøstyrelsens svar kan beregnes til ca. 54 %.

Ansøger har oplyst, at gødningshuset er en lukket bygning med tætte sider og tag. Porten i gavlenden er kun åben i forbindelse med håndtering/udkørsel og ved opstakning, ellers er den lukket. Ansøger vurderer, at der vil være meget begrænset mulighed for udveksling af ammoniak mellem gødningsoverfladen og den atmosfæriske luft. Effekten må være at sammenligne med teltoverdækning af gylle, hvor teltet jo ikke ligger på selve gylleoverfladen, men forhindrer/nedsætter emissionen til den atmosfæriske luft. Overdækningseffekten for fast gødning kan ikke kvantificeres i ansøgningsystemet.

Kommunen er enig med ansøgers betragtninger omkring sammenstillingen med teltoverdækning af gylle. I svaret fra Miljøstyrelsens Helpdesk tillægges effekten af en overdækning af hønsegødningen, at emissionen fra lageret halveres, hvilket svarer til udmeldingerne omkring effekten af teltoverdækning af gylletanke.

Det er på ovenstående baggrund kommunens vurdering, at de valgte indretninger og driftsformer er BAT.

På ovenstående baggrund fastsættes **vilkår om**, at staldsystemet i den fremtidige hønsestald (bygning nr. 1.1.3 i **bilag 2**) skal være skrabeægsstalde i etagebure (Voliere m. gødningsbånd, skrabehøne), og at staldsystemet i den eksisterende hønsestald fra 2006 (bygning nr. 1.1.2 i **bilag 2**) skal være burægsstalde med gødningsbånd. I begge stalde skal være udmugning mindst tre gange om ugen. Driften med tre ugentlige udmugninger skal senest være bragt i anvendelse i den eksisterende stald, når den nye hønsestald tages i brug.

Ansøger peger på, at det kan være et egenkontrolvilkår for gødningslagringen, at porten til gødningshuset skal holdes lukket bortset fra korte perioder med håndtering af gødning – dvs. f.eks. vilkår om, at portene skal lukkes umiddelbart efter arbejdets ophør.

Kommunen er enig i, at lageret skal være mest muligt lukket. Der stilles derfor **vilkår om**, at gødningshuset skal være tæt, således at der ikke er ventilationsåbninger eller andre åbninger i bygningens klimaskærm, bortset fra en port. Porten skal

være lukket, undtaget i forbindelse med udbringning af gødningen, hvor porten kan være åben, mens gødningshåndtering pågår.

I Miljøstyrelsens Teknologiblad: Fjerkræ – Æglæggere, beriget burægstald (revideret 19/05/2009), samt i Teknologiblad: Hyppig fjernelse af gødning fra æglæggende høns som ikke holdes i bur (alternativ hønsehold) - (Version 1, 30/08/2010) er der opstillet følgende videre forslag til driftsvilkår i miljøgodkendelser:

”Det skal i forbindelse med miljøgodkendelsen vurderes, hvor mange timer gødningsbåndet skal køre pr. år. Dette gøres fx ved at estimere driftstiden pr. udmugning og gange med antal kørsler pr. år. Alternativt kan det forventede energiforbrug estimeres ud fra elmotorernes samlede effekt og multiplicere med den forventede driftstid pr. udmugning og antal udmugninger pr. år. Der opsættes en separat elmåler, der efterfølgende dokumenterer det faktiske energiforbrug. Til kontrol af, om udmugning foretages med den oplyste frekvens, kan nedenstående vilkår stilles:

Gødningsbåndets driftstimer måles løbende ved hjælp af en timetæller eller en energimåler og skal registreres månedligt/kvartalsvis/årligt i en driftsjournal.”

Miljøstyrelsen har den 15. oktober 2010 udsendt en revideret udgave af teknologibladet vedrørende beriget burægstald i høring, hvoraf fremgår, at den ammoniakreducerende effekt af 3 ugentlige tømninger vurderes at være 66 %, mens den i det aktuelt gældende eksemplar kun vurderes at være 60 %. I høringsudkastet er ikke opstillet ændrede forslag til driftsvilkår.

Det er kommunens vurdering, at den i teknologibladene foreslåede metode til estimering af driftstider og elforbrug risikerer at resultere i et for usikkert grundlag for kontrolvilkår. I stedet **fastsættes vilkår om**, der skal monteres separat elmåler på strømforsyningen til drift af gødningsbåndet i både den eksisterende og den fremtidige stald, senest når den fremtidige stald tages i brug, og at virksomheden senest 3 måneder efter at den fremtidige stald er taget i brug, skal tilsende tilsynsmyndigheden oplysninger om det gennemsnitlige strømforbrug pr. udmugning i hver stald og det heraf afledte årsforbrug pr. stald, samt en redegørelse for, hvorledes udmugningen forløber over en uge for hver stald. På tilsynsmyndighedens anmodning skal virksomheden kunne eftervise de fremsendte oplysninger ved at demonstrere gennemførelser af udmugninger i staldene. Hvis der senere gennemføres forbrugsændrende foranstaltninger – f.eks. strømbesparende tiltag - kan forbrugsopgørelsen ændres efter accept fra tilsynsmyndigheden.

Til løbende kontrol **fastsættes vilkår om**, at elforbruget til driften af gødningsbåndene skal registreres én gang om året ved kalenderårets udløb og forelægges tilsynsmyndigheden på forlangende. Der **fastsættes vilkår om**, at det registrerede strømforbrug mindst skal udgøre 90 % af det i medfør af ovenstående vilkår opgjorte årsforbrug.

Ansøger har oplyst, at der eventuelt kan etableres et automatisk meldesystem, som registrerer driften af gødningsbåndene og logger oplysningerne. På den baggrund åbnes i vilkårene mulighed for, at et sådant kontrolsystem kan anvendes i stedet for den ovenfor opstillede kontrol med strømforbruget, hvis tilsynsmyndigheden finder, at et sådant meldesystem imødekommer hensigten med kontrollen.

Supplerende BAT-vurdering:

Med henblik på at reducere ammoniakfordampningen fra anlæg og produktion har Miljøstyrelsen i vejledninger udsendt den 13. juli 2010 (Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af BAT) opstillet vejledende emissionsgrænseværdier for ammoniaktabet fra gyllebaserede systemer i konventionelle brug for slagtesvin og kvæg. Miljøstyrelsen har endvidere den 15. oktober 2010 udsendt tilsvarende materiale i høring for slagtekyllinger og æglæggende høner. Betragtningensgrundlaget i høringsmaterialet svarer til materialet for slagtesvin og kvæg, og kommunen finder, at høringsmaterialet supplerende skal indgå i BAT-vurderingen i nærværende afgørelse, selvom der indtil videre er tale om høringsmateriale (se mere herom i nedenstående afsnit "Bedste tilgængelige teknik"). Kommunen er dog indstillet på at imødekomme en senere ansøgning om ændring af de heraf affødte vilkår, hvis det endelige vejledningsmateriale viser sig at adskille sig fra høringsmaterialet.

Det fremgår af høringsudkastet til vejledningen, at der for æglæggere i berigede bursystemer bør overholdes en maksimal BAT-betinget emissionsgrænse på 5,71 kg. NH₃-N pr. 100 årshøner for såvel nyanlæg som eksisterende stalde (jf. hhv. vejledningsudkastets tabel 1 og 2). For skrabeæg (etagesystem med gødningsbånd) fremgår, at der bør overholdes en maksimal BAT-betinget emissionsgrænse på 8,95 kg. NH₃-N pr. 100 årshøner for såvel nyanlæg som eksisterende stalde. For nærværende husdyrbrug betyder det, at den samlede årsemission fra de ansøgte 57.500 årshøner ikke bør overstige 4.207 kg.

I ansøgningskemaet til nærværende sag fremgår, at husdyrbrugets samlede ammoniakemission er på 4.915 kg, hvilket er 708 kg over det anbefalede BAT-niveau. Baggrunden for den i ansøgningen beregnede emission er, at beregningssystemet i husdyrgodkendelse.dk hverken kan udføre ammoniakberegninger med mere end én ugentlig udmugning, eller med overdækning af lagre med fast gødning. Den ammoniakreducerende effekt af 3 ugentlige tømninger er derfor i stedet forsøgt simuleret i ansøgningskemaet ved, at der i beregningerne fiktivt er forudsat anvendt biologiske luftvaskere i staldene med en ammoniakreducerende effekt på 60 % i den eksisterende stald med berigede bursystemer (bygning nr. 1.1.2), hvilket svarer til effekten af 3 ugentlige udmugninger i henhold til ovenstående teknologiblad nr. 1, og en effekt på 33 % i den fremtidige stald for skrabehøner i etagebure (bygning nr. 1.1.3). For sidstnævnte staldsystem er i ovenstående teknologiblad nr. 2 anført en effekt på 36 % for 3 ugentlige udmugninger. Den ammoniakreducerende effekt af lukket lagring er imidlertid ikke afspejlet i beregningerne i ansøgningskemaet. Det er således kommunens vurdering, at den beregnede ammoniakemission i ansøgningen ikke er anvendelig til vurdering af, om husdyrbruget kan overholde de vejledende BAT-betingende emissionsgrænser.

Sammen med høringsudkastet til vejledningen er udsendt omfattende baggrundsmateriale vedrørende bl.a. de forskellige forureningsreducerende teknikker, som kan anvendes til at kunne overholde de vejledende emissionsgrænser. Det fremgår heraf, at 100 årshøner i beriget bur med ugentlig udmugning på gødningsbånd vil give anledning til en årlig emission på 10,61 kg ammoniak under de forudsætninger (2005/2006) for foderforbrug, ægproduktion, tilvækst og råproteinindhold i foderet (168 g pr. kg foder), der anvendes som standardforudsætninger i ansøgningsystemet under husdyrgodkendelse.dk. Af den anførte emission på 10,61 kg stammer to tredjedele fra stalden, mens resten er fra lageret, idet det er forudsat i baggrundsmaterialet, at gødningen opbevares overdækket. Det fremgår videre af materialet – svarende til oplysningerne i ovennævnte teknologiblad nr. 1 - at staldens emissioner kan reduceres med 66 %, hvis der udmuges tre gange om ugen, hvilket påtænkes på nærværende husdyrbrug. For at kunne reducere den samlede emission fra stald og lager til BAT-grænseværdien på 5,71 kg ammoniak for berigede bur-

systemer, er det dog nødvendigt samtidigt at reducere foderets indhold af råprotein til 164 g pr. kg foder. For at kunne reducere den samlede emission fra stald og lager til BAT-grænseværdien på 8,95 kg ammoniak for skrabeæg i etagesystemer, er det nødvendigt samtidigt med 3 ugentlige udmugninger at reducere foderets indhold af råprotein til 152 g pr. kg foder.

Som det fremgår ovenfor vil der blive stillet vilkår, som sikrer, at der sker 3 ugentlige udmugninger i både den nye og den eksisterende stald, og at der anvendes lukket lagring. I nedenstående afsnit om foder har kommunen taget stilling til krav om indhold af råprotein i foderet.

I godkendelsen fra 2005 er i vilkår 3 fastsat, at forudsat, at den ny stald opføres, må stald 4 fremover ikke anvendes som stald. Med nærværende afgørelse godkendes stalddrift i stald 1.1.2 og 1.1.3. Vilkår 3 bortfalder, og der stilles i stedet **vilkår om**, at den gamle hønsestald (bygning nr. 1.1.1 i **bilag 2**) skal være taget ud af drift som stald, inden den nye hønsestald tages i brug.

I bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse, mv. af husdyrbrug (bekendtgørelse nr. 294 af 18/04/2009) er der fastsat nogle krav til ammoniakemissionen fra stald og lager, samt for ammoniakpåvirkningen i den omgivende natur. I nedenstående del af den miljøtekniske beskrivelse og vurdering: "Projektets påvirkninger af omgivelserne – naturmæssige forhold", er foretaget en nærmere vurdering af disse forhold.

Foder

*Alt foder opbevares i siloer placeret ved ejendommen (se **bilag 2**). Færdigfoder og korn opbevares i glasfiber siloer placeret ved anlægget. I ansøgt drift vil disse siloer fortsat være i anvendelse, samtidig med at der opføres en ny stålsilo vest for den nye stald. Denne silo får en kapacitet på ca. 1.100 tons og anvendes til korn. Siloen fyldes i høst. I tilknytning til den nye stald etableres der en glasfibersilo til opbevaring af færdigfoder. I ovenstående afsnit "Driftsbygninger" er yderligere oplysninger om foderopbevaringsanlæg.*

De årlige foder mængder er i nudriften ca. 1.800 tons fordelt på 1.080 tons færdigfoder og 720 tons korn. De årlige mængder i ansøgt drift er ca. 2.200 tons fordelt på 1.320 tons færdigfoder og 880 tons korn.

I ansøgningskemaet er angivet oplysninger om fodring, herunder indhold af protein og fosfor, som ikke afviger fra normen.

Om anvendelse af BAT i forbindelse med fodring har ansøger oplyst:

Indhold af protein og fosfor i foderet er reduceret markant for branchen over de seneste 5-8 år. I foderblandingerne svinger indhold af protein og fosfor ret meget fra leverandør til leverandør. Aminosyretilførslingen er essentiel for hønernes ægproduktion, ligesom fosfor er meget essentiel for hønernes holdbarhed. Små udsving og underforsyning kan få fatale følger for både produktion og dyrevelfærd. I perioder med sygdom kan der være behov for at regulere næringsstofindholdet i foderet. Som udgangspunkt ønskes derfor at følge de vejledende normer, idet det kan have en væsentlig økonomisk og dyrevelfærdsmæssig negativ konsekvens at skulle køre med foderoptimering under norm. Det er forventningen, at det nye stalssystem vil resultere i en højere ægproduktion og en bedre fodereffektivitet.

Ansøger ønsker dog ikke at lægge sig fast på dette, før resultaterne har vist sig. Men det vil være relevant at tage op i forbindelse med revurdering.

Kommunens vurdering

I miljøgodkendelsen fra 2005 er ikke fastsat vilkår for husdyrbrugets fodring eller foderopbevaring.

I henhold til EU's BREF-dokument er det forureningsforebyggende (BAT) at gennemføre effektiv fodring til reduktion af udskillelsen af kvælstof og fosfor, ved at sikre, at foderets indhold af næringsstoffer modsvarer dyrenes behov, og at næringsstofferne er letoptagelige. BREF-dokumentets BAT-krav fremgår af punkt 2 i skemaet i **bilag 4**. Miljøstyrelsen har ikke udarbejdet BAT-vejledninger eller teknologiblade for fodring af fjerkræ.

Ansøger har supplerende oplyst om anvendelse af BAT i forbindelse med fodring:

"I fht. BREF noten anvendes et udbygget fasefodringsystem i det ansøgte produktionssystem. Der anvendes fasefodring bestående af normalt 5 blandinger (faser) fra indsætning til slagting. Faserne giver mulighed for løbende tilpasning af foderet til hønernes aktuelle behov for foder til vækst, vedligehold og ægproduktion. Ligesom der kan justeres på indholdet ved afvigende sundhed og produktion mv. Faserne anvendt er som følger:

1. første to uger – vokseblanding.
2. fra ca. 2 uger – æg-startblanding.
3. fra ca. 10- uger – fase 1 blanding – ægproduktion
4. fra ca. 32 uger – fase 2 blanding – ægproduktion
5. sidste ca. 8 uger før slagting – fase 3 blanding - nedtrapning

Den oplyste foderpraksis herover er rimelig standard for nye stalde med berigede bursystemer.

Besætningen fører løbende E-kontrol over produktionen.

Mht. indhold af protein og fosfor fastholdes ønske om ikke at have særlige vilkår ud fra, at der kan være behov for at justere foderblandingerne ved indkøring af det nye staldsystem. Men det vil være ok med et vilkår om, at det skal tages op senest ved revurderingen, samt at der løbende skal foretages opgørelse over fodereffektiviteten. Det skal bemærkes at BREF notens indstilling ang. proteinindhold og fosforindhold i foderet ikke giver et retvisende billede af virksomhedens miljøbelastning, idet parametrene foderforbrug og ægproduktion har afgørende betydning for den samlede næringsstofudnyttelse. Det er derfor mere relevant at anvende Plantedirektoratets vejledning vedrørende Type II korrektioner, hvor alle parametre indgår.

Aktuelt ligger protein lidt under 2009 norm og fosfor svinger omkring 2009 norm. Men det er et sammenvej af høns i et ældre staldsystem og høns i en stald med tilsvarende staldsystem som ansøgte. I den nye stald forventes en bedre foderstyring og ægproduktionen at blive højere – dvs. samlet set bedre foderudnyttelse og dermed samlet lavere næringsstof udledning end norm. Men det er forventninger. Det vil derfor være hensigtsmæssig med en indkøringsperiode på 2-3 år før evt. foderrelaterede vilkår.

Forslag til vilkår kunne være:

1. Krav om E-kontrol
2. Krav om fytaseanvendelse
3. Krav om fasefodring

4. Krav om at virksomheden senest efter 3 års drift kan dokumentere overholdelse af Plantedirektoratets 2010 normer, beregnet via Type II korrektion. Korrektionsfaktoren skal som et gennemsnit målt over 3 års opgørelser ligge på eller under faktor 1,00 for udskillelse af kvælstof og fosfor i gødningen. 2010 normen er pr årshøne: 40,7 kg foder pr årshøne – 16,4 % protein – 0,49 % fosfor – 20,2 kg æg produceret – 0,25 kg tilvækst.

I fht. 2006 normen (anvendt af IT systemet) vil et vilkår om anvendelse af 2010 normen give en beregnet Type II faktor på 0,95 for N-udskillelse og 0,73 for fosforudskillelse – dvs. udskillelsen vil være reduceret i fht. 2006 norm-niveau med hhv. 5 % for N og 27 % for P.”

Ansøgers oplysninger om foderets aktuelle (nudrift) indhold af råprotein og fosfor er anført under punkt 2 i skemaet i bilag 4.

Hvor der i BREF-dokumentet kun opereres med 2 faser, anvendes der i henhold til ansøgers oplysninger 5 faser på husdyrbruget. Der er således tale om en mere udviklet udgave af fasefodringsprincippet, hvilket formentlig hænger sammen med, dels at grundlaget for BREF-dokumentet er fra før 2003 og dels, at dokumentet er baseret på anvendte teknikker i alle medlemslande.

Det af ansøger anførte gennemsnitlige (for 5 faser) næringsstofindhold på lidt under 16 % for proteinindholdet ligger en smule over det maksimale BREF-niveau på 15,5 % for fasen ”40+ uger”, men på niveau med gennemsnittet af det maksimale indhold i de 2 faser i BREF-dokumentet. Tilsvarende ligger det af ansøger anførte gennemsnitlige (for 5 faser) næringsstofindhold på 0,54 % for fosforindholdet over det maksimale BREF-niveau på 0,51 % for fasen ”40+ uger”. Det gennemsnitlige indhold ligger også en smule (0,01 %) over gennemsnittet af det maksimale indhold på i de 2 faser i BREF-dokumentet (0,53 %). I BREF-dokumentet fremgår, at de opstillede værdier skal betragtes som vejledende, idet lokale forhold har betydning. Kommunen finder, at de oplyste niveauer kan betragtes som at være på niveau med BAT.

Som nævnt har ansøger ikke indtastet værdier om foderets næringsstofindhold i ansøgningsskemaet, som er lavere end ansøgningssystemets standardværdier, idet ansøger ønsker mulighed for at følge normen. De oplyste niveauer i punkt 2 i bilag 4 er lavere end standardværdierne, hvorfor ansøgningsskemaets forureningsberegninger overestimeres i forhold til den oplyste fodring i **bilag 4**.

I det materiale, som kommunen må betragte som grundlaget for vurdering af BAT for fodring, finder kommunen ikke, at der er grundlag for at BAT-vilkår relateres til normalt, eller for at stille krav om en bestemt korrektionsfaktor. I overensstemmelse med BAT-grundlaget **stilles vilkår** om, at der skal anvendes fasefodring med mindst 2 faser, hvor foderets sammensætning er tilpasset dyrenes behov i de enkelte faser, at foderet skal være tilsat fytase og foderfosfater med høj tilgængelighed, svarende minimum til producentens anbefalede dosis. Som udgangspunkt bør det endvidere sikres ved vilkår, at det gennemsnitlige indhold af råprotein og fosfor for de anvendte faser ikke overstiger hhv. 16 % og 0,53 %. I det nedenstående er taget nærmere stilling til vilkår for foderets indhold af råprotein og fosfor.

Supplerende BAT-vurdering:

Som nævnt i ovenstående afsnit om driftsbygninger har Miljøstyrelsen den 15. oktober 2010 udsendt vejledende materiale om BAT for slagtekyllinger og æglæggen- de høner i høring, hvilket kommunen finder skal indgå supplerende i BAT-

vurderingen i nærværende afgørelse. Som nævnt indebærer det vejledende BAT-materiale endvidere, at husdyrbruget ud over BAT-tiltag for stalde og lager skal reducere indholdet af råprotein i foderet til 164 g pr. kg foder for høns i berigede bursystemer og 152 g pr. kg foder for skrabe høns i etagebure for at kunne overholde de i vejledningsmaterialet opstillede emissionsgrænser for ammoniak. Det er kommunens vurdering, at Miljøstyrelsens vejledende materiale omkring BAT er mere specifikt tilpasset danske produktionsforhold end grundlaget i BREF'en, som herudover er baseret på viden af ældre dato (før 2003). Kommunen finder derfor, at der i overensstemmelse med de aktuelle vejledende udmeldinger fra Miljøstyrelsen bør stilles **vilkår** om et maksimalt indhold af råprotein på 164 g pr. kg foder for høns i berigede bursystemer og 152 g pr. kg foder for skrabe høns i etagebure. Det er kommunens vurdering, at dette samtidig vil sikre, at grundlaget i BREF'en overholdes

I materialet til høringsudkastet til vejledning om emissionsgrænser indgår et høringsudkast til et teknologiblad: "Råprotein i foder til æglæggende høner", i hvilken det fremgår, at kravet til foderets maksimalindhold af råprotein af hensyn til fleksibilitet i driften, bør stilles som et gennemsnit over 3 år, hvilket kommunen på den baggrund vil optage i **vilkåret**.

Om fosfor er der i høringsudkastet til vejledningen om emissionsgrænser opstillet vejledende grænseværdier for fosforindholdet i hønsegødning ab lager med henblik på at reducere forureningen fra fosforudvaskning ved anvendelse af BAT. For høns i berigede bursystemer er fastsat en grænseværdi på 25,7 kg pr. DE, mens grænseværdien for skrabe høns er på 26,1 kg. pr. DE.

For nærværende husdyrbrug medfører dette en samlet maksimal fosformængde på 8.963 kg. I ansøgningsskemaet til nærværende sag fremgår, at husdyrbrugets samlede gødningsproduktion i ansøgt drift (excl. gødning fra Tornsagervej 11) er på 9.598 kg, hvilket er 635 kg over det anbefalede BAT-niveau. Det anbefalede BAT-niveau er relateret til en arealbelastning på 1,4 DE pr. ha, hvor belastningen i nærværende sag kun er på 1,11 DE pr. ha på egne og forpagtede arealer, hvorfor den reelle belastning er mindre end det BAT-afledte niveau for disse arealer.

Hensigten med, at der i høringsudkastet til vejledningen er opstillet vejledende grænseværdier for fosforindholdet pr. DE i gødningen ab lager, er, at begrænse risikoen for udvaskning af fosfor fra landbrugsjorden til vandmiljøet. Det fremgår imidlertid af vejledningen, at de vejledende grænseværdier gælder for anlægget, som defineres til at være: husdyrhold, stald samt lager. I vejledningen er der ikke åbnet mulighed for, at overholdelse af BAT-niveauet for fosforindholdet i gødningen kan undlades med henvisning til lav arealbelastning eller anvendelse af afgrøder med højere fosforfræørsel, og i nærværende sag vil forudsætninger omkring arealbelastning og sædskifte heller ikke kunne sikres ved vilkår i godkendelsen for den del af gødningen, der afsættes til udbringning på aftalearealer. Det er således kommunens vurdering, at de BAT-relaterede krav om et maksimalt fosforindhold i gødningen skal sikres overholdt i anlægsregi.

Det fremgår af høringsudkastet til vejledningen, at grænseværdien kan sikres overholdt ved foderoptimering, at den nødvendige foderoptimering vurderes at ligge under BREF'ens niveau, og at den vurderes at være omkostningsneutral.

Sammen med høringsudkastet til vejledning om emissionsgrænser har Miljøstyrelsen udsendt et høringsudkast til et teknologiblad: "Fosforindhold i foder til æglæggende høner". Der er i teknologibladet opstillet 2 forslag til fosforniveau i foderet: Fosforniveau 1 er et gennemsnitligt indhold på 4,9 g/kg foder, som vurderes at væ-

re i overensstemmelse med niveauet i BREF'en og normtal 2010, at være omkostningsneutral, og er rettet mod burhøner. Fosforniveau 2 er et gennemsnitligt indhold på 4,2 g/kg foder, som vurderes at være under niveauet i BREF'en, at medføre en marginal meromkostning, og er rettet mod skrabe- og frilandshøner i gulvsystemer.

På ovenstående baggrund er det kommunens vurdering, at der i nærværende sag bør stilles vilkår om, at det gennemsnitlige fosforniveau maksimalt må være 4,9 g/kg foder. Af hensyn til fleksibilitet i driften fremgår af teknologibladet, at kravet til foderets maksimalindhold af råprotein bør stilles som et gennemsnit over 3 år, hvilket kommunen på den baggrund vil optage i **vilkåret**.

Kommunen finder endvidere, at ansøgers ønske om en indkøringsperiode for de nye driftssystemer bør imødekommes, hvorfor vilkår om maksimalt indhold af protein og fosfor i foderet først træder i kraft 3 år efter, at den fremtidige stald er taget i brug.

I høringsudkastene til teknologiblade "Fosforindhold i foder til æglæggende høner" og "Råprotein i foder til æglæggende høner" er der opstillet forslag til egenkontrolkrav, som skal sikre, at kravene til maksimalindholdet kan overholdes og dokumenteres. De foreslåede egenkontrolkrav vedrører i de to teknologiblade om trent de samme emner, men er udformet på forskellig måde. Kommunen finder ikke det er hensigtsmæssigt at opstille samtlige disse overlappende krav, hvorfor kommunen i nærværende sag har sammensat de nødvendige **vilkår** ud fra følgende sammenblanding af de foreslåede vilkår i teknologiblade:

- Virksomheden skal føre en logbog, der dokumenterer datoer for ind- og ud-sætninger af høner, dødelighed, produceret ægmasse, faktisk og planlagt fordeling af foderforbrug samt indhold af fosfor og råprotein pr. kg foder i de enkelte foderblandinger.
- Ved hvert hold høners afslutning skal virksomheden lave en beregning over det gennemsnitlige indhold af fosfor og råprotein i holdets samlede foderration. Beregningen skal opføres i logbogen.
- Beregningen af det gennemsnitlige indhold af fosfor og råprotein kan ske på basis af det faktisk registrerede forbrug af de enkelte blandinger, eller på basis af det planlagte forbrug.
- Der skal som minimum være en blandeforskrift/deklaration for hver foderfase, der har været anvendt.
- Logbogens oplysninger i form af blandeforskrifter, indlægssedler, beregnet gennemsnitlig indhold af g fosfor og råprotein pr. kg foder etc., skal opbevares i min. fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

I nedenstående afsnit om "Støv, fluer og skadedyr" er foretaget en vurdering af forurening i forbindelse med opbevaring og håndtering af foder.

Gødningsproduktion og opbevaring

*Husdyrbrugets gødningshus er **vist i bilag 2** (bygning 1.1.4).*

Det er oplyst i ansøgningsmaterialet, at gødningshuset på nuværende tidspunkt har et opbevaringsvolumen 1.650 m³ gødning. I ansøgt drift produceres cirka 1.721

tons fast fjerkrægødning pr. år, hvilket ved en anslået massefylde på 700 kg/m³ svarer til en årlig mængde på 2.460 m³.

Gødningshuset forstærkes i siderne med såkaldte "L"-siloelementer som fremover muliggør højere opstakning af gødningen. Dermed hæves opbevaringskapaciteten med anslået ca. 1.000 m³ til cirka 2.600 m³, således at der er en opbevaringskapacitet på ca. 12,8 måneder i ansøgt drift.

I ansøgningskemaet er indtastet et opbevaringslager til fast gødning med en tilførsel på 100 % af den producerede gødningsmængde.

Kommunens vurdering

Gødningsopbevaringsanlæg skal indrettes og drives i overensstemmelse med reglerne i den gældende husdyrgødningsbekendtgørelse (aktuelt gældende er bek. nr. 1695 af 19/12/2006 med seneste ændringer, senest ved bek nr. 935 af 19/07/2010). I henhold til bekendtgørelsens § 6 skal der som minimum være 9 måneder opbevaringskapacitet, hvilket kan opfyldes ved det i ansøgningen oplyste.

Med henblik på at reducere ammoniakfordampning og lugt er i BAT – grundlaget udpeget nogle teknikker, som vurderes i tilstrækkeligt omfang at imødekomme disse intentioner. Disse teknikker fremgår af punkt 6 og punkt 3.2.1 i **skemaet i bilag 4**. På baggrund af BAT-kravene i punkt 3.2.1 har kommunen i ovenstående afsnit "Driftsbygningerne" foretaget en samlet vurdering af ammoniakemissionerne fra stald og lager, samt opstillet vilkår for gødningsopbevaringen.

I ansøgningen er lagt til grund, at al dybstrøelse køres direkte ud fra staldene til marken, hvilket stilles som vilkår.

I miljøgodkendelsen fra 2005 er ikke fastsat vilkår for husdyrbrugets gødningsopbevaring.

Idet det forudsættes, at indretning og drift af gødningsopbevaringsanlæggene sker som oplyst i ansøgningen og i overensstemmelse med reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen, finder kommunen ikke anledning til at fastlægge videre regulering end ovennævnte vilkår.

Energi- og vandforbrug

Husdyrbrugets samlede energi- og vandforbrug i den eksisterende og den ansøgte drift fremgår af Tabel 3.

Forbrug	Nudrift	Ansøgt
El	120.000 kWh*	138.000 kWh*
Fyringsolie stalde	2.000 l	2.000 l
Dieselolie	30.000 l	40.000 l
Vand**	4.200 m ³	5.900 m ³

Tabel 3: Energi- og vandforbrug

*Svarende til hhv. 2,45 og 2,26 kwh pr årshøne.

**Det oplyste forbrug vedrører drikkevand. Hertil kommer ca. 50 m³ til vask af maskiner mv.

Det er oplyst, at den største el-forbrugende post er ventilation. Der forventes en mindre reduktion i strømforbrug pr. hønseplads til ventilation, idet den nye hønse-

stald udstyres med nyere styringsteknologi og mere effektiv pladsudnyttelse mv., end de hønepladser som tilsvarende nedlægges i den gamle stald.

Den forventede stigning i dieselforbruget er i ansøgningen begrundet med, at der er tilkøbt mere jord.

Der er egen vandboring på ejendommen.

Kommunens vurdering

I miljøgodkendelsen fra 2005 er ikke fastsat vilkår for husdyrbrugets energi- og vandforbrug.

Med henblik på at reducere vand- og energiforbruget er i BAT – grundlaget udpeget nogle teknikker, der vurderes i tilstrækkeligt omfang at imødekomme disse intentioner. Disse teknikker fremgår af skemaet i **bilag 4**.

På baggrund af sammenstilling af de valgte løsninger med BAT – betragtninger i punkt 4 og 5 i **bilag 4**, er det kommunens vurdering, at husdyrbruget opfylder BAT-kravene, idet der **stilles vilkår om** etablering af lavenergibelysning i fremtidige driftsbygninger, og at lyskilderne i de eksisterende driftsbygninger skal erstattes med lavenergibelysning, efterhånden som lyskilderne skal udskiftes.

Endvidere stilles **vilkår om**, at der skal monteres vandmålere, som måler husdyrbrugets vandforbrug i driftsbygningerne, og at vandforbruget skal journalføres mindst én gang årligt.

I vilkår 13 i godkendelsen fra 2005 er stillet krav om renholdelse og vedligeholdelse af ventilatorer. Dette **vilkår videreføres** uændret i nærværende afgørelse.

Det vurderes, at husdyrbruget herudover har foretaget relevante foranstaltninger til begrænsning af energi- og vandforbrug, og at det ikke er relevant at stille yderligere vilkår til energi- og vandforbruget. Det vurderes også, at de anførte ændringer i forbruget af energi og vand, som udvidelsen vil medføre, ikke vil have en væsentlig indvirkning på miljøet.

Affald

Det er oplyst i ansøgningen, at der er meget begrænsede affaldsmængder på bedriften. Alt foder leveres løst i silo, der er således ingen sække mv. Emballagen, som æggebakkerne leveres i, udgør den primære kilde til affald fra ejendommen. Det fylder ca. 150 liter pr måned. Der indgås renovationsaftale med et firma, som opstiller en mindre container på ejendommen, der tømmes efter behov.

*Døde dyr opbevares i en container ud for ladebygningen (**se bilag 2**). Der frembringes ca. 20 – 40 kg døde dyr pr. uge, som afhentes af DAKA efter behov, hvilket er ca. 1 – 2 gange hver anden uge.*

Der opbevares hverken spildolie eller kemikalieaffald på ejendommen. Spildolie opbevares på ansøgers anden ejendom.

Der opbevares ikke affaldsstoffer til gødningsformål.

Kommunens vurdering

Som et led i udførelse af godt landmandskab anses korrekt tilrettelæggelse af bortskaffelse af produkter og spild for BAT, jf. BAT – grundlaget. På baggrund af sammenstilling af de valgte løsninger med BAT – betragtninger (jf. punkt 1 i **bilag 4**), er det kommunens vurdering, at de valgte metoder er BAT.

I miljøgodkendelsen fra 2005 er i vilkår 16 og 17 stillet krav om, at virksomhedens medicinaffald, veterinært affald mv. skal opbevares utilgængeligt for uvedkommende. Endvidere er fastsat vilkår for virksomhedens opbevaring af animalsk affald, herunder selvdøde dyr. Kommunen finder, at **vilkårene skal overføres** til nærværende afgørelse, idet kravet om placering af animalsk affald ændres, således at dette skal opbevares i container på det i **bilag 2** udpegede sted.

Der stilles **vilkår om**, at husdyrbrugets affald skal håndteres og opbevares sådan, at der ikke opstår uhygiejniske forhold eller sker forurening af luft, vand eller jord.

I forlængelse af ansøgers oplysninger stilles endvidere **vilkår om**, at der ikke må opbevares olie- og kemikalieaffald på husdyrbruget.

Spildevand / overfladevand

*Husdyrbrugets afløbsplan for spildevand og overfladevand er vist i **bilag 5**.*

Det er oplyst i ansøgningen, at sanitært spildevand fra stuehuset ledes til septiktank og derfra videre til nedsivning. Ansøger oplyser, at afløbsforholdene fra stuehuset vil blive udbedret, når der gives påbud herom.

I forbindelse med ægpakkeriet overvejes det at etablere mandskabsfaciliteter med bl.a. toilet. Dette toilet kobles enten på samme afløb som det fra stuehuset, eller det ledes til en opsamlingsbeholder, som tilmeldes tømningsordning.

Der er ikke spildevand fra vask af æg, da æggene ikke må vaskes efter krav fra Danæg. Der frembringes spildevand fra vask af pakkemaskinen med højtryksrenser med rent vand ca. hver anden dag. Vandforbruget til dette er cirka 25-50 l pr. gang eller cirka 5-10 m³ pr år. Det er kun i tilfælde af sanering og mindre renoveringer, der er vaskevand fra staldene. Der anvendes typisk en jodopløsning. Ved infektion anvendes godkendte midler jf. veterinære forskrifter.

Begge stalde samt ægpakkeriet har afløb for vaske- og procesvand til 2 samletanke på hver ca. 20 m³. Samletanken tømmes med pumpe til gyllevogn, og vandet udbringes jf. Husdyrbekendtgørelsens regler for spildevand/procesvand.

Overfladevand fra det beton-befæstede areal ved vaskepladsen afledes ligeledes til samletankene med procesvand. De grusbelagte pladser - eksempelvis pladsen ved siloerne - har ikke afløb. Ansøger har dog i anden sammenhæng (se ovenstående afsnit "Husdyrbrugets beliggenhed") oplyst, at der er afløb til den nordgående drænledning fra riste på pladsen foran staldene og siloerne.

*Til vandhul/dam syd for driftsbygninger afledes i nudrift al tagvand fra alle de eksisterende driftsbygninger, bortset fra den nyeste stald (bygning 1.1.2, jf. **bilag 5**), som afleder direkte til drænafløbet mod nord. Fra vandhullet er der afløb mod nord til grøft/dræn, der løber mod Hannerup / Sønderbygård. Vandhullet modtager endvidere drænvand fra de dyrkede arealer vest for Torpvej (mark 11 + del af nabo-*

arealer) – anslået fra cirka 20 ha. Der sker ingen ændring i driften af disse kornarealer, hvor der ikke foregår "særligt forurenende aktiviteter".

I ansøgt drift sker ingen ændring med hensyn til afledning til sø/vandhul, herunder markarealer. Den nye stald (Bygning 1.1.3) kommer til at aflede direkte til dræn. Hvis det af kommunen skønnes nødvendigt kan der evt. etableres et regnvandsbassin med nedroslet afløb. Bassinet kan placeres på marken umiddelbart vest for den nye kornsilo ud for haven ved stuehuset. Der anlægges ikke nye befæstede arealer eller ændringer i afløbsforhold fra gruspladser.

Kommunens vurdering

Det fremgår af godkendelsen fra 2005, at det er fastlagt i kommunens spildevandsplan, at der i perioden 2008 – 2010 skal ske en forbedring af rensningen af det sanitære spildevand fra stuehuset på Torpvej 18. Ansøgers ejendom er omfattet af spildevandsplanen m.h.p. kloakering. Ejendommen forventes kloakeret i 2011. I nærværende afgørelse fastsættes derfor **vilkår om**, at afledningen af sanitært spildevand fra driftsbygninger på Torpvej 18 ikke må udvides - hverken til det eksisterende afløbssystem eller til et nyt - inden kommunen har meddelt særskilt tilladelse hertil.

I godkendelsen fra 2005 er i vilkår 6 og 7 stillet krav om, at vaskevand fra stalde, maskiner og lignende, samt vaskevand fra ægpakkeriet, skal opsamles. Disse **vilkår videreføres uændret** i nærværende afgørelse.

Som det fremgår af nedenstående afsnit om driftsforstyrrelser og uheld ligger husdyrbrugets bygninger og anlæg i et område, der i Fredericia Kommunes Kommuneplan 2009 – 2021 / Vejle Amts Regionplan 2005 er udpeget som områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD), samt i et område, der er omfattet af en indsatsplan for beskyttelse af grundvand: Indsatsplan for Kongsted-området, 2006. I både regionplanen og indsatsplanen fremgår, at der i disse områder bør stilles særlige krav til virksomheder og landbrug til beskyttelse af grundvandet mod forurening fra punktkilder, herunder f.eks. vaskepladser på landbrugsejendomme.

Om vaskepladsen på Torpvej 18 har kommunen ved tilsyn den 21. oktober 2009 vurderet, at afløbsforholdene kombineret med brugen af pladsen ikke i tilstrækkelig grad sikrer, at alt spildevand fra pladsen tilbageholdes. Der stilles derfor **vilkår om**, at der senest 6 måneder efter godkendelsens meddelelse skal etableres en opkant / halvmur på mindst 50 centimeters højde i kanten af pladsen i den side, hvor afløbet er placeret. Opkanten / halvmuren og dennes samling med pladsens belægning skal være tæt overfor udsivning af væske fra pladsen.

Fredericia Kommune forventer, at der i forbindelse med meddelelsen af nærværende afgørelse træffes særskilt afgørelse efter spildevandsbekendtgørelsen om tilladelse vedrørende den eksisterende og ansøgte afledning af husdyrbrugets tag- og overfladevand.

For at imødekomme eventuelle fremtidige ændringer herudover stilles i nærværende afgørelse endvidere et **generelt vilkår om**, at overfladevand fra arealer, hvor der kan ske spild med gødning eller forurenende foder eller opstå anden forurening, ikke må afledes til dræn, vandløb, sø eller nedsivning, samt at afledningen af ejendommens overfladevand ikke må udvides, inden kommunen har meddelt tilladelse hertil.

Idet det herudover vurderes, at husdyrgødningsbekendtgørelsens generelle krav til håndtering af spildevand er tilstrækkelige til at beskytte omgivelserne mod forurening fra driftsmæssigt spildevand, finder kommunen ikke anledning til yderligere at supplere eller ændre vilkårene i nærværende afgørelse.

Projektets påvirkninger af omgivelserne – lugt, støj, m.m.

Enhver husdyrproduktion giver anledning til lugt inden for de nærmeste omgivelser. Hvor stort et område der påvirkes af lugt, afhænger af hvor mange dyr der er på ejendommen og hvilken art, der er tale om. Desuden spiller vindretning, terræn- og beplantningsforhold ind.

Husdyrproduktion kan herudover medføre støj, samt gener med fluer og andre skadedyr. Desuden kan bygningsmæssige ændringer på et husdyrbrug indvirke på den landskabelige oplevelse, såvel som på kulturmiljøet.

Derudover påvirkes også den omgivende natur og vandmiljø af husdyrproduktion - disse forhold behandles nedenfor i afsnittet om projektets påvirkninger af omgivelserne for så vidt angår de naturmæssige forhold.

Lugt

På et husdyrbrug stammer lugt primært fra staldene. Desuden kan lugt forekomme i forbindelse med opbevaring og udbringning af husdyrgødning.

Lugtgener fra staldanlæg vurderes på grundlag af beregninger i ansøgningssystemet www.husdyrgodkendelse.dk, hhv. ny beregningsmodel for lugt og "Vejledende retningslinjer for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde", udgivet af Foreningen af Miljømedarbejdere i Kommunerne, maj 2002. Vurderingen tager udgangspunkt i den længste geneafstand beregnet efter de to modeller.

Geneafstanden for lugt beskriver den afstand fra stalden, hvor der kan forekomme så meget staldlugt, at det karakteriseres som "væsentlige lugtgener". Geneafstanden fastsættes under hensyntagen til forskellige områders følsomhed overfor lugt, jf. Skov - og Naturstyrelsens vejledning om tilladelse og miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug. I vejledningen er anført vejledende lugtgrænseværdier for de i tabel 4 anførte områdetyper.

Resultatet af lugtberegningerne ved disse områdetyper fremgår af tabellen:

Områdetype	Beregnet geneafstand	Faktisk afstand
Byzone	532* m	535 m**
Samlet bebyggelse	376 m	> 3 km
Enkelt bolig uden landbrugspligt	135* m	136 m**

Tabel 4: Lugt.

*Geneafstanden er korrigeret jf. reglerne i godkendelsesbekendtgørelsen, hvorved staldafsnit, som ligger i en afstand på mere end 1,2 gange geneafstanden, er bortskæret, således at bidrag herfra ikke indgår i beregningen.

**Den faktiske afstand er en vægtet gennemsnitsafstand for de forskellige staldafsnit.

Beregningerne er udført via den nye lugtberegningsmodel.

Som nævnt under nedenstående afsnit "Ammoniakpåvirkning af naturområder fra anlægget" er den ammoniakreducerende effekt af 3 ugentlige udmugninger og lukket lager beregnet ved, at det er indlagt i beregningerne i ansøgningsskemaet, at der anvendes biologiske luftvaskere i staldene. Biologiske luftvaskere medfører imidlertid også en reduktion i staldenes lugtfrembringelse, hvilket betyder, at den fiktive anvendelse af luftvaskere i ammoniakberegningen også medfører en (falsk) reduktion i lugtberegningen. For at imødegå dette, har ansøger ladet beregningerne udføre således, at den lugtreducerende effekt af luftvaskerne er indtastet til 0 %. De i Tabel 4 anførte geneafstande er således ikke påvirket af den fiktive anvendelse af biologiske luftvaskere.

Kommunens vurdering

I forbindelse med udvidelsen på husdyrbruget skal genekriteriet overholdes i forhold til nærmeste bolig uden landbrugspligt, som er Torpvej 8.

Geneafstanden afsættes normalt i forhold til centrum af stalden. På Torpvej 18 er der to fremtidige staldafsnit, der hver bidrager med en lugtemission. I ansøgningsskemaets beregningsmodel er den mindste afstand fra de fremtidige stalde (bygning 1.1.2 og 1.1.3 **i bilag 2**) til Torpvej 8 opgjort til 118 m, hvilket ikke umiddelbart kan sammenholdes med den fysiske afstand fra stalden til ejendommen, idet der er tale om afstanden til staldens lugttypdepunkt.

Da den vægtede gennemsnitsafstand fra staldbygningerne til enkelt bolig og byzone er større end den korrigerede geneafstand, er genekriteriet for lugt i forhold til enkeltbolig og byzone overholdt.

På ovenstående baggrund kan konstateres, at geneafstanden til byzone, samlet bebyggelse, samt enkeltbolig uden landbrugspligt, kan overholdes for den ansøgte drift. Det må samtidig vurderes, at den reelle lugtpåvirkning vil være mindre end, hvad der er afspejlet i ansøgningssystemets beregninger af geneafstande. Af udkast til teknologiblad: Æglæggende høner – Etagesystem ved ægproduktion (Sendt i høring 15/10/2010), fremgår således, at lugtberegningerne i ansøgningssystemet under husdyrgodkendelse.dk anvender en lugtemission på 525 $OU_E/s/1.000$ kg for skrabe høner i etagesystem, men at nye undersøgelser viser, at den faktiske emission er på 158 $OU_E/s/1.000$ kg, hvilket dog endnu ikke er implementeret i ansøgningssystemet. På den baggrund må vurderes, at den faktiske lugtemission fra den fremtidige stald vil bidrage til geneafstanden med ca. 70 % mindre, end hvad der fremgår af de aktuelle beregninger.

Som grundlag for beregningerne er anført, at der ikke er andre husdyrbrug med mere end 75 DE indenfor en afstand af 100 meter fra enkeltboliger uden landbrugspligt, og at der ud over Torpvej 18 er ét husdyrbrug med mere end 75 DE indenfor en afstand af 300 meter fra byzone. Det drejer sig om husdyrbruget på Gl. Ribevej 19, som ligger mindre end 300 m fra Delområde 1 i lokalplan nr. 266, der er udlagt som byzone.

Ud over ovennævnte geneafstand, anvendes i lovgivningens regi begrebet lugtkonsekvensområde, som breder sig ud over et større område omkring husdyrbruget end geneafstanden. Lugtkonsekvensområdet er et beregningsmæssigt område omkring centrum for husdyrbrugets produktionsanlæg, om hvilken Miljøklagenævnet i en afgørelse i marts 2009 anfører, at det erfaringsmæssigt har vist sig, at lugt i det

væsentlige kan observeres. Miljøklagenævnet har på den baggrund vurderet, at beboelse indenfor lugtkonsekvensområdet skal betragtes som omfattede af lovens høringsregler, selvom sådan beboelse eventuelt ligger udenfor geneafstanden. Lugtkonsekvensområdet er for det ansøgte husdyrbrug beregnet til 491 m.

Den faktiske lugtfrembringelse på et husdyrbrug hænger i et vist omfang sammen med, hvordan driften tilrettelægges, idet lugtbidraget fra nogle af lugtkilderne kan reduceres ved hensigtsmæssig drift, herunder ved højt hygiejne- og renholdelsesniveau. Der stilles derfor **vilkår om**, at husdyrbrugets anlæg og omgivende arealer skal renholdes, således at lugtfrembringelse begrænses mest muligt.

I godkendelsen fra 2005 er stillet krav til husdyrbrugets lugtforhold i vilkår 10 – 12. I vilkår 12 er stillet krav om en minimal lufthastighed på 7 m/s i afkastet på ventilationsanlægget i den nye stald (bygning 1.1.2 i **bilag 2**). Dette har baggrund i, at der i godkendelsen fra 2005 er gennemført beregninger af lugtudbredelsen ud fra nogle dengang forudsatte ventilationsforhold. Lugtbidraget fra denne stald indgår imidlertid med standarddata i de samlede lugtberegninger i den aktuelle ansøgning i beregningsskemaet husdyrgodkendelse.dk, som på den baggrund er nået frem til de i ovenstående skema anførte geneafstande. Da husdyrbruget på den baggrund viser at kunne overholde kravene i de nu gældende regler under husdyrloven, finder kommunen at **vilkår 12** skal bortfalde.

I vilkår 11 er stillet krav om, at der ikke må foretages håndtering af husdyrgødning fra anlæggene lørdag eller søn - og helligdage. I betragtning af husdyrbrugets nærhed til naboer finder kommunen, at **vilkåret bør videreføres** uændret i nærværende afgørelse.

Af vilkår 10 fremgår, at der stilles krav / meddeles påbud om reduktion af staldlugt, hvis gener fra denne vurderes at være uacceptable. Dette vilkår må imidlertid vurderes at være et utilstrækkeligt reguleringsgrundlag, idet reguleringen ikke kan gennemføres, uden at der meddeles et særskilt påbud, hvilket er en selvstændig afgørelse, som ligger ud over godkendelsens reguleringsgrundlag.

I nærværende afgørelse **ændres vilkåret** derfor således, at husdyrbruget ikke må give anledning til lugtpåvirkning i omgivelserne, som miljømyndigheden finder, er væsentlig, samt om sagkyndig gennemgang af husdyrbrugets lugtfrembringende anlæg og drift og gennemførelse af afhjælpende foranstaltninger, hvis der sker væsentlig lugtpåvirkning. I betragtning af den korte afstand til naboer finder kommunen endvidere, at der skal stilles vilkår om, at virksomheden på tilsynsmyndighedens anmodning skal dokumentere lugtpåvirkningen ved omboende.

Med henblik på at reducere luftformige emissioner fra opbevaring og udbringning af husdyrgødning er i BAT – grundlaget (EU's BREF - note og BAT – blade) udpeget nogle teknikker, der vurderes i tilstrækkeligt omfang at imødekomme disse intentioner. Disse teknikker fremgår af skemaet i **bilag 4**.

På baggrund af sammenstilling af de valgte løsninger med BAT – betragtninger i punkterne 6 og 7 i **bilag 4**, er det kommunens vurdering, at de valgte opbevarings - og udbringningsmetoder kan betragtes som BAT.

Idet det herudover vurderes, at husdyrgødningsbekendtgørelsens krav til indretning og drift af ejendommens anlæg, samt driftregulering af gødningsudbringning, er tilstrækkelige til at beskytte omgivelserne mod lugtgener, finder kommunen ikke

anledning til at supplere eller ændre godkendelsens vilkår yderligere i nærværende afgørelse.

Støj og transport

Støj:

Det er oplyst i ansøgningen, at ventilatorer i staldene kører i døgndrift. Ventilatorhastigheden reguleres med multistepfunktion. Ventilatorers placering er vist ved stjernemarkeringer langs staldene i **bilag 2**.

Der forekommer støj, når der leveres foder og foderet blæses ind i siloerne. Indblæsning foretages primært i dagtimerne og cirka 1,5 time pr uge. Efter udvidelsen forventes dette at stige til maksimalt 2 timer pr uge. Der er ingen omrøring af siloerne, da der næsten er kontinuerlig drift af fødesnegl til fodersystemet.

Der er to fodersiloer (F5 og F6 i **bilag 2**), der i dag er vendt ud mod naboer. Siloerne flyttes, så de fremover placeres ved den nye stald og dermed væk fra nærmeste naboer.

I høstperioden er der støj fra kornblæsere i ladebygningen. Desuden vil der i mindre omfang forekomme støj i forbindelse med transporter til og fra ejendommen. Levering og afhentning af dyr finder sted i en koncentreret periode, som hver tager et par dage.

Arbejdet på husdyrbruget udføres så vidt muligt på hverdage og i dagtimerne.

Kommunens vurdering

Samlet set ventes ændringerne ikke at påvirke naboerne negativt i forhold til støj.

Transport:

I nedenstående skema er vist en oversigt over ansøgningens oplysninger om antal og typer af transport til og fra ejendommen på Torpvej, samt til alle arealer tilhørende den samlede bedrift.

Transporttype	Nudrift	Ansøgt drift
Husdyrgødning med traktor	80	80
Husdyrgødning med lastbil	0	20
Foder	52	52
Fyring / brændstof	12	12
Handelsgødning	1	1
Afhentning af høns	3	4
Levering af høns	5	6
Afhentning af æg	105	105
Halm til strøelse / foder	1	1

Dagrenovation	26	26
Døde dyr	26	26
Afgrøder fra markerne	100	144
Renovation	0	6
I alt	411	483

Tabel 5. Transport før og efter udvidelse på husdyrbruget.

Den største andel af stigningen i årlige transporter er transporter med afgrøder fra markerne. Ansøger oplyser, at dette skyldes, at der er tilkøbt mere jord i forbindelse med den planlagte udvidelse. Disse ekstra transporter er altså ikke betinget af husdyrproduktionen, men af dyrkningen af markerne, og ville have fundet sted uanset udvidelsen.

Husdyrbrugets transportveje til markerne er vist i **bilag 1**. Transportruten ud til aftalearealerne under Follerupgård (Follerupvej 42) er dog ikke vist på kortbilaget. Husdyrgødningen fragtes løbende til gylletankene på Follerupgård, hvor den faste fjerkrægødning opslemmes i svinegyllen og udbringes sammen hermed. Det er således miljøgodkendelsen for Follerupgård som varetager den miljømæssige vurdering af transporterne relateret til udbringningen til de enkelte marker.

Der er ikke tætbeboede områder på transportruterne. Ved transport til og fra arealet beliggende syd for Vejle anvendes der lastbil. Det vil både være husdyrgødning fra ansøgers eksisterende produktion på Tornsagervej 11 og fra produktionen på Torpvej 18, som vil blive tilført arealet ved Vejle. I nærområdet ved disse arealer vil transporterne ikke ændre sig, idet arealet tidligere er tilført husdyrgødning.

Det er oplyst i ansøgningen, at transport til og fra ejendommen sker via Torpvej. Tilkørsel til og fra ejendommen sker ad nuværende indkørsel som ligger umiddelbart syd for driftsbygningerne. Der ændres ikke på tilkørselsforholdene i forbindelse med udvidelsen. Hovedparten af transporterne vil finde sted i dagtimerne på hverdage. I forbindelse med udspreddning af husdyrgødning vil der dog også i mindre omfang være transporter i aften- og nattimerne samt i weekenden.

Kommunens vurdering

Ejendommens maksimalt tilladte støjbelastning af omgivelserne er fastlagt i vilkår 4 i godkendelsen fra 2005. Virksomheden kan i henhold til vilkår 18 og 19 pålægges at dokumentere, at støjkravene kan overholdes. Indholdet i **vilkårene videreføres** i nærværende afgørelse med følgende ændringer:

Formuleringen i **vilkår 18** præciseres, idet den nuværende anvendelse af ordene "blive pålagt" kan misforstås derhen, at virksomheden ikke kan afkræves at udføre støjmålinger, inden dette er pålagt ved meddelelse af et særskilt påbud. Desuden fjernes henvisningen i **vilkår 19** til den miljøtekniske redegørelse i godkendelsen fra 2005, da denne jo bortfalder ved meddelelsen af nærværende afgørelse. Endvidere tilføjes, at resultaterne af målinger og beregninger skal være afrapporteret til tilsynsmyndigheden senest 3 måneder efter, at tilsynsmyndigheden har fremsat anmodning herom.

Den forøgede produktion vil generelt kunne medføre nogle driftmæssige udvidelser, som kan have betydning for støjfrembringelsen. Om driften af korntørringsanlægget har ansøger oplyst, at den ikke udvides som følge af det udvidede foderforbrug

eller de udvidede markarealer, idet det eksisterende lager i anlægget allerede er fuldt udnyttet. Korn fra nye arealer sælges enten direkte i høst i bytte for foder eller tilkøres den nye gastætte kornsilo.

Transportmængden vil stige med den ansøgte udvidelse. Placeringen af de interne transportveje med den sydligt placerede indkørsel og indfaldsvejen syd om driftsbygningerne ligger tæt på nabobeboelserne. For at reducere transporten i syd, samt flytte støjkilderne, **fastsættes vilkår om**, at de to fodersiloer (F5 og F6 i **bilag 2**) skal flyttes op til den nye stald, senest når stalden tages i brug. Endvidere **stilles vilkår om**, at virksomheden skal planlægge flest mulig støjende aktiviteter afviklet i dagperioden og være særlig agtpågivende omkring støjfrembringelse i natperioden (kl. 22.00 – 07.00), herunder specielt fra mobile støjkilder.

Det er kommunens vurdering, at husdyrbruget ved passende planlægning af aktiviteterne kan drives, uden at dette medfører overskridelse af støjgrænserne.

Det ansøgte vil medføre en udvidelse af transportomfanget på 72 stk. svarende til knapt 20 %. Markerne ligger deles ved ejendommen, dels i større afstande nord og syd for ejendommen. Transporterne til de nordlige arealer føres i Vejle Kommune gennem Store Velling og passerer her en række beboelser. Denne transport sker i lastbiler, og da kun en lille del af husdyrbrugets marker ligger nord herfor, vil der kun være tale om en begrænset transportmængde. Transporten til aftalearealerne ved Skærbæk føres gennem byområdet i Taulov, men kun gennem erhvervsområder.

Det er kommunens vurdering, at transport til og fra ejendommens anlæg kan gennemføres, uden at det vil medføre væsentlig påvirkning af omgivelserne.

Der **stilles vilkår** om renholdelse af transportudstyr og transportarealer på ejendommen, om planlægning af transporttidspunkter, samt om transportmængde til og fra ejendommen.

Støv, fluer og skadedyr

*Det er oplyst i ansøgningen, at der kan forekomme begrænsede støvgener, når kornsiloen fyldes i høsttiden. Kornet fyldes i siloen ved hjælp af en snegl, hvori kornet tippes direkte fra vognen. Når der blæses tilskudsfoder i siloerne er der et støvfilter (cyclon), som sikrer, at der ikke er støvgener i forbindelse med fyldningen af disse. De to nærmeste siloer i forhold til nabobeboelser (F5 og F6 i **bilag 2**) flyttes om til den nye stald, hvorfor eventuelle støvgener herfra vil afhjælpes. Der er normalt ingen oplag af halm på ejendommen.*

Om generel bekæmpelse af skadedyr oplyser ansøger, at der tilstræbes god orden og renholdelse i og omkring staldene, og at rester af foder fjernes.

Da der tidligere har været fluegener fra ejendommen, som har generet naboerne, er praksis for bekæmpelse af fluer forbedret. Således sprøjtes der nu for fluer hver 8. dag i hele sommerhalvåret, og ikke som tidligere efter behov. Dette sikrer, at der ikke sker en opformering af fluer hen over sommeren.

Rottegift er placeret i giftkasser langs alle driftsbygninger. Der er indgået aftale med autoriseret skadedyrsbekæmper, som aflægger 4 årlige servicebesøg.

Kommunens vurdering

Anvendelse af BAT i driften (jf. punkt 1 i **bilag 4**) er med til at sikre god hygiejne og reduceret risiko for problemer med skadedyr og fluer.

I vilkår 14 i godkendelsen fra 2005 er der fastsat vilkår om, at driften ikke må medføre væsentlige støvgener udenfor ejendommens eget areal. Dette **vilkår videreføres** i nærværende afgørelse **og udvides**, således at det præciseres, at det er tilsynsmyndigheden, som vurderer, hvorvidt støvgener er væsentlige.

I betragtning af den korte afstand til naboer finder kommunen, at der skal stilles vilkår om, at virksomheden på tilsynsmyndighedens anmodning skal dokumentere støvforureningen fra stalde, korntørring og foderindblæsning ved omboende.

Endvidere stilles vilkår om, at støvcykloner i fodersiloer skal vedligeholdes efter producentens anvisninger, og at virksomheden på tilsynsmyndighedens anmodning skal redegøre for vilkårets overholdelse.

Det er kommunens vurdering, at den øgede transport kun begrænset vil kunne ændre og udvide støvpåvirkningen fra kørsel på jord- og grusveje i tørre perioder. Kommunen finder dog, at der bør stilles **vilkår om**, at husdyrbruget skal tilrettelægge transport under hensyntagen til risikoen for støvudvikling.

Vilkår 15 om effektiv fluebekæmpelse **videreføres uændret** i nærværende afgørelse. Endvidere **stilles vilkår** om opbevaring af foder, så der ikke er risiko for tilhold af skadedyr.

Det er kommunens vurdering, at udvidelsen vil have begrænset betydning for bedriftens frembringelse af skadedyr. Kommunen finder dog, at der bør sikres mulighed for myndighedsmæssigt indgreb overfor fluegener, hvorfor der **fastsættes vilkår om**, at husdyrbruget ikke må give anledning til fluegener i omgivelserne, som tilsynsmyndigheden finder, er væsentlige, samt om egenkontrol og afhjælpende foranstaltninger, hvis der sker væsentlig fluepåvirkning.

Lys

Staldene er stort set uden vinduer i siderne. Fra gødningshus er der indvendig belysning med alm. lysstofrør, som kun i ringe grad kan ses ude fra.

*Der er kun i begrænset omfang udendørs belysning ved staldene. Der er placeret et lysstofrør udvendigt ved indgangsdøren mod nord ved de eksisterende kornsiloer (se **bilag 2**). Lampen er tændt i forbindelse med, at der er mandskab i staldene, typisk i vinterhalvåret fra cirka kl. 6 morgen og til kl. 18 aften. Lampen er ikke tændt i aften- og nattetimerne.*

Kommunens vurdering

Der er ikke stillet krav til lyspåvirkning af omgivelserne i godkendelsen fra 2005.

For at forebygge lyspåvirkning fra de ansøgte udvidelser, samt fra eventuelle fremtidige bygninger eller fremtidig opsætning af udendørs lamper **stilles vilkår** om, at eventuelle nye udendørs lamper skal ophænges lavt og med afskærmet lyskilde, så lysets spredning begrænses til det nødvendige operationsområde, samt at belysning i nye bygninger skal anbringes, så lyset ikke kastes direkte ud gennem vinduer og ventilationsåbninger.

Landskab og kulturmiljø

En oversigtsplan, som viser husdyrbrugets indretning, er vist i bilag 2.

Udvidelsen omfatter en ny stald som opføres nord for og langs med den nyeste af de eksisterende stalde. Staldens mål er endnu ikke fuldstændig fastlagt, idet staldens endelige størrelse afhænger af antallet af rækker inventar. Der er tale om en ny prototype, hvorfor der kun er et begrænset antal referencestalde. Stalden vil pga. af brandtekniske krav maksimalt kunne blive 2.000 kvadratmeter. Stalden er i ansøgningen indlagt som et byggefelt med maksimale mål på 109 x 21 meter. I forlængelse af stalden indrettes et foderrum på cirka 100 m², som følger staldens dimensioner og materialer som en direkte forlængelse af bygningen mod vest. Højden på stalden bliver ca. 8 meter. I forbindelse med stalden opføres der en mellembygning, som forbinder den eksisterende stald med den nye. Denne bygning måler 4 x 7 meter svarende til 28 m².

I forbindelse med den nye stald opføres 4 fodersiloer i glasfiber, hvoraf de to siloer er eksisterende siloer som flyttes fra det gamle staldanlæg, samt 2 nye fodersiloer. Ligeledes opføres øst for driftsbygningerne en ny kornsilo i stål til 1100 m³ korn og maksimal højde 12,8 m.

I forbindelse med udvidelsen nedlægges de 2 ældste stalde som fjerkræstalde, de bruges fremover til lagerformål.

De eksisterende og fremtidige bygninger er nærmere beskrevet i ovenstående afsnit "Driftsbygninger".

Kommunens vurdering

Ejendommen ligger ikke i områder, som i henhold til kortlægningen i Danmarks Miljøportal og i Fredericia Kommunes Kommuneplan 2009 – 2021, er omfattet af fredninger eller bygge- og beskyttelseslinjer. Ejendommen ligger i et område, som i kommuneplanen er udpeget som skovrejsningsområde, hvor skovrejsning er ønsket. Udpegningen indebærer ikke pligt til at rejse ny skov, men muliggør statstilskud til skovrejsning.

Torpvej 18 er beliggende i et landbrugslandskab med spredtliggende gårde. Ejendommen ligger i et område, der i kommuneplanen er udpeget til jordbrugsformål, hvor jordbrugsmæssig anvendelse som udgangspunkt har første prioritet. Ejendommen ligger udenfor udpegede områder, som i kommuneplanen er omfattet af retningslinjer af hensyn til naturmæssige, landskabelige, geologiske eller kulturhistoriske værdier, bortset fra, at området er udpeget som et økologisk forbindelsesområde.

Om økologiske forbindelsesområder fremgår af kommuneplanens retningslinier, at indenfor disse må ændringer i arealanvendelsen, bl.a. etablering af nye, større anlæg, ikke i væsentlig grad forringe dyre- og plantelivets spredningsmuligheder. Ved byggeri, anlæg eller ombygning af veje, jernbaner eller lignende, der vil afskære en økologisk forbindelseslinje, skal der stilles krav om tiltag, der sikrer hensynet til en mere sammenhængende natur eller der skal etableres faunapassager, hvor der er behov for det.

Af kommuneplanens redegørelse fremgår, at hensigten med de økologiske forbindelsesområder er, at naturens bestande af vilde dyr og planter ikke isoleres, men at der er mulighed for en stadig udveksling for at opretholde en rig, sund og mangfol-

dig natur også på tværs af kommunegrænser. Områderne er udlagt som forholdsvis brede bånd i Trekantområdets hovedstruktur, og de skal opfattes som rammeområder, inden for hvilke eksisterende og nye naturelementer, der kan sikre forbindelse mellem naturområderne, søges bevaret/etableret.

Området omkring ejendommen er opdyrkede marker uden bevoksninger eller gennemgående forløb af levende hegn, som kunne have funktion som faunapassager. Området er da heller ikke udpeget som et "Særligt økologisk forbindelsesområde", som i henhold til kommuneplanen er områder med sammenhængende eller potentielt sammenhængende spredningsveje, som skal friholdes for byggeri, anlæg og ændret arealanvendelse, der forringer muligheden for at oprette nye naturområder eller etablere sammenhænge mellem eksisterende naturområder.

De ansøgte udvidelser placeres i sammenhæng med de eksisterende bygninger og inddrager alene en mindre del af en opdyrket mark til byggeriet. Det er kommunens vurdering, at husdyrbrugets lokalisering er i overensstemmelse med den eksisterende kultur- og landskabsmæssige anvendelse i området og med det tiltænkte formål, samt at udvidelsen ikke vil få negativ betydning for områdets potentiale som økologisk forbindelsesområde.

Driftforstyrrelser og uheld

*Ansøger oplyser, at der kun oplagres pesticider i begrænset omfang på ejendommen. Der opbevares pesticider til bekæmpelse af fluer, samt mindre mængder af midler til renholdelse af gårdspladsen. Disse pesticider opbevares i kemiskab placeret i det eksisterende gødningshus (punkt C i **bilag 2**). Pesticiderne udsprøjtes fra rygsprøjte. Sprøjten fyldes og vaskes enten i ægpakkeriet, der har afløb til proces-tank, eller på vaskepladsen, som også har afløb til samletank.*

Der opbevares i beskedent omfang medicin på ejendommen. Dette er placeret i et skab i ægpakkeriet. Det drejer sig om medicin til at tilsætte foderet i tilfælde af sygdom i besætningen. Der anvendes altså ikke kanyler og lignende. Eventuelle rester afleveres til dyrlæge.

Pesticider til markbruget opbevares på ejendommen på Tornsagervej. Ved sprøjtning af markerne beliggende ved ejendommen medbringes der pesticider fra Tornsagervej. Eventuelle overskydende pesticider tages med retur til Tornsagervej. I vækstsæsonen bruges medicinskabet dog lejlighedsvist til stødpudelager af pesticider.

*Sprøjten fyldes ved fyldeanlæg på vaskepladsen (punkt B i **bilag 2**) og der anvendes lovpligtigt fyldeudstyr på sprøjten. Restmængder og skyllevand udsprøjtes fortyndet 50 gange på det behandlede areal jf. anvisningerne i den nye vaskepladsbekendtgørelse. Vask af sprøjten sker på vaskepladsen. Der etableres en muropsats på minimum 30 cm i hjørnet ved afløbet.*

*Olietanken på 1500 liter står på fast underlag uden afløb. Tanken er placeret således at risikoen for påkørsel er minimal. Påfyldning af diesel foregår på befæstet areal uden afløb (punkt A i **bilag 2**). Der er overfyldningsalarm på dieseltanken, og selvfølgelig håndtag på dieseltanken. Øvrige olieprodukter og kemikalier opbevares på Tornsagervej.*

Der er udarbejdet en beredskabsplan for ejendommen.

*Der rådes over traktordrevet nødstrømsgenerator, således at ventilationen i stalde-
ne kan drives i tilfælde af strømsvigt.*

Kommunens vurdering

Anvendelse af BAT for indretning og drift (jf. punkt 1 i **bilag 4**) er med til at forebygge driftsforstyrrelser og uheld.

Husdyrbrugets bygninger og anlæg ligger i et område, der i Fredericia Kommunes Kommuneplan 2009 – 2021 / Vejle Amts Regionplan 2005 er udpeget som områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD) og som nitratfølsomme indvindingsoplande (NFI). I henhold til kommuneplanen er retningslinjerne i regionplanen gældende, indtil der foreligger vandplaner.

Det fremgår af regionplanens retningslinjer, at der i OSD-områder ikke må tillades placeret anlæg, erhverv, aktiviteter eller arealanvendelse, der kan true drikkevandet. Om eksisterende virksomheder fremgår af regionplanafsnittets redegørelsesdel, at der bør stilles særlige krav til indretning af tankanlæg, rørsystemer, påfyldningspladser, kloakledninger mv., afhængig af det enkelte stofs risiko for forurening af grundvandet.

Der er ikke opstillet retningslinjer for NFI-områder. Der opbevares eller håndteres ikke flydende husdyrgødning på ejendommen, hvorfor der ikke vurderes at være væsentlig risiko for nitratforurening af grundvandet fra ejendommen. NFI-områder har siden januar 2007 været omfattet af beskyttelsesniveauer for nitratudvaskning fra gødskning på markerne, hvilket kommunen har taget stilling til i de nedenstående afsnit.

Området, hvor ejendommen er beliggende, er endvidere omfattet af en indsatsplan for beskyttelse af grundvand: Indsatsplan for Kongsted-området, 2006. I planen er blandt andet udpeget, hvilken grundvandsbeskyttende indsats, der bør gennemføres i forhold til forurenende punktkilder, bl.a. landbrugsejendomme, hvor der er opstillet vurderinger af forureningsforebyggende indsats i forhold til indretning og drift af vaskepladser og påfyldningspladser for sprøjtemidler, samt opbevaringsforhold for sprøjtemidler og olie- og benzinprodukter.

I ovenstående afsnit om spildevand og overfladevand har kommunen foretaget vurderinger og vilkårsfastsættelse i forhold til indretning og drift af vaskepladser og påfyldningspladser for sprøjtemidler.

Husdyrbrugets olietanke er omfattet af olietankbekendtgørelsen, som fastlægger reglerne for tankenes indretning, drift, vedligeholdelse og sløjfning med henblik på at sikre mod forurening. Kommunen fører tilsyn efter bekendtgørelsen med at reglerne overholdes, herunder at tanke sløjfes, og at dette anmeldes til kommunen. Olietankene reguleres således ikke af nærværende miljøgodkendelse.

Kommunen finder, at det ved vilkår bør sikres mod forurening fra eventuelle øvrige oplag af olier og kemikalier. Der stilles derfor **vilkår om**, at opbevaring af sprøjtemidler / pesticider, samt olier og flydende kemikalier, skal ske i et rum med fast gulv og uden afløb, eller på rist i en spildbakke, som kan rumme indholdet af den største beholder.

Endvidere stilles **vilkår om**, at tankning skal ske på et tæt, befæstet areal og således, at spild ikke kan tilledes jord, grundvand, overfladevand eller afløbssystemer,

og at tankpistol ikke må kunne fastlåses i åben stilling, med mindre pistolen er udstyret med en automatisk stopfunktion, som afbryder pumpning, når tanken er fuld.

Kommunen finder, at der på et husdyrbrug af denne størrelse, bør forefindes en beredskabsplan, som sikrer, at der i forbindelse med uheld kan ske hurtig og målrettet indsats til begrænsning af forurening af det eksterne miljø. Der stilles derfor **vilkår om**, at der skal udarbejdes en beredskabsplan, inden den nye stald tages i brug, at der herefter skal forefindes en opdateret beredskabsplan for ejendommen, og at denne skal forevises tilsynsmyndigheden på forlangende. I bilag 4 i Vejledning om tilladelse og miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, er udarbejdet et paradigme for en beredskabsplan.

Der stilles **vilkår om** alarmering af alarmcentralen i tilfælde af uheld, hvor der er risiko for forurening.

Projektets påvirkninger af omgivelserne – naturmæssige forhold.

I husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 294 af 18/04/2009) er der fastlagt beskyttelsesniveauer for ammoniak, fosfor og nitrat i forhold til overfladevand, såvel som i forhold til grundvand, samt for lugt (lugt er vurderet ovenfor).

Disse beskyttelsesniveauer (jf. bekendtgørelsens bilag 3) skal anvendes ved vurdering af om der er væsentlige virkninger på miljøet ved godkendelser efter §§ 10, 11, 12 og 16 i husdyrbrugsloven (lovbek. nr. 1486 af 04/12/2009 om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug).

Af bekendtgørelsen fremgår, at kommunen for hver ansøgning skal foretage en konkret vurdering, samt at der på den baggrund i særlige tilfælde kan stilles vilkår, som rækker udover det i bekendtgørelsen fastsatte beskyttelsesniveau. Det vil være tilfældet, hvis der er naturområder, som kommunen vurderer ikke beskyttes tilstrækkeligt af det fastlagte beskyttelsesniveau.

I henhold til § 8 og § 11 i habitatbekendtgørelsen² skal kommunens vurdering omfatte en konkret vurdering af påvirkningen af udpegede områder og arter, jf. bekendtgørelsens § 7 og § 11.

Ammoniakpåvirkning af naturområder fra anlægget

Som en følge af bekendtgørelsens beskyttelsesniveauer gælder for ammoniak et generelt reduktionskrav for godkendelsespligtige husdyrbrug. Det indebærer, at der i forbindelse med alle miljøgodkendelser er fastsat et generelt standardkrav til reduktion af ammoniakemissionen fra stald og lager. Kravet vedrører alene reduktion af den forøgede emission, altså ammoniakemissionen fra selve udvidelsen, samt for stalde, der renoveres.

I 2007 var kravet en 15 % reduktion, mens det i 2008 steg til 20 % og i 2009 mindst 25 %. Nogle typer af husdyrbrug og nogle driftsformer er imidlertid undta-

² Bekendtgørelse nr. 408 af 01/05/2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter

get fra, at ammoniakreduktionsprocenten øges ud over 2007 – kravet på 15 %. I godkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 fremgår bl.a.:

“For husdyrproduktioner på dybstrøelse i naturligt ventilerede stalde og fjerkræ, skal kravet på 15 % fastholdes også efter 2007.”

På nærværende husdyrbrug er kravet om reduktion derfor kun 15 %.

På et husdyrbrug er det stalde og husdyrgødningslagre, der er hovedkilden til udslip af luftbåret kvælstof (ammoniakfordampning).

For etableringer, udvidelser eller ændringer af husdyrbrug over 15 DE gælder derfor, at i en afstand op til 300 m (Bufferzone I) fra de naturområder, der er omfattet af lovens § 7, må ammoniakemissionen fra husdyrbrugets stald og lager ikke øges. Hertil er der særlige krav til reduktion af merbelastningen fra ammoniak for husdyrbrug over 75 DE indenfor afstanden 300 – 1.000 m fra sådanne områder.

*Det fremgår af ansøgningen, at den ansøgte udvidelse vil give anledning til en reduktion i emissionen af ammoniak på **212 kgN/år**, og at husdyrbrugets samlede emission herved bliver på **4.915 kgN/år**.*

Det fremgår videre, at projektet opfylder bekendtgørelsens generelle krav om ammoniakreduktion, samt at ingen af husdyrbrugets stald- eller gødningsopbevaringsanlæg er placeret nærmere end 1.000 m fra de særlige naturområder (bufferzone I), der er omfattet af lovens § 7.

Kommunens vurdering

På baggrund af en gennemgang af det ansøgte projekt og en sammenstilling med kortlægningen af naturområder i nationale datasæt på Danmarks Arealinformation kan kommunen konstatere, at bekendtgørelsens generelle beskyttelsesniveauer ikke medfører, at der skal stilles særlige krav til ammoniakfordampningen.

Ammoniakberegningerne i ansøgningsskemaet skal udføres på baggrund af de indretninger og driftsformer, som er ansøgt godkendt, herunder 3 ugentlige udmugninger og lukket lagring, jf. BAT-vurderingerne i ovenstående afsnit “Driftsbygningerne”. Beregningssystemet i Husdyrgodkendelse.dk kan imidlertid hverken udføre ammoniakberegninger med mere end én ugentlig udmugning, eller med overdækning af lagre med fast gødning, hvorfor den ammoniakreducerende effekt af disse indretninger og driftsformer i stedet er inddraget i ansøgningsskemaet ved, at der i beregningerne fiktivt er forudsat anvendt biologiske luftvaskere i staldene med en ammoniakreducerende effekt på 60 %, hvilket næsten svarer til effekten af 3 ugentlige udmugninger. Den ammoniakreducerende effekt af lukket lagring er ikke afspejlet i beregningerne i ansøgningsskemaet, ligesom beregningerne ikke afspejler effekten af de i nærværende afgørelse opstillede krav til indhold af råprotein i foderet (se ovenstående afsnit “Foder”). Den i ansøgningssystemet beregnede ammoniakemission må således vurderes at være væsentligt overestimeret.

Der er ikke stillet vilkår til ammoniakemissionen i godkendelsen fra 2005.

I ovenstående afsnit “Driftsbygningerne” har kommunen fastsat vilkår, som sikrer, at den ammoniakreducerende effekt af de anlæg og driftsformer, som bringes i anvendelse på husdyrbruget, med stor margin ligger under den i ammoniakberegningerne forudsatte effekt.

Supplerende vurdering, herunder af internationale naturbeskyttelsesområder og visse arter

Natura 2000-områder jf. habitatbekendtgørelsen:

De nærmeste internationale beskyttelsesområder i forhold til anlægget er habitatområderne nr. 69 Højen Bæk og nr. 95 Røjle Klint og Kasmose skov, der ligger henholdsvis 13,5 km nordvest og 8,9 km øst for anlægget.

Da anlægget ligger langt fra Natura 2000-områder er der ikke, som følge af ammoniakfordampning, en risiko for negative påvirkninger af naturtyper eller levesteder for beskyttede arter, som indgår i udpegningsgrundlaget for de internationale naturbeskyttelsesområder. Det er således Fredericia Kommunes vurdering, at godkendelse af husdyrproduktionen ikke vil medføre væsentlig påvirkning med ammoniak af EF-habitatområder, hverken i sig selv eller i sammenhæng med andre projekter.

Bilag IV jf. habitatbekendtgørelsen:

På baggrund af faglig rapport nr. 635/2007 fra Danmarks Miljøundersøgelser, samt kommunens øvrige kendskab vurderes det, at arterne vandflagermus, langøret flagermus, sydflagermus, dværgflagermus, markfirben, stor vandsalamander, spidssnudet frø og løvfrø kan have leve-, yngle- eller fødesøgningssted ved husdyrbrug³. Der er ingen kendte forekomster af de øvrige arter der er optaget på habitatdirektivets bilag IV i Fredericia Kommune.

I Fredericia Kommune er hele kommunens areal udpeget som muligt levested for Bilag IV-arter. Det betyder, at der forinden der foretages ændringer skal laves en vurdering af, om et givet område er levested for en eller flere af disse arter.

Fredericia Kommune har ikke kendskab til forekomst af bilag IV-arter i umiddelbar nærhed af anlægget. Ingen af arterne har deres naturlige levested på arealer som det ansøgte. Der er tale om et nybyggeri på landbrugsjord der har været i omdrift med ny afgrøde hvert år og stedet hvor ændringerne af anlægget skal ske er i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger. Byggeriet vil medføre en forbigående forstyrrelse, men det vurderes, at det ikke vil indskrænke eller forringe egnede levesteder for bilag IV-arter.

I tilknytning til ejendommen er der to vandhuller beskyttet efter § 3 i naturbeskyttelsesloven. Fredericia Kommune har ikke kendskab til forekomst af bilag IV-arter i tilknytning til disse vandhuller, men det kan ikke udelukkes, at disse arter forekommer på stedet. Stor vandsalamander og spidssnudet frø yngler i åbne vandhuller med rent vand, men kan anvende dybe, kolde eller forurenede vandhuller som rasteområder. Byggeriet vil ikke forårsage ændringer i disse vandhuller, og dermed heller ikke indskrænke eller forringe egnede levesteder for bilag IV-arter.

Eventuelle påvirkninger af bilag IV-arter i tilknytning til disse vandhuller i forbindelse med ændringer af anlæggets spildevandsudledning, vil blive vurderet særskilt i en udledningstilladelse efter spildevandsbekendtgørelsen.

---

³ Vurderet ud fra naturtyper og arter omfattet af EF-Habitatdirektivet, Indledende kortlægning og foreløbig vurdering af bevaringsstatus. Faglig rapport fra DMU, nr. 322, 2000.

Det er således Fredericia Kommunes vurdering, at godkendelse af husdyrproduktionen ikke vil medføre væsentlig påvirkning med ammoniak af EF-habitatområder, hverken i sig selv eller i sammenhæng med andre projekter.

Påvirkning af arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3:

Natur indenfor 0 - 300 meter:

I umiddelbar nærhed af anlægget ligger to vandhuller.

Natur indenfor 300 - 1.000 meter:

Indenfor 1000 m af anlægget er yderligere to vandhuller (800 og 820 m), en eng (900 m, 280°) og et overdrev (880 m, 280°).

Beskyttet natur indenfor 1000 m af anlægget kan ses på bilag 9.

Der er ikke foretaget beregninger af ammoniakafsætningen på søerne, da søer som hovedregel ikke er følsomme overfor atmosfærisk ammoniakdeposition, særligt hvis søerne er beliggende i dyrkede områder. Søerne nær ejendommen er placeret i områder med intensivt jordbrug og vurderes ikke at være kvælstofstofbegrænsede og således ikke følsomme overfor atmosfærisk ammoniakdeposition.

Det fremgår af ansøgningen, at udvidelsen vil medføre en reduktion i ammoniakemissionen fra anlægget på 212 kg N per år (samlet emission på 4.915 kg N per år). Da tabet af ammoniak til de omkringliggende "tørre" naturområder derfor i værste fald, må antages at være uændret, er der ikke foretaget beregninger af ammoniakdepositionen på § 3-områderne indenfor 1000 m af anlægget.

Det er således Fredericia Kommunes vurdering, at godkendelse af husdyrproduktionen ikke vil medføre væsentlig ændring i ammoniakpåvirkningen af § 3-registrerede naturarealer.

Det er således Fredericia Kommunes vurdering, at godkendelse af husdyrproduktionen ikke vil medføre væsentlig påvirkning af § 3 registrerede naturarealer med ammoniak.

Ammoniakpåvirkninger i nabokommune:

Anlægget ligger mere end 4 km fra nærmeste kommunegrænse, hvorfor det ikke er fundet relevant at foretage høring af nabokommuner omkring ammoniakpåvirkninger fra anlægget.

Samlet vurdering af ammoniakpåvirkninger

På ovenstående baggrund, er det kommunens vurdering, at anlæggets ammoniakemission, herunder i forbindelse med andre planer og projekter, ikke vil give anledning til væsentlig påvirkning af nævnte naturforhold. Kommunen finder således ikke, at der i den konkrete sag er særlige forhold, som kan begrunde en skærpelse af det generelle beskyttelsesniveau i forhold til ammoniakfordampningen.

Påvirkning fra gødningsudbringning til overfladevand

Udbragt fosfor:

Det fremgår af ansøgningens gødningsregnskab, at det ansøgte indebærer, at fosformængden i husdyrbrugets årlige gødningsmængde til udbringning på egne / forpagtede arealer falder fra 9.494 kg P i nudrift til 8.887 kg P i ansøgt drift, dvs. et fald på 607 kg P.

Om udbringningsarealerne er i ansøgningen oplyst, at ingen arealer er omfattet af fosforklasse 1, 2 eller 3. Alle arealer er jordbundstype 7, og alle er drænedede.

Af ansøgningens fosforberegning fremgår, at fosforoverskuddet for det ansøgte projekt er på 4,0 kg P/ha/år.

Som grundlag for beregningerne er anvendt sædskifte S2 på alle arealer, hvilket svarer til referencesædskiftet. Endvidere er forudsat, at der anvendes en reduceret kvælstofnorm på 1,5 %.

Kommunens vurdering

Generelle krav til fosforudvaskningen, jf. bilag 3 i godkendelsesbekendtgørelsen:

For udbringningsarealer i oplande, der afvander til Natura 2000-vandområder, som er overbelastet med fosfor, stilles i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen krav til fosforoverskuddet på visse arealtyper, med mindre der efter gennemførelsen af den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring kan dokumenteres fosforbalance for husdyrbruget. I Fredericia Kommune er alle arealer beliggende i et område, som ikke er opland til Natura 2000-områder. Husdyrbrugets arealer er således ikke omfattet af bekendtgørelsens beskyttelseskrav omkring fosforudvaskning.

I Miljøstyrelsens vejledning er foreslået en metode til beregning af hvorvidt udvidelse kan ske i oplande til Natura 2000-vandområder m.h.t. fosfor. I den forbindelse har Miljøstyrelsen leveret et kortværk som skal bruges til vurdering af hvorvidt dyretrykket i oplandet er stigende eller ej. Dette kortværk omfatter ikke oplande til vandområder udenfor Natura 2000-områder ligesom vejledningen ikke henviser til disse vandområder. Det er derfor kommunens vurdering, at der ikke er grundlag for at anvende samme metode, når det drejer sig om målsatte søer udenfor Natura 2000-områder.

Påvirkning af øvrigt følsomt vandmiljø fra fosforudvaskning:

Rands Fjord er et vandområde, der er målsat jf. miljømålsloven. Ifølge kommunens vurdering er Rands Fjord et område med regionale og lokale beskyttelsesinteresser. Rands Fjord er overbelastet med fosfor.

For ikke at hindre målopfyldelse i Rands Fjord har Fredericia Kommune vurderet, at der ved hver behandling af ansøgning om udvidelse arbejdes for at nedbringe husdyrbrugets fosforoverskud.

I ansøgningskemaet har ansøger i overensstemmelse hermed manuelt redigeret arealerne i oplande til Rands Fjord (180,13 ha), således at de i ansøgningskemaets fosforberegninger er behandlet som arealer i fosforklasse 1.

I forhold til den oprindelige ansøgning er fosforoverskuddet nedbragt fra 8,5 kg P/ha/ år til 4,0 kg P/ha/år, idet der er afsat mere gødning til aftalearealer end i den oprindelige ansøgning (fra 53 til 105 DE). Aftalearealerne er ikke omfattet af denne godkendelse, men der stilles **vilkår om** at afsætningen af gødning til Follerupvej 42 skal vurderes af kommunen forinden afsætningen.

Der stilles på ovenstående baggrund **vilkår om**, den maksimalt udbragte fosformængde.

Vilkåret **afløser vilkår 9** i godkendelsen fra 2005, som hermed bortfalder.

Da det anvendte sædskifte svarer til referencesædskiftet skal der i henhold til Miljøstyrelsens udmelding (i bl.a. "Guide til kommunerne vedrørende IT-ansøgningssystemet") ikke stilles krav til sædskifte og udvaskningsindeks.

Udbragt kvælstof:

*Det er oplyst i ansøgningen, at virksomheden råder over 287,48 ha egne / forpagtede udbringningsarealer (se **bilag 6**). Endvidere afsættes gødning til 31,04 ha aftalearealer (se **bilag 1**). Hertil ønskes afsat 88,00 DE til aftalearealer under Follerupgård, Follerupvej 42, 7000 Fredericia.*

Nogle af egne eller forpagtede udbringningsarealer ligger i Vejle Kommune, som har foretaget en vurdering af den ansøgte udbringning på disse arealer (se nedenfor).

Miljølovgivningen stiller krav om et bestemt forhold mellem den mængde husdyrgødning, der udbringes, og det areal, der er til rådighed for udbringningen (harmoniareal, jf. husdyrgødningsbekendtgørelsen), således at dyretrykket fra et husdyrbrug af nærværende type ikke overstiger 1,4 DE / ha (harmonikravet).

Der er krav i husdyrgødningsbekendtgørelsen om, at der skal foreligge skriftlige aftaler for afsætning af husdyrgødning til andre virksomheder. I henhold til husdyrgødningsbekendtgørelsens § 34 er det Plantedirektoratet, som fører tilsyn med, at bekendtgørelsens harmoniregler overholdes.

*I henhold til ansøgningen ønskes i ansøgt drift udbragt gødning svarende til **424,39 DE, hvoraf 78 DE** produceres på ansøgers husdyrbrug på Tornsagervej 11. Gødningsudbringningen medfører på egne og forpagtede arealer i sig selv et dyretryk på 1,48 DE/ha. Dette er over harmonikravet som er 1,4 DE/ha for fjerkræproduktioner. Der er desuden ansøgt om afsætning til 31,04 ha aftalearealer (3. Mandsarealer). Dette opfylder harmonikravet på 1,4 DE/ha. De nødvendige aftalearealer er således til rådighed til udbringning af gødningen fra ejendommen, med mindre naturpåvirkningen indebærer, at dyretrykket skal være mindre.*

*Da der er arealer i Nitratklasse 1 er det maksimalt tilladelige dyretryk jf. beregningerne i it-ansøgningssystemet under 1,4 DE/ha nemlig 1,3449 DE/ha. Ansøger opfylder dette ved et reelt dyretryk (DReel) på **1,11 DE/ha** på egne og forpagtede arealer. Det lavere reelle dyretryk er opnået ved at afsætte 105 DE husdyrgødning til ejendommene Follerupvej 42 og Hagenørvej 40.*

Det fremgår af ansøgningens gødningsregnskab, at det ansøgte indebærer, at kvælstofmængden i husdyrbrugets årlige gødningsmængde til udbringning på egne / forpagtede arealer falder fra 34.847 kg N til 33.961 kg N, dvs. et fald på 886 kg N.

Om udbringningsarealerne er i ansøgningen oplyst, at ingen udbringningsarealer i Fredericia Kommune er omfattet af nitratklasse 1, 2 eller 3, mens alle arealer i Vejle Kommune (75,38 ha) er omfattet af nitratklasse 1. Det fremgår, at reduktionspotentialet herved er beregnet til 96,07 %.

På den baggrund er i ansøgningens nitratberegning for overfladevand som nævnt beregnet et reelt dyretryk på 1,11 DE/ha, hvilket overholder kravet om et maksimum på 1,3449 DE/ha. Udvaskningen af nitrat er beregnet (via Farm -N) til 37,10 kgN/ha, hvilket er mindre det maksimale på 38,20 kgN/ha.

Som grundlag for beregningerne er oplyst, at der ikke etableres efterafgrøder ud over Plantedirektoratets krav, men at der anvendes en reduceret kvælstofnorm på 1,5 %.

I de nedenstående afsnit er foretaget en beskrivelse og en vurdering af gødningsudbringningens naturpåvirkning, samt om påvirkningen skal medføre særlige krav til gødningsbelastningen.

Kommunens vurdering

For udbringningsarealer i oplande, der afvander til sårbare Natura 2000-områder, stilles i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen krav om et lavere husdyrtryk per hektar, end de generelle harmoniregler giver mulighed for, hvis landbrugsarealerne samtidig har et lavt reduktionspotential i forhold til nitratudvaskning. I Fredericia Kommune er alle arealer beliggende i et område, som ikke er opland til Natura 2000 områder. Husdyrbrugets arealer er således ikke omfattet af bekendtgørelsens beskyttelseskrav omkring nitratudvaskning til overfladevand.

For arealer i Fredericia Kommune er det på ovenstående baggrund kommunens vurdering, at der ikke skal stilles særlige krav til reduktion af nitratudvaskning i henhold til husdyrgodkendelsens generelle beskyttelsesniveauer. I nedenstående afsnit "Udbringningsarealer i nabokommuner" er taget stilling til arealer i Vejle Kommune.

Påvirkning fra gødningsudbringning – supplerende vurdering af påvirkningen af naturforhold

Som det fremgår af ovenstående afsnit, kan husdyrbrugets gødningsudbringning overholde det i bekendtgørelsens bilag 3 fastsatte generelle beskyttelsesniveau for næringsstofudvaskningen.

Af Vejledningen til husdyrgodkendelsesloven fremgår, at kommunen for hver ansøgning skal foretage en konkret vurdering, jf. § 29 i loven, og kan på den baggrund i særlige tilfælde beslutte sig for at stille vilkår, der rækker udover det beskyttelsesniveau, som fremgår af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3. Dette vil være aktuelt, hvis der helt undtagelsesvist vurderes at være naturområder, der efter kommunalbestyrelsens vurdering, ikke beskyttes tilstrækkeligt af det fastsatte beskyttelsesniveau.

Vurderingen af, om der er grundlag for skærpelse skal i henhold til vejledningen foretages for både Natura 2000-områder og bilag IV-arter samt for overfladevand, der ikke er udpeget som Natura 2000-område.

I vandløb har mængden af nitrat og fosfor ikke nogen større betydning for miljøtilstanden. Dårlig miljøtilstand i vandløb skyldes andre forhold end tilførslen af nitrat. Vandløbenes betydning mht. fosfor- og nitratbelastning er først og fremmest transporten til marine vandområder, der vil kunne blive påvirket af næringsstofftilførslen.

I det nedenstående har kommunen foretaget en vurdering af gødningsudbringningens påvirkning af øvrige typer af overfladevand, samt bilag IV-arter.

Påvirkning af marint overfladevand ved næringsstofudvaskning:

Alle egne og forpagtede udbringningsarealer i Fredericia Kommune afvander gennem Rands Fjord og Spangs Å-systemet til Vejle Yderfjord (jf. **bilag 7**), bortset fra areal nr. 20, samt areal nr. 13 og 16, som er afdrænede mod øst. Disse arealer afvander via mindre rør, grøfter og vandløb mod øst gennem Fredericia By til Lillebælt. Aftalearealerne ved Skærbæk afvander ligeledes til Lillebælt. Aftalearealer under Follerupgård, Follerupvej 42, 7000 Fredericia er omfattet af en selvstændig miljøgodkendelse, hvorfor de ikke inddrages i nærværende vurdering.

Alle ovennævnte arealer afvander til vandområder, som er en del af Hovedopland 1.11 Lillebælt/Jylland. Vejle Yderfjord og det Nordlige Lillebælt er ikke omfattet af Natura 2000 udpegninger, ligesom disse vandområder heller ikke er kategoriseret som sårbare eller meget sårbare overfor fosfor- eller kvælstoftilførsel i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens regi.

Grundlag for vurdering af nitratpåvirkningen af Vejle Yderfjord og det Nordlige Lillebælt

I vejledningen til husdyrloven fremgår, at der skal foretages en vurdering af, om husdyrbruget i sig selv kan påvirke vandområder væsentligt, og om husdyrbruget i sammenhæng med andre projekter (kumulation) kan påvirke vandområder væsentligt.

Der er i vejledningen opstillet nogle afskæringskriterier for skadevirkning fra nitratudvaskning, hvorom fremgår, at et projekt for husdyrbrug ikke kan medføre en skadevirkning på overfladevande, herunder Natura 2000-områder samt yngle- eller rasteområder for beskyttede arter som følge af nitratudvaskning, hvis følgende punkter alle er opfyldt:

Afskæringskriteriet for så vidt angår påvirkning fra projektet i kumulation med andre planer og projekter:

Pkt. 1: Antal dyreenheder (DE) i det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, har ikke været stigende siden 1. januar 2007. Hvis der er andre kilder til nitratudvaskning, fx ny bebyggelse end den samlede husdyrproduktion, der har givet anledning til en øget nitratudvaskning fra det aktuelle opland siden 1. januar 2007, skal dette inddrages i vurderingen således, at en eventuel øget nitratudvaskning fra andre kilder end den samlede husdyrproduktion kan medføre et skærpet krav i godkendelsen, der modsvarer miljøeffekten af den øgede nitratudvaskning i det aktuelle opland. Gennem-

førte initiativer, fx etablering af vådområder, som reducerer nitratudvaskningen fra det aktuelle opland, kan ikke anvendes til at tillade et øget dyretryk i det aktuelle opland.

Afskæringskriteriet for så vidt angår påvirkning fra projektet i sig selv:

Pkt. 2A:Nitratudvaskningen fra den eksisterende og den ansøgte husdyrproduktion er mindre end 5 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, dog således, at

Pkt. 2B:Nitratudvaskningen fra den eksisterende og den ansøgte husdyrproduktion er mindre end 1 pct. af den samlede nitratudvaskning fra alle kilder fra det aktuelle opland, hvor projektet agtes gennemført, hvis udvaskningen sker til et vandområde, der er karakteriseret som et lukket bassin og/eller er et meget lidt eutrofieret vandområde.

Det fremgår videre af vejledningen, at der med de ovennævnte afskæringskriterier vurderes efter pkt. 1, om det ansøgte i kumulation med andre planer og projekter vil kunne have en skadevirkning:

Udviklingen i husdyrproduktionen i det aktuelle opland opgøres kontinuerligt (lineær regression) for perioden fra 1. januar 2007 og frem til godkendelsestidspunktet. Referencedatoen er fastsat til den 1. januar 2007, idet 2007 er udgangsåret for den baseline, der er fastlagt i forbindelse med udarbejdelse af vandplanerne. Det skal nævnes, at de foreliggende vandplaner tager udgangspunkt i data for perioden 2001-05, men beregninger viser, at udvaskningsniveauet på oplandsniveau ikke har været stigende siden da.

Ved opgørelsen af udviklingen i et opland anvendes de landsdækkende data vedrørende den generelle udvikling i husdyrholdet sammenholdt med kommunernes egne oplysninger om ophørte husdyrbrug og de meddelte tilladelser/miljøgodkendelser, som stadig kan udnyttes inden for 2-3 års fristen.

Til brug for kommunernes vurdering af dyreenhedsudviklingen har Miljøstyrelsen i marts 2011 udgivet en samlet opgørelse af dyretrykket, hvoraf udviklingen i antallet af husdyrenheder i 143 kystoplande (oplande jf. vandplanlægning efter miljømålsloven) er opgjort for de enkelte oplande for årene fra 2007 og frem. Opgørelsen opdateres årligt og er gjort tilgængeligt på et WebGis-kort

Og med de ovennævnte afskæringskriterier vurderes efter pkt. 2A / pkt. 2B:

Om det ansøgte i sig selv vil kunne have en skadevirkning. Er det således vurderet under pkt. 1, at den samlede nitratudvaskning til det aktuelle område har været stagnerende eller faldende siden 1. januar 2007 vurderes det, om det ansøgte i sig selv vil udgøre 5 pct. / 1 pct. eller mere af den samlede nitratudvaskning til det pågældende vandområde. Udgør det ansøgte 5 pct. / 1 pct. vil det ansøgte medføre en skadevirkning.

Vurdering af nitratpåvirkningen af Vejle Yderfjord og det nordlige Lillebælt fra husdyrbruget i sig selv:

I forhold til vurderingen af den isolerede påvirkning fra projektet jf. kriterium 2B anfører Miljøstyrelsen i vejledningen, at identifikationen af, om der er tale om et "meget lidt eutrofieret" vandområde, bør tage udgangspunkt i basisanalyserne. På

baggrund af ovenstående resuméer fra basisanalyserne, er det kommunens vurdering, at vandområderne ikke kan betragtes som meget lidt eutrofierede.

Om identifikationen af, om der er tale om et "lukket bassin med ringe vandudskiftning", anfører Miljøstyrelsen, at der bør tages udgangspunkt i det foreliggende beskyttelsesniveau for nitratudvaskning, jf. disses klassificering som sårbare vandområder og meget sårbare vandområder, idet sådanne vandområder må betragtes som mere eller mindre lukkede bassiner. Herudover kan visse øvrige fjordafsnit også optræde som lukkede bassiner med ringe vandudskiftning.

Som tidligere nævnt er Vejle Yderfjord og det Nordlige Lillebælt hverken klassificeret som sårbart eller meget sårbart vandområde. Det er kommunens vurdering, at Vejle Yderfjord og det Nordlige Lillebælt er åbne vandområder med stor vandudskiftning.

På den baggrund er det Miljøstyrelsens vurdering, at kvælstofudvaskningen fra husdyrbrugets udbringningsarealer ikke vil kunne medføre skadevirkning, hvis den udgør mindre end 5 % af den samlede nitratudvaskning til vandområderne.

I husdyrvejledningen er foreslået en metode, efter hvilken husdyrbrugets andel af den samlede nitratudvaskning til et vandområde kan beregnes på baggrund af udvaskningsparametre for oplandet og husdyrbruget. I udvaskningsparametrene for husdyrbruget indgår bl.a. antal kg N/ha/år, der udvaskes fra rodzonen, hvilket for det enkelte husdyrbrugs udbringningsarealer kan beregnes i ansøgningskemaet i Husdyrgodkendelse.dk efter anvisningerne i Bilag 1 til Miljøstyrelsens notat af 24. juni 2010 (nitratnotatet). Det fremgår imidlertid af notatet, at anvendelse af husdyrgødning normalt maksimalt vil kunne påvirke udvaskningen med 10 kg N/ha/år.

I det nedenstående har kommunen foretaget en beregning af husdyrbrugets nitratbidrag til vandområdet i hhv. Vejle Yderfjord og det Nordlige Lillebælt, idet udvaskningsbidraget fra husdyrgødning af husdyrbrugets udbringningsarealer er lagt ind i beregningerne med en værdi på 10 kg N/ha/år. Der er således tale om en konservativ beregning, som vil overestimere husdyrbrugets andel af udvaskningen.

Nitratudvaskningsberegning – Det Nordlige Lillebælt	
Opland, det Nordlige Lillebælt	40.138
Dyrket areal i deloplandet, ha	24.484
Reduktionspotentiale, vurderet jf. nitratklasse, pct.	70,0
Standardudvaskning fra rodzonen, kg N/ha/år (25 % sandjord og 75 % lerjord)	54,75
Udvaskning i deloplandet fra dyrket areal, kg N/år	402.153
Udvaskning i deloplandet fra øvrigt areal, kg N/år	46.961
Udvaskning i alt fra deloplandet, kg N/år	449.114
Udvaskning fra husdyrbruget	
Reduktionspotentiale, pct.	70,0
Ansøgt udspretningsareal (inkl. aftalearealer), som afvander til det nordlige Lillebælt (ha)	77
Udvaskning fra husdyrgødning i rodzonen på ansøgt delareal, kg N/ha/år	10

Samlet udvaskning fra ansøgt delareal, kg N/år	231
Husdyrbrugets andel af nitratbelastningen, pct.	0,05

Nitratudvaskningsberegning - Vejle yderfjord	
Opland, Vejle yderfjord, ha	33.804
Dyrket areal i deloplandet, ha	20.620
Reduktionspotentiale, vurderet jf. nitratklasse, pct.	87,5
Standardudvaskning fra rodzonen, kg N/ha/år (25 % sandjord og 75 % lerjord)	54,75
Udvaskning i deloplandet fra dyrket areal, kg N/år	141.121
Udvaskning i deloplandet fra øvrigt areal, kg N/år	16.479
Udvaskning i alt fra deloplandet, kg N/år	157.601
Udvaskning fra husdyrbruget	
Reduktionspotentiale, pct.	87,5
Ansøgt udspretningsareal, som afvander til Vejle Yderfjord, ha	242
Udvaskning fra husdyrgødning i rodzonen på ansøgt delareal, kg N/ha/år*	10
Samlet udvaskning fra ansøgt delareal, kg N/år	303
Husdyrbrugets andel af nitratbelastningen, pct.	0,19

På ovenstående baggrund er det kommunens vurdering, at projektet i sig selv ikke vil kunne medføre væsentlig nitratpåvirkning af marint overfladevand.

Vurdering af Nitratpåvirkning af Vejle Yderfjord og det Nordlige Lillebælt fra husdyrbruget i sammenhæng med andre projekter, jf. afskæringskriterium Pkt. 1:

For opland Vejle Yderfjord fremgår af Miljøstyrelsens opgørelse (ovennævnte Web-Gis-kort), at oplandet er på 33.804 ha. Det samlede dyretryk i oplandet var i 2007 på 18.944 DE og på 18.727 DE i 2010. I oplandet er der således sket et ubetydeligt fald i antallet af dyreenheder fra 2007 til 2010.

For det samlede opland til det Nordlige Lillebælt (Jylland og Fyn) fremgår, at oplandet er på 40.138 ha. Det samlede dyretryk i oplandet var i 2007 på 22.589 DE og på 22.808 DE i 2010. I oplandet er således sket en lille stigning i antallet af dyreenheder fra 2007 til 2010, svarende til 1 %.

Miljøstyrelsen har i forbindelse med fremstillingen af WebGis-kortet udarbejdet et supplement (af 28. februar 2011) til den digitale husdyrvejledning, hvori er opstillet vejledende udtalelser til brug for vurdering af kortets data i relation til afskæringskriterium Pkt. 1. Det fremgår heraf, at kommunen som udgangspunkt kan se bort fra dyretrykstallet, hvis udviklingen er under en 5 % stigning sammenlignet med 2007.

Årsagen til, at stigninger under 5 % ikke bør medtages, er, at Miljøstyrelsen vurderer, at usikkerheden i CHR-dataene er på 5 -10 %, samt at en stigning under 5 % i dyretrykket ikke vurderes at være problematisk i forhold til Habitatdirektivet, idet

en så lille forøgelse ikke vil give en merbelastning i vandområdet på over 1 % i den periode, hvor dette øgede dyretryk er til stede, jf. vejledningens afskæringskriterium for, hvor stor en påvirkning der skal til for at konstatere skade på et kystvand.

Årsagen til, at merudvaskningen ved en stigning i dyretrykket på under 5 % ikke overstiger 1 % er, at anvendelse af husdyrgødning generelt set kun kan øge udvaskningen med ca. 10 kg N/ha ud af en samlet udvaskning på i gennemsnit ca. 60 kg N/ha ud af rodzonen. En stigning på 5 % i forhold til de 10 kg N/ha vil derfor maksimalt på oplandsniveau kunne øge udvaskningen med 0,5 kg N/ha, svarende til under 1 % af den samlede udvaskning.

Endelig skal vurderingen også ses i lyset af de øvrige naturlige udsving, der er i udvaskningen fra oplandene.

Vedrørende andre kilder til nitratudvaskning er i Vejle Amts basisanalyse for vanddistrikt 60 (det nordlige Lillebælt) peget på punktkilder som spildevands- og regnbetingede udløb i byområder, spredte bebyggelser i oplandet og dambrug. Bidraget fra disse kilder er dog vurderet at være temmelig begrænset.

Det er kommunens vurdering, at fortsat flere spildevandsudledninger fra enkeltudledere og spredt bebyggelse omfattes af regulering, samt at sammenlægninger af renseanlæg og udvidelser, renovering og separering af kloaknet pågår, hvilket medfører reducerede udledninger af næringsstoffer fra spildevands- og regnbetingede udløb.

Fredericia Kommune har ingen ferskvandsdambrug.

På ovenstående baggrund er det kommunens vurdering, at de forudsætninger, som er lagt til grund for husdyrloven, fortsat er til stede, på hvilken baggrund det er kommunens vurdering, at nærværende afgørelse i sammenhæng med andre projekter ikke vil kunne medføre væsentlig nitratpåvirkning af marint overfladevand.

Grundlag for vurdering af fosforpåvirkningen af Vejle Yderfjord og det Nordlige Lillebælt

Det fremgår af husdyrvejledningen, at der på nuværende tidspunkt ikke findes beregningsmetoder, der konkret kan vise sammenhængen mellem tilført fosfor til arealerne og tab af fosfor til vandmiljøet. Det er derfor valgt at fastsætte beskyttelsesniveauet (jf. Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 og 4) for fosforoverskud i oplande, der afvander til Natura 2000 vandområder, som er overbelastet med fosfor, ud fra faktorer, som giver risiko for tab af fosfor på længere sigt.

Beskyttelsesniveauet for fosforoverskud er på den baggrund fastlagt ud fra jordens fosfortal (der er en indikator for fosforpuljens størrelse), jordtype og dræningsforhold, samt på grundlag af fremskrivninger af strukturudviklingen i husdyrbrugene, hvorfor det er forudsat, at husdyrtrykket i et givet opland ikke øges, men enten er konstant eller faldende.

I ovenstående afsnit har kommunen taget stilling til Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens beskyttelsesniveau i relation til de konkrete risikofaktorer omkring husdyrbrugets udbringningsarealer, og i ovenstående afsnit om nitratpåvirkning af Vejle Yderfjord og det nordlige Lillebælt er vurderet, at der ikke kan konstateres en stigning i husdyrtrykket i oplandet.

Da det som nævnt ikke kan kvantificeres, hvor stor en del af fosforoverskuddet der reelt vil tilføres recipienten, er anført i vejledningen, at vurderingen af om der er grundlag for skærpelse af beskyttelsesniveauet eller yderligere målrettede vilkår, derfor må baseres på en vurdering af "worst case" situationen. Til brug for vurderingen foreslås i Vejledningen anvendt følgende grundlag og parametre:

Tabsniveauet ligger normalt på 0,2-0,5 kg P/ha med et gennemsnit på ca. 0,2 kg P/ha. Det maksimale tab for et sammenhængende landbrugsareal vurderes, at være 1 kg P/ha på nuværende tidspunkt. Udyrkede arealer har et tab på ca. 0,08 kg P/ha. I landbrugsjorden er ophobet i gennemsnit 2.000 kg P/ha i de øverste 25 cm. Et overskud på f.eks. 5 kg P/ha i en godkendelsesperiode på 8 år vil altså forøge jordens indhold med ca. 2 %. I hele afskrivningsperioden på 20 år vil det forøges med 5 %. Udvaskningen må formodes at bliver forøget med mere end de 2-5 % pga. øget mætning, men det kan antages at blive opvejet af, at der fra 25 cm dybde ned til rodzonen, typisk i 1 meters dybde, også kan ophobes fosfor, og at udvaskning fra de øverste 25 cm i høj grad bliver bundet på vej ned til rodzonen.

I Vejledningen er på den baggrund opstillet beregningseksempler for et fiktivt husdyrbrugs belastning af vandområder.

Vurdering af fosforpåvirkningen af Vejle Yderfjord og det Nordlige Lillebælt fra husdyrbruget

På baggrund af ovennævnte betragtninger og beregningseksempler i Husdyrvejledningen har kommunen foretaget følgende beregning af husdyrbrugets andel af fosforbelastningen af Vejle Yderfjord og det Nordlige Lillebælt:

Fosforudvaskningsberegning - Vejle Yderfjord	
Udbringningsareal, som afvander til oplandet (ha)	242
Fosforoverskud pr. ha, jf. ansøgning (kg p/år)	4
Procentvis forøgelse i godkendelsesperioden (8 år)	1,6
Worst case udvaskning (kg p/ha)	1
Worst case påvirkning fra husdyrbruget (kg p)	3,9
Samlet opland til Vejle Yderfjord (ha)	33.904
Dyrket areal i oplandet (ha)	20.681
Fosforbelastning fra dyrket areal i oplandet (kg p)	4.136
Fosforbelastning fra udyrket areal i oplandet (kg p)	1.058
Fosforbelastning fra øvrige kilder (bebyggelse) (kg p)	1.034
Fosforbelastning i alt fra oplandet (kg p)	6.228
Husdyrbrugets andel af fosforbelastningen (%)	0,06

Fosforudvaskningsberegning - Nordlige Lillebælt	
Udbringningsareal, som afvander til oplandet (ha)	77
Fosforoverskud pr. ha, jf. ansøgning (kg p/år)	4
Procentvis forøgelse i godkendelsesperioden (8 år)*	1,6
Worst case udvaskning (kg p/ha)*	1
Worst case påvirkning fra husdyrbruget (kg p)	1,2

Samlet opland til Vejle Yderfjord (ha)	40.138
Dyrket areal i oplandet (ha)	24.484
Fosforbelastning fra dyrket areal i oplandet (kg p)*	4.897
Fosforbelastning fra udyrket areal i oplandet (kg p)*	1.252
Fosforbelastning fra øvrige kilder (bebyggelse) (kg p)**	1.224
Fosforbelastning i alt fra oplandet (kg p)	7.373
Husdyrbrugets andel af fosforbelastningen (%)	0,02

På ovenstående baggrund er det kommunens vurdering, at nærværende afgørelse ikke i sig selv eller i sammenhæng med andre projekter vil kunne medføre væsentlig fosforpåvirkning af marint overfladevand.

Påvirkning fra gødningsudbringning – udvaskning af nitrat til grundvand

Det fremgår af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, at hvis bedriftens arealer ligger indenfor nitratfølsomme indvindingsområder, for hvilke der er udarbejdet indsatsplaner, skal miljøgodkendelsen og de deri fastsatte vilkår udarbejdes, således at de lever op til indsatsplanerne.

I nitratfølsomme indvindingsområder, hvor der endnu ikke er udarbejdet indsatsplaner, kan der i forbindelse med udvidelse af husdyrproduktion ikke tillades nogen merbelastning, såfremt udvaskningen fra rodzonen overstiger 50 mg nitrat pr l i efter - situationen.

Som det fremgår ovenfor indebærer det ansøgte, at kvælstofmængden i husdyrbrugets årlige gødningsmængde til udbringning på egne / forpagtede arealer falder fra 34.847 kg N til 33.961 kg N, dvs. et fald på 886 kg N.

Om udbringningsarealerne er i ansøgningen oplyst, at 134,21 ha i Fredericia Kommune er beliggende indenfor nitratfølsomt drikkevandsområde.

I ansøgningens nitratberegning for grundvand er beregnet (via Farm -N), at udvaskningen fra rodzonen på disse arealer i ansøgt drift er på 50 mg nitrat pr. l, og at der ikke vil ske en merbelastning i forhold til nudriften.

Kommunens vurdering

Generelle krav til nitratudvaskningen, jf. bilag 3 i godkendelsesbekendtgørelsen:

Ved gennemgang af kortlægningen for beskyttelse af drikkevandsressourcerne i datasæt på Danmarks Miljøportal kan det læses, at der ikke er udbringningsarealer ud over de oplyste, som er beliggende i nitratfølsomme indvindingsområder. Kommunen har dog nyere viden om nitratfølsomme områder. Disse forventes senere at blive tilgængelige på Miljøportalen. På den baggrund er ansøgningen blevet tilrettet således at en del marker er blevet markeret som beliggende i nitratfølsomme områder.

Marker i områder med indsatsplaner skal jf. bilag 3 overholde kravene i indsatsplanen. Således skal marker omfattet af Indsatsplan for Kongsted og Indsatsplan for

Follerup og som er beliggende i indsatsområde m.h.t. nitrat overholde indsatsplanernes krav om en maksimal udvaskning fra rodzonen på 50 mg nitrat pr. l.

Indsatsplanen for Follerup-området omfatter et større område end det på Miljøportalen's Arealinfo kortlagte NFI-område, hvorfor ansøger i ansøgningskemaet supplerende har kategoriseret markerne 1-0, 17-0, 41-0 og 42-0 som indenfor indsatsområde(se bilag).

På den baggrund er omfanget af udbringningsarealer, der er kategoriseret som nitratfølsomme i ansøgningskemaet udvidet til 163,28 ha. Det fremgår af ansøgningsberegninger, at udvaskningen fra rodzonen i ansøgt drift ikke overstiger 50 mg nitrat pr. l. Da beregningerne er baseret på, at der anvendes en reduceret kvælstofnorm på 1,5 %, stilles vilkår herom.

Det er kommunens vurdering, at beskyttelsesniveauet er overholdt med det ansøgte dyrehold og det valgte standardsædskifte. Der er i forvejen stillet vilkår til dyreholdets størrelse og det maksimale dyretryk på ejede og forpagtede arealer. Da der ikke i godkendelsen er stillet vilkår til sædskiftet i øvrigt, stilles der derfor **vilkår om**, at der på nitratfølsomme marker ikke kan tillades et sædskifte med et højere udvaskningsindeks end S2.

Påvirkning af natur fra gødningsudbringning

Beskrivelse af udbringningsarealerne

Udbringningsarealerne er hovedsagligt beliggende mellem Pjedsted by og kommunegrænsen samt omkring Kongsted vest. I godkendelsen indgår 287 ha ejet areal. Der er desuden otte aftalearealer i ansøgningen (31 ha) beliggende mellem Skærbæk by og Børupskov.

Vurderingen af arealerne relaterer sig til den påvirkning af omgivelserne, som udbringningen af husdyrgødning giver anledning til, og om denne er forenelig med hensynet til omgivelserne.

Påvirkninger af natur - Ejede og forpagtede arealer

Naturområder beliggende indenfor 1000 m fra anlægget er beskrevet under afsnittet "Ammoniakupåvirkning af naturområder fra anlægget".

Områder omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3:

I forbindelse med godkendelse af projektet er, for hvert af udbringningsarealerne vurderet, om der er naturområder i nærheden, der ikke er tilstrækkeligt beskyttet. Vurderingen af arealernes sårbarhed overfor tilførsel af næringsstoffer er foretaget på grundlag af oplysningerne om beskyttelsesniveau jf. bilag 3 til bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug samt retningslinjerne i Miljøstyrelsens Wiki-vejledning⁴.

Der forekommer ingen overlap mellem udbringningsarealerne og § 3-beskyttet natur. Fredericia Kommune har besigtiget alle de områder, hvor udbringningsarealer,

⁴ <http://www2.mst.dk/Wiki/Husdyrvejledning.Default.aspx>

ligger i umiddelbar nærhed af natur, som er vejledende registreret som beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3.

Markerne 5-0 og 6-0 grænser op til § 3-beskyttede engarealer med høj til middel værdisætning. Desuden ligger mark 6-0 62 m fra et værdifuldt overdrev med højeste værdisætning og forekomst af sjældne, fredede og rødlistede arter af planter og svampe. I Miljøklagenævnets praksisbeskrivelse, henvises til "worst-case"-påvirkninger med op til 1 kg N per ha indenfor 100 m af en markkant. I normale tilfælde er der påvirkninger med ammoniak i forbindelse med udbringning af husdyrgødning indenfor en afstand af 20-30 meter fra en markkant. Det er derfor kommunes vurdering, at der ikke er grundlag for at stille skærpede vilkår i forbindelse med udbringning af husdyrgødning på disse marker. Der er ingen af de øvrige udbringningsarealer, der ligger i umiddelbar nærhed af § 3-beskyttet natur. Fredericia Kommune vurderer, at der ikke er risiko for væsentlig ammoniakpåvirkning af nogen af disse naturarealer og arter, såfremt de stillede vilkår for udbringningsmængde og indhold samt gældende lovgivning for udbringning overholdes.

Påvirkninger af søer:

Vandhuller indenfor 10 m fra udbringningsarealerne er blevet besigtiget med henblik på at vurdere deres potentiale som levested for bilag IV-arter. Se bilag. Der foreligger ingen nyere artsdata fra vandhullerne i nærheden af udbringningsarealerne. Da der bliver stillet bræmmevilkår for at beskytte eventuelle forekomster af bilag IV-arter, vurderer Fredericia Kommune, at der ved overholdelse af disse, samt overholdelse af naturbeskyttelseslovens bestemmelser, ikke vil være nogen væsentlig påvirkning overfladeafstrømning af næringsstoffer til vandhullerne og at det ikke er nødvendigt at stille yderligere vilkår i forbindelse med udbringning af husdyrgødning.

Påvirkninger af vandløb:

Udbringning af husdyrgødning på stærkt hældende arealer mod vandløb, kan resultere i overfladeafstrømning af næringsstoffer og organisk materiale til vandløbet. Tilførslen af selv små mængder organisk materiale kan påvirke vandløb væsentligt, fordi omsætningen af materialet er en iltforbrugende proces. Afstrømning af møddingsvand, ensilagesaft eller gylle til vandløb vil resultere i en bakterieopblomstring, som bruger den tilgængelige ilt i vandet og i værste fald kan dække vandløbsbunden i tykke lag og danne lammehaler. Ilten, som forbruges i forbindelse med bakterieopblomstringen er følgelig ikke tilgængelig for vandløbets smådyr og fisk (faunaen), som derfor i stor udstrækning vil forsvinde.

Jorderosion som følge af kørsel og jordbehandling på et areal giver ligeledes en tilførsel af næringsstoffer til søer, fjorde og vandløb. En stor mængde fosfor er bundet til jordpartikler. Når kraftig regn eller tøbrud medfører jorderosion, kan fosfor blive udvasket til vandområder. I søer er fosfor typisk det begrænsende næringsstof, hvorved en ekstra fosfortilførsel kan medføre forringet vandkvalitet.

Et enkelt af ejendommens udbringningsarealer (Mark 6-0) ligger direkte op til vandløb beskyttet af Naturbeskyttelseslovens § 3. Vandløbet afvander til søen Rands Fjord. Jordtypen på arealet er meget svær lerjord (JB7). Arealet er moderat erosionstruet og har hældning på over 12 grader ned mod et vandløb, hvorfor overfladeafstrømning og erosion udgør en risiko. **Fredericia Kommune stiller vilkår om at jordbehandlingsmetoden på dette areal sker langs konturlinjerne indenfor en afstand af 100 m fra vandløbets øverste kant, hvorved overfladeafstrømning i spor og pløjefuger mindskes og risikoen for udvaskning af**

fosfor i nogen grad afhjælpes. Alternativt kan anlægges en 0,8 m høj jordvold på marken ned mod vandløbet, som angivet på bilag 13. Under overholdelse af dette vilkår, de stillede vilkår for udbringningshyppighed og indhold samt de almindelige bræmmeregler (herunder bræmmebestemmelserne i husdyrgødningsbekendtgørelsen, se nedenfor), er det kommunens vurdering, at der ikke er risiko for væsentlige påvirkninger af vandløbet og de nedstrømsliggende vandområder.

Bemærk ifm. mark 6-0: Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 26,

- stk 2: Husdyrgødning må ikke udbringes på en måde og på sådanne arealer, at der er fare for, at gødningen, strømmer til søer eller vandløb, herunder dræn, ved tøjbrud eller regnskyl.
- stk 3: Flydende husdyrgødning må ikke udbringes på skråninger med hældning på mere end 6° ned mod vandløb inden for en afstand af 20 meter fra vandløbets øverste kant. Se bilag 13 og 14.

Områder omfattet af husdyrgodkendelseslovens § 7:

Udbringningsarealerne mark 18-0 og 45-0 ligger indenfor 1000 m af overdrev der er beskyttet af husdyrbrugslovens § 7. Se bilag 10.

Ifølge husdyrgødningsbekendtgørelsen er der et lovkrav om nedfældning af flydende husdyrgødning på alle arealer, som ligger indenfor 1000 m fra et § 7-område, såfremt udbringningen sker på sort jord eller græsmarker. Fra 1. januar 2011 gælder kravet om nedfældning af husdyrgødning på alle arealer med sort jord eller græsmarker uanset beliggenhed.

Påvirkning af beskyttede arter

Bilag IV-arter:

Arter der fremgår af Habitatdirektivets bilag IV, har i henhold til habitatdirektivets artikel 12 (jf. habitatbekendtgørelsens § 2)⁵ krav på streng beskyttelse, uanset om de forekommer inden for et af de udpegede habitatområder eller udenfor. I henhold til habitatbekendtgørelsens § 11 (bek. nr. 408 af 1/5-07) skal der laves en vurdering af, om miljøgodkendelser af husdyrbrug kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter eller ødelægge de plantearter, der er optaget på habitatdirektivets bilag IV.

På baggrund af faglig rapport nr. 635/2007 fra Danmarks Miljøundersøgelser, samt kommunens øvrige kendskab vurderes det, at arterne vandflagermus, langøret flagermus, sydflagermus, dværgflagermus, trolldflagermus, markfirben, stor vandsalamander, spidssnudet frø og løvfrø kan have leve-, yngle- eller fødesøgningssted ved husdyrbruget eller ved ejendommens udbringningsarealer⁶. Derudover vil odder sandsynligvis findes i tilknytning til flere af vandløbene i området. Der er ingen kendte forekomster af de øvrige arter der er optaget på habitatdirektivets bilag IV i Fredericia Kommune.

⁵ Habitatdirektivet fra 1992 (Rådets direktiv 92/43/EØF om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter med senere ændringer) er implementeret i dansk lovgivning via habitatbekendtgørelsen (bek. nr. 408 af 1/5-07)

⁶ Vurderet ud fra naturtyper og arter omfattet af EF-Habitatdirektivet, Indledende kortlægning og foreløbig vurdering af bevaringsstatus. Faglig rapport fra DMU, nr. 322, 2000.

I Fredericia Kommune er hele kommunens areal udpeget som muligt levested for Bilag IV-arter. Det betyder, at der forinden der foretages ændringer skal laves en vurdering af, om et givet område er levested for en eller flere af disse arter. Fredericia Kommune er opmærksom på, at et areal kan være en del af et yngle- eller rasteområde for en bilag IV-art selvom arealet ikke på godkendelses-tidspunktet aktuelt anvendes af en sådan art.

I forbindelse med denne godkendelse, er vandhuller indenfor 10 m fra udbringningsarealerne er blevet besigtiget med henblik på at vurdere deres potentiale som levested for bilag IV-arter. Vandhullerne ved mark 45-0 gamle mergelgrave, der er dybe og omgivet af bræmmer af buske og træer. Vandhullet på mark 42-0 er klart og lysåbent. Det ser ud til at være blevet oprenset for nylig og ryddet for træer og buske. Vandhullet på mark 44-0 har en dårlig naturtilstand. Det er meget tilgroet med Dunhammer omgivet af den invasive art *Rynket Rose*. Se foto bilag 20.

Flagermus:

Er ikke registreret indenfor eller i umiddelbar nærhed af udbringningsarealerne, men det kan ikke udelukkes, at en eller flere arter raster eller yngler i området. Da der ikke fældes levende hegn eller solitærtræer, vurderes det, at udbringningen af husdyrgødning ikke vil indskrænke eller forringe egnede raste- eller yngleområder for arter af flagermus.

Odder:

Er ikke registreret i nærheden af udbringningsarealerne, men der kan alligevel findes bestande omkring Spang Å, Gammelby Mølleå og i Øsdal Bæk. Det kan derfor ikke udelukkes, at arten kan træffes på nærliggende marker. Da odderen hovedsagligt er aktiv om natten og udbringning af husdyrgødning, med resulterende støj og forstyrrelse, forventes at foregå i dagtimerne, vurderes det, at en eventuel bestand af oddere vil være upåvirket heraf.

Markfirben:

Der er ingen kendte registreringer i nærheden af udbringningsarealerne. Markfirben findes især på solbeskinnede skrånninger med veldrænet jord og lav vegetation. Markerne 5-0 og 6-0 grænser op til enge og overdrev, som kan være potentielle yngle- eller rasteområder for markfirben. Udbringning af husdyrgødning vurderes ikke at have en negativ effekt på bestanden af markfirben.

Stor vandsalamander:

Der er ingen kendte forekomster i nærheden af udbringningsarealerne, men arten findes på landsplan på mange steder uden at være registreret. Arten yngler i lysåbne vandhuller med rent vand, men kan anvende dybe, kolde eller forurenede vandhuller som rasteområder. På land findes den under sten og væltede træer nær vandhuller. Det kan derfor ikke udelukkes, at den findes i vandhuller, som ligger indenfor eller nær udbringningsarealerne. Stor vandsalamander er meget følsom over for direkte påvirkning med sprøjtemidler og næringsstoffer (både fra handelsgødning og husdyrgødning).

På baggrund af ovenstående, stilles der derfor vilkår om, at der til stadighed skal opretholdes en dyrknings-, gødsknings- og sprøjtefri bræmme på mindst 2 meter omkring vandhullet på mark 42-0 og de to mergelgrave på mark 45-0 (se bilag 12). Bræmmen udmåles fra naturområdets kant mod

udbringningsmarken. Ved overholdelse af dette vilkår samt vilkårene omkring udbringningsmængde og indhold, vurderes udbringningen ikke at resultere i negative effekter for stor vandsalamander.

Bemærk ifm. mark 42-0 og 45-0: Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 26, stk 2: Husdyrgødning må ikke udbringes på en måde og på sådanne arealer, at der er fare for, at gødningen, strømmer til søer eller vandløb, herunder dræn, ved tøbrud eller regnskyl.

Spidssnudet frø:

Er almindelig i hele landet i de fleste vandhuller. Der er ingen kendte forekomster i nærheden af udbringningsarealerne, men arten findes mange steder uden at være registreret. Den spidssnudede frø ses typisk om foråret, når den yngler i små vandhuller i det åbne land, dvs. på marker, enge og overdrev. Frem til vinterdvalen opholder de sig på enge og marker. Det kan derfor ikke udelukkes at den findes i vandhuller og ved, som ligger indenfor eller nær udbringningsarealerne. Da der stilles vilkår om bræmmer omkring vandhullerne på mark 42-0 og 45-0, vurderes udbringningen ikke at resultere i negative effekter for spidssnuder frø.

Løvfrø:

Der er ingen kendte forekomster af løvfrøer i nærheden af udbringningsarealerne. Løvfrø er kun kendt fra meget få vandhuller i kommunen alle omkring Herslev Skov. Da denne art er forholdsvis stedfast vurderes det, at udbringning af husdyrgødning på de ansøgte arealer ikke vil indskrænke eller forringe egnede raste- eller yngleområder for løvfrøer.

Kommunens vurdering

Fredericia Kommune har ikke kendskab til forekomst af bilag IV-arter i umiddelbar nærhed af udbringningsarealerne. Ingen af arterne har deres naturlige udbredelsesområde på arealer som det ansøgte, der indtil nu har været landbrugsjord i om drift med ny afgrøde hvert år. Det kan dog ikke udelukkes, at nogle af arterne findes der.

Under overholdelse af ovennævnte vilkår, samt de almindelige bræmmeregler vurderes det, at udbringning af husdyrgødning som ansøgt ikke vil indskrænke eller forringe egnede levesteder for bilag IV-arter.

Påvirkning af terrestriske Natura 2000-områder

De nærmeste internationale beskyttelsesområder i forhold til de udbringningsarealerne i Fredericia Kommune er habitatområderne nr. 69 Højen Bæk og nr. 95 Røjle Klint og Kasmose skov, der ligger henholdsvis 7,8 km nordvest for mark 44-0 og 7,8 km øst for mark 20-0.

Da udbringningsarealerne ligger langt fra Natura 2000-områder og der ikke som følge af udbringning af husdyrgødning på arealerne er risiko for negative påvirkninger af naturtyper eller levesteder for beskyttede arter, som indgår i udpegningsgrundlaget for det internationale naturbeskyttelsesområdet, har Fredericia Kommune vurderet, at det ikke er relevant at foretage en konsekvensvurdering.

Det er således Fredericia Kommunes vurdering, at godkendelse af husdyrproduktionen ikke vil medføre væsentlig påvirkning med ammoniak af EF-habitatområder, hverken i sig selv eller i sammenhæng med andre projekter.

Kulturhistoriske hensyn

Der ligger beskyttede diger op til markerne 2-0, 6-0, 19-0, 42-0, 43-0, 45-0, 20-0, 1-0, 10-0, 11-0, og 16-0, samt aftalearealerne Aft 4 og Aft 6 (se bilag 15). Der må ikke foretages ændringer i de beskyttede sten- og jorddiger, jf. Museumslovens § 29 a. Der ligger ingen fredede fortidsminder i tilknytning til udbringningsarealerne.

Naboforhold

Alle udbringningsarealer ligger i landzone. Da arealerne allerede dyrkes, vurderer kommunen, at udbringningen af husdyrgødning ikke vil ændre væsentligt på lugtgener for naboerne.

Udbringningsarealer i nabokommuner

Nogle af husdyrbrugets udbringningsarealer ligger i Vejle Kommune (arealerne 100-0, 102-0, 104-0, **jf. bilag 6**). Fredericia Kommune har derfor sendt ansøgningen i høring hos Vejle Kommune.

Vejle Kommune har ved brev af 18.10.2010 tilsendt Fredericia Kommune en vurdering af den ansøgte udbringning på arealerne (se **Bilag 8**). Af brevet fremgår at, Vejle Kommune ikke stiller vilkår i forbindelse med udbringning af husdyrgødning, under forudsætning af, at der stilles vilkår på bedriftsniveau, som sikrer, at nitratklasse 1-kravet overholdes.

Det er Fredericia Kommunes vurdering, at Vejle Kommunes forudsætninger omkring overholdelse af de generelle beskyttelsesniveauer i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen er imødekommet ved de i nærværende afgørelse opstillede vilkår.

Kommunens samlede vurdering af gødningsudbringning på egne og forpagtede arealer

Der stilles **vilkår om**, at der på husdyrbrugets egne og forpagtede arealer (jf. **bilag 6**) maksimalt må udbringes husdyrgødning svarende til 319,39 DE (33.961 kg N og 8.887 kg P) pr. planår og 1,11 DE/ha, samt at der ikke må tilføres anden organisk gødning, f.eks. affald.

Vilkår 5 i godkendelsen fra 2005 videreføres uændret i nærværende afgørelse, hvor vilkåret fremover er baseret på nærværende afgørelse.

I vilkår 8 i godkendelsen fra 2005 er der stillet krav om VVM-screening ved arealændringer. Med nærværende afgørelse meddeles Vilkår 8 bortfaldet, idet ændringer i udbringningsarealer – herunder aftalearealer - i henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 294 af 31/03/2009) skal reguleres ved anmeldesystemet i bekendtgørelsens kapitel 5.

Med henblik på at reducere miljøpåvirkningen fra udbringning af gødning er i BAT – grundlaget udpeget nogle teknikker, der vurderes i tilstrækkeligt omfang at imødekomme disse intentioner. Disse teknikker fremgår af skemaet i **bilag 4**.

Som det fremgår, af punkt 7 i **bilag 4**, er det kommunens vurdering, at den eksisterende lovgivning sikrer opfyldelse af BAT-niveau for gødningsudbringning.

Vilkår 5 i godkendelsen fra 2005 videreføres uændret i nærværende afgørelse, hvor vilkåret fremover er baseret på nærværende afgørelse.

Idet det herudover vurderes, at husdyrgødningsbekendtgørelsens krav til driftregulering af gødningsudbringning, er tilstrækkelige til at beskytte omgivelserne mod forureningsbelastning, finder kommunen ikke anledning til at fastsætte yderligere vilkår.

På ovenstående baggrund er det kommunens samlede vurdering, at gødningsudbringningen, herunder i forbindelse med andre planer og projekter, ikke vil give anledning til væsentlig påvirkning af nævnte naturforhold. Kommunen finder således ikke, at der i den konkrete sag er særlige forhold ud over de ovenfor gennemgåede, som kan begrunde en skærpelse af det generelle beskyttelsesniveau i forhold til fosfor eller nitrat.

Vurdering af påvirkning fra gødningsafsætning til tredjemand

Af § 26 stk. 4 i husdyrgodkendelsesloven fremgår, at afsætningen af husdyrgødning til markarealer hos tredjemand ikke kan indgå i godkendelsen, hvis kommunen vurderer, at dette vil kunne påvirke miljøet væsentligt. Dog kan sådanne arealer indgå, hvis de er godkendt efter lovens § 16 stk. 1.

Kommunen skal i denne vurdering tage udgangspunkt i de beskyttelsesniveauer, som fremgår af godkendelsesbekendtgørelsen. Dette indebærer bl.a., at kommunen skal vurdere, om arealerne kan modtage fuldt harmonitryk, uden at dette kan give anledning til overskridelse af beskyttelsesniveauerne, jf. bekendtgørelsens bilag 3, herunder beskyttelsesniveauerne i forhold til belastning med fosfor og nitrat.

Det fremgår af ansøgningen, at husdyrgødning svarende til i alt 105 DE ønskes afsat til ejere af aftalearealer.

*Heraf ønskes 17 DE afsat på 31,04 ha aftalearealer (se kortet i **bilag 1**) under Martin Suhr, Hagenørvej 40, 7000 Fredericia, hvilket medfører et gennemsnitligt dyretryk på 0,55 DE/ha. Det fremgår af ansøgningen, at ingen af disse aftalearealer er omfattet af fosfor- eller nitratklasse 1, 2 eller 3, og at ejeren af arealerne ikke har arealgodkendelse til at modtage gødningen. Alle arealer ligger i Fredericia Kommune.*

Hertil ønskes afsat 88,00 DE til aftalearealer under Follerupgård, Follerupvej 42, 7000 Fredericia. Arealerne på Follerupgård er ikke indtegnet i ansøgningskemaet i IT-ansøgningssystemet, da det drejer sig om et meget stort antal marker. I stedet henvises i ansøgning til Follerupgårds egen ansøgning om miljøgodkendelse.

Kommunens vurdering af udbringning på aftalearealer under Hagenørvej 40

I den sårbarhedskortlægning, som Miljøstyrelsen har udarbejdet i tilknytning til lovgivningen om husdyrbrug, kan konstateres, at ingen af aftalearealerne under Hagenørvej 40 er omfattet af fosfor- eller nitratklasse 1, 2 eller 3. Områderne ligger ikke i nitratfølsomme indvindingsområder eller områder med indsatsplaner for drikkevand. Arealerne ligger heller ikke i eller tilgrænser områder udpeget efter naturbeskyttelseslovens § 3.

På den baggrund er det kommunens vurdering, at den ansøgte gødningsudbringning på aftalearealerne ikke vil give anledning til overskridelse af beskyttelsesniveauerne for belastning med fosfor og nitrat, jf. bekendtgørelsens bilag 3.

Påvirkning af Natura 200-vandmiljø ved næringsstofudvaskning:

Påvirkningen af Natura 2000 vandmiljø ved næringsstofudvaskning fra aftalearealerne er omfattet af ovenstående vurdering af næringsstofudvaskningen fra de samlede udbringningsarealer. I den forbindelse har kommunen vurderet, at den ansøgte gødningsafsætning ikke vil kunne påvirke miljøet væsentligt.

På ovenstående baggrund, finder kommunen ikke, at der i den konkrete sag er særlige forhold, som betyder, at den ansøgte afsætning af gødning til aftalearealerne under Hagenørvej 40 vil kunne påvirke miljøet væsentligt. Den ønskede afsætning af gødning til aftalearealerne under Hagenørvej 40 kan således godkendes, idet der stilles **vilkår om** en maksimal fraført mængde husdyrgødning på 1,4 DE/ha til aftalearealerne, samt om hvilke arealer afsætningen kan ske til.

Kommunens vurdering af udbringning på aftalearealer under Follerupvej 42

Ejeren af Follerupvej 42 har ansøgt kommunen om miljøgodkendelse, herunder af de udbringningsarealer, hvortil husdyrbruget på Torpvej 18 ønsker at afsætte gødning. Fredericia Kommune behandler i øjeblikket ansøgningen om miljøgodkendelse. Det forventes at godkendelsen er færdigbehandlet inden det ændrede anlæg på Torpvej 18 tages i anvendelse.

I nærværende sag kan der på ovenstående baggrund meddeles godkendelse af den ønskede afsætning af gødning til aftalearealerne under Follerupvej 42, under forudsætning af at der kan opnås godkendelse af den planlagte afsætning af husdyrgødning.

Bedste tilgængelige teknik (BAT)

For svinebrug og fjerkræhold over en vis størrelse er i EU-regi i 2003 udarbejdet en BREF - note vedrørende intensiv fjerkræ- og svineproduktion, som anfører, hvad der betragtes som BAT (Best Available Technique) i forbindelse med en række produktionsforhold, herunder driftsstyring, staldindretning, vand- og energiforbrug mv.

Skov og Naturstyrelsen og Dansk Landbrugsrådgivning har i en årrække før husdyrlovens ikrafttrædelse (dec. 2007) udarbejdet en række BAT - Byggeblade, hvor forskellige staldsystemer er vurderet med hensyn til BAT. I 2007 er oprettet et teknologiudvalg, der skal rådgive Miljøstyrelsen om miljøeffektive landbrugsteknologier. Miljøstyrelsen har på den baggrund udsendt en række Teknologiblade (herunder opdateringer af ovennævnte BAT-Byggeblade) og vejledende BAT-standardvilkår, og har tilkendegivet, at der efterhånden vil blive udsendt flere Teknologiblade og BAT-standardvilkår. Der må således forventes en løbende udvikling i implementering af BAT - teknikker.

Kravet om anvendelse af BAT gælder for både de eksisterende og fremtidige dele af anlægget, når der søges om godkendelse af en etablering, udvidelse eller ændring, idet det dog forudsættes, at krav til eksisterende anlæg fastlægges med rimelige tidsfrister, samt under hensyntagen til, at omkostningerne ved implementering i eksisterende anlæg kan være uforholdsmæssigt store.

BAT betragtes som en ikke-stedbunden branchenorm. Dette betyder, at anvendelse af BAT ikke afhænger af, om der er tale om følsomme eller robuste omgivelser.

I forbindelse med ansøgning om godkendelse efter lovens § 12 skal i relation til BREF – noten som minimum redegøres for følgende forhold:

- 1. Anvendelse af godt landmandskab*
- 2. Anvendelse af BAT inden for områderne:*
- 3. Foder*
- 4. Staldindretning*
- 5. Forbrug af vand og energi*
- 6. Opbevaring af husdyrgødning*
- 7. Udbringning*

Miljøstyrelsen har den 13. juli 2010 udsendt vejledende BAT-emissionsgrænseværdier for ammoniaktabet fra slagtesvin og kvæg i gyllesystemer (Vejledning om emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af BAT), hvori styrelsen – udover disse emissionsgrænseværdier – har foretaget en vurdering af de ovennævnte BAT-forhold.

Miljøstyrelsen har endvidere den 15. oktober 2010 udsendt tilsvarende materiale i høring for slagtekyllinger og æglæggende høner. Betragtninggrundlaget i høringsmaterialet svarer til materialet for slagtesvin og kvæg, og kommunen finder, at høringsmaterialet supplerende skal indgå i BAT-vurderingen i nærværende afgørelse, selvom der indtil videre er tale om høringsmateriale. Kommunen er dog indstillet på at imødekomme en senere ansøgning om ændring af de heraf affødte vilkår, hvis det endelige vejledningsmateriale viser sig at adskille sig fra høringsmaterialet.

Kommunens vurdering

Punkt 3 - Staldindretning:

Vedrørende ovenstående punkt 3 omhandler dette i alt væsentligt forureningen fra ammoniaktabet, som varierer med de forskellige staldsystemer. BREF-noten og de hidtidige BAT-Byggeblade og BAT-blade har i den forbindelse udpeget staldsystemer med lav emission. I Miljøstyrelsens ovennævnte vejledningsmateriale er i stedet fastlagt emissionsgrænseværdier, således at ansøger selv kan vælge de konkrete staldsystemer, fodringsstrategier, lagerindretninger og andre tiltag, som indebærer at husdyrbruget kan overholde disse grænseværdier, der er fastsat ud fra, hvad der efter Miljøstyrelsens opfattelse er BAT ud fra en samlet vurdering af det teknisk og økonomisk mulige for anlægget som helhed, hvor anlægget omfatter husdyrhold, stald og lager. I ovenstående afsnit "Driftsbygningerne" har kommunen foretaget en supplerende vurdering af husdyrbrugets anvendelse af BAT i relation til de i høringsmaterialet udmeldte vejledende grænseværdier for ammoniakemission.

Punkt 6 - Udbringning:

Vedrørende ovenstående pkt. 6 anfører Miljøstyrelsen i vejledningsmaterialet, at gældende lovregulering, herunder allerede gennemførte ændringer af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, vedrørende udbringning af husdyrgødning er BAT for så vidt angår ammoniakfordampningen i marken og udvaskning af nitrat. Endvidere anfører Miljøstyrelsen, at BAT-krav om udnyttelse af næringsstofferne i gødning allerede er implementeret i dansk lovgivning ved krav om gødningsplanlægning og gødningsregnskaber.

Vedrørende fosforudvaskning anfører Miljøstyrelsen, at udbringning af husdyrgødning svarende til harmonikravet for kvælstof vil medføre, at fosfortilførslen til ud-

bringningsarealerne for flere husdyrtyper vil overstige afgrødernes behov, som ligger på 20-25 kg P/ha. Ved en fortsat ophobning af fosfor i landbrugsjorden er der risiko for, at fosforbidraget fra landbrugsjorden til vandmiljøet kan øges.

Miljøstyrelsen har ud fra en proportionalitetsbetragtning vurderet, at der alene er grundlag for at kræve fosforreducerende BAT-metoder anvendt i forbindelse med fodringsteknikker, som skal optimere dyrenes fosforudnyttelse.

På den baggrund har Miljøstyrelsen fremsat vejledende grænseværdier for fosforbelastningen pr. hektar fra udbringning af en gødningsmængde på 1,4 DE/ha fra æglæggende høner, og i forlængelse heraf de tilhørende grænseværdier for fosforindholdet pr. DE i gødningen af lager.

Punkt 2 - Foder:

I IPPC-direktivet er opstillet vejledende grænseværdier for foderets indhold af råprotein og fosfor med henblik på at reducere ammoniakemissionen fra stalden og udvaskningen af nitrat og fosfor fra udbringningsarealerne.

Miljøstyrelsen opstiller i vejledningsmaterialet udsendt den 15. oktober 2010 grænseværdier for fosforindholdet i gødningen (jf. ovenstående afsnit "punkt 6: Udbringning"), som indebærer, at der eventuelt skal stilles krav til fosforindholdet i foderet. Som nævnt ovenfor under "Punkt 3: Staldindretning" varetages BAT-kravene i forhold til kvælstofdelen i foderet af de af Miljøstyrelsen udsendte vejledninger om ammoniakemission.

I ovenstående afsnit "Foder" har kommunen foretaget en supplerende vurdering af husdyrbrugets anvendelse af BAT i relation til de i høringsmaterialet udmeldte vejledende grænseværdier for fosforindhold i gødningen, samt for ammoniakemissionen fra anlægget.

Metode for BAT-vurdering:

På baggrund af de ovenstående BAT – referencer er i den miljøtekniske beskrivelse og vurdering i nærværende miljøgodkendelse foretaget en systematisk vurdering af, om det eksisterende og fremtidige husdyrbrug i nødvendigt omfang bringer BAT i anvendelse.

Vurderingen er baseret på den skematiske gennemgang i **bilag 4**, hvor de anvendte metoder er sammenstillet med de BAT – betragtninger, som bør gøres gældende jf. aktuelle BAT - referencer. Hertil er i afsnittene "Driftsbygningerne" og "Foder" foretaget en supplerende vurdering i relation til vejledende høringsmateriale for Bat udsendt af Miljøstyrelsen den 15. oktober 2010.

Ud over de teknikker, der er vurderet i den miljøtekniske beskrivelse og vurdering, er der også opstillet BAT - teknikker for godt landmandskab, jf. punkt 1 i **bilag 4**. Det er kommunens vurdering, at den oplyste anvendelse af godt landmandskab er BAT.

Det er på ovenstående baggrund kommunens vurdering, at der med de valgte løsninger for udvidelser og ændring af husdyrbrugets anlæg og drift – herunder i sammenhæng med de stillede vilkår - træffes de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik.

I den eksisterende miljøgodkendelse fra 2005 er ikke stillet krav til anvendelse af BAT.

Nærværende afgørelse er meddelt på grundlag af, at de oplyste teknikker **jf. bilag 4** bringes i anvendelse. På den baggrund bør husdyrbruget til enhver tid kunne redegøre for, at dette grundlag er til stede. Der **stilles derfor vilkår** om, at virksomheden – på tilsynsmyndighedens anmodning - skal redegøre for, at husdyrbrugets anlæg og drift er i overensstemmelse med de **i bilag 4** oplyste teknikker. Tilsynsmyndigheden kan stille krav til, i hvilken form redegørelsen skal leveres, herunder f.eks. procedurebeskrivelser, driftsregistreringer, regnskabsforhold mv.

Ophør

Ansøger oplyser, at ved ophør af husdyrproduktionen, hvor denne ikke overdrages til ny ejer, vil gødnings- og foderanlæg blive tømt og rengjort. Kemikalierester bortskaffes i overensstemmelse med det til enhver tid gældende regulativ for farligt affald i Fredericia Kommune. Restindholdet i olietanke fjernes og tanke renses. Overjordiske olietanke fjernes. Der udarbejdes en plan med tidspunkt for anden indretning og opbygning af staldbygninger til anden anvendelse, eller alternativt en plan med tidspunkt for nedrivning af staldbygningerne.

Kommunens vurdering

Kommunen finder, at de af ansøger oplyste tiltag vil sikre mod forureningsfare og bringe stedet tilbage i tilfredsstillende tilstand. Der **stilles vilkår** i overensstemmelse hermed.

Alternative muligheder

Ansøger oplyser, at der er overvejet andre placeringer af nyanlæg, men vurderer at den valgte placering vil medføre færrest gener for naboer og samtidig minimere den landskabelige påvirkning. En alternativ placering af stalden vil være ved staldanlægget på Tornsagervej.

Om nul-alternativet oplyser ansøger, at de ældste stalde ikke lever op til reglerne for dyrevelfærd. Det er derfor nødvendigt at bygge nyt for at kunne huse produktionen fremover. Men for at byggeriet af en ny stald er rentabelt, er det nødvendigt at øge antallet af høns. Der er derfor ikke noget reelt alternativ til det ansøgte projekt.

Kommunens vurdering

I forhold til den oprindeligt ansøgte indretning er projektet ændret efter indsigelser i forbindelse med den offentlige høring af ansøgningen. Projektændringerne har medført, at nogle bygninger og anlæg er fjernet fra projektet, og at ændringerne alene forgår nord for de eksisterende bygninger. Kommunen er enig med ansøger i, at ejendommens udvidelser visuelt og gennemæssigt er fornuftigt placeret, som ansøgt. Ansøgers ejendom på Tornsagervej 11 ligger tæt på boligområder i Pjedsted, samt på beskyttede naturtyper. På det foreliggende grundlag er det kommunens vurdering, at placering af udvidelsen på denne ejendom i stedet ikke er et mere gunstigt alternativ.

Hvis ikke der meddeles godkendelse til den ansøgte produktion, vil miljøpåvirkningen omkring Torpvej 18 antagelig forblive uændret i en periode. Det er dog sand-

synligt, at 0-alternativet ikke vil få væsentlig betydning for den samlede husdyrproduktion i et større område, og at udbringningsarealerne vil blive forsøgt anvendt til udbringning fra andre husdyrbrug. Hvorvidt en sådan alternativ udnyttelse af områdets landbrugsmæssige produktionspotentialer vil indebære en større eller mindre miljøpåvirkning end det ansøgte, afhænger af de konkrete omstændigheder hvorunder potentialet realiseres. Kommunen finder ikke, at der er grundlag for at antage, at 0-alternativet vil indebære en væsentlig afvigende, generel miljøpåvirkning.

Samlet vurdering

Fredericia Kommune vurderer, at der kan meddeles tilladelse til det ansøgte da:

- Der er truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik,
- Husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne, samt
- Udvidelse og drift af husdyrbruget ikke medfører væsentlige virkninger på miljøet.
- Energi- og råvareforbruget udnyttes mest effektivt.
- Mulighederne for at substituere særligt skadelige eller betænkelige stoffer med mindre skadelige eller betænkelige stoffer er udnyttet.
- Produktionsprocesserne er optimeret i det omfang det er muligt.
- Affaldsfrembringelse undgås, og hvor dette ikke kan lade sig gøre, at mulighederne for genanvendelse og recirkulation er udnyttet.
- Der i det omfang forureningen ikke kan undgås, er anvendt bedste tilgængelige rensningsteknik.
- Der er truffet de nødvendige foranstaltninger med henblik på at forebygge uheld og begrænse konsekvenserne heraf.

I ovenstående miljøtekniske redegørelse og vurdering er løbende taget stilling til egenkontrol i relation til de forskellige forureningsparametre. Kommunen finder, at der herudover skal stilles vilkår om egenkontrol og forelæggelse heraf for tilsynsmyndigheden vedrørende produktionen, samt sædskifte- og gødningsplaner.

I vilkår 20 i godkendelsen fra 2005 er stillet krav om kontrol via diverse dokumentation omkring markdriften. Kommunen finder, at der i lyset af betragtningsgrundlaget i husdyrloven er behov for at ændre disse krav, hvorfor **vilkår 20 bortfalder**, og der opstilles i stedet egenkontrolkrav vedrørende produktionen, samt sædskifte- og gødningsplaner.

Bilag

Bilag til miljøgodkendelse for husdyrbruget

- Bilag 1. Husdyrbruget, marker og transportruter
- Bilag 2. Situationsplan
- Bilag 3. Vilkår i miljøgodkendelse fra 2005
- Bilag 4. BAT – skema
- Bilag 5. Afløbsplan
- Bilag 6. Ejede og forpagtede udbringningsarealer
- Bilag 7. Natura 2000 vandområder
- Bilag 8. Udtalelse fra Vejle Kommune
- Bilag 9. Natur beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3 indenfor 300 m og 1000 m af anlægget
- Bilag 10. Udbringningsarealer beliggende indenfor husdyrbrugslovens § 7-områder
- Bilag 11. Udbringningsarealer og natur beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3
- Bilag 12. Udbringningsarealer med vilkår til bræmmer omkring vandhuller.
- Bilag 13. Udbringningsarealet Mark 6-0
- Bilag 14. Udbringningsarealerne Mark 6-0 og Aft 6, der har hældninger på mere end 6° ned mod vandløb
- Bilag 15. Udbringningsarealer og beskyttede diger
- Bilag 16. Aftalearealer og beskyttet natur
- Bilag 17. Uddrag og kort fra Hakenør, Brørup Strand-fredningen
- Bilag 18. Aftalearealer der ligger indenfor 200 m af byzone
- Bilag 19. fotos af beskyttet natur
- Bilag 20. fotos af vandhuller indenfor 10 af udbringningsarealer
- Bilag 21. Indsatsområder for grundvandsbeskyttelse
- Bilag 22. Aftalearealer Hagenørvej 40
- Bilag 23. Udbringningsarealer Follerupvej 42